ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

῞Ωσπερ Πελεκάν, τετρωμένος τὴν πλευ-
ράν Σου, Λόγε, σοὺς θανόντας παῖδας ἐ-
ζώωσας, ἐπιστάξας ζωτικοὺς αὐτοῖς κρουνούς.
᾿Από τὸν ὄρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1962

᾿Αριθ. Δελτίου 16

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 26 (ΙΣΟΓΕΙΟΝ)

ΑΘΗΝΑΙ

'Υπεύθυνος Συντάξεως 'Αγλ. Ζάννου Χαρ. Τρικούπη 26

'Υπεύθυνος Τυπογραφείου Ν. Παναγόπουλος 'Αγ. Κωνσταντίνου 14

Διανέμεται Δωρεάν

'Αριθ. Δελτ. 16 Φθινόπωρο 1962

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1962-1963

Στοά Πλάτων. Ιη καί 3η Τρίτη τοῦ κάθε μήνα. Όμιλίες μέ διάφορα θέματα.

Στοά "Αραντεηλ. 2η καί 4η Τρίτη τοῦ κάθε μήνα. Παλιές όμιλίες τοῦ άλησμόνητου άδ. Δημ. Νομικοῦ.

Στοά Δημόκριτος, Ιη καί 3η Παρασκευή τοῦ κάθε μήνα. Συνέχεια τῆς μελέτης τοῦ βιβλίου τῶν Γνωστικῶν "Πίστις-Σοφία".

Στοά Μπέζαντ 2η καί 4η Παρασκευή τοῦ κάθε μήνα. Συνέχεια τῆς Θεοσοφικῆς διδασκαλίας.

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ " ΘΥΡΣΟΣ "

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ Καλλιόπης Κουτσογιάννη "Θεοσοφικαί όμιλίαι" τεῦχος Β΄ δρχ. 20.

Περιεχόμενα: Ό Πλάτων καί ή θρησκεία τῶν άρχαίων Έλλήνων. Ό Πλάτων, ή σχολή του καί ή διδασκαλία του. Έλευθέρα θέλησις. Πνευματισμός καί Θεοσοφία. Ή "Αννη Μπέζαντ (όμιλία πού δόθηκε γιά τά έκατό χρόνια άπό τή γέννηση τῆς μεγάλης Θεοσόφου).

Απόσπασμα άπό τήν όμιλία Έλευθέρα θέλησις δημοσιεύεται στή σελ. 21 μέ τόν τίτλο " Ή έλευθερία τῆς θελήσεως".

Καί στό φετινό τό φθινοπωρινό τεῦχος του ό Πελεκάν άφιερώνει μερικές σελίδες στούς νεώτερους άδελφούς μας, τά ζῶα, καί στούς πρεσβύτερους άδελφούς μας, πού τῆς άγιοσύνης τους ή άχτινοβολία τ' άγκαλιάζει προστατευτικά, τά εξημερώνει καί τά εξυψώνει.

Τό Δελτίο μας τοῦ φθινόπωρου τοῦ 1962 άφιερώνεται γενικά στήν καλοσύνη, στή συμπόνια καί στήν άγάπη, πού ή δύναμή τους μεγαλώνοντας πάει ν' άγκαλιάσει ὅλα ὅσα ζοῦν.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟ (β') ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΥ

Τόν Παύλου μαθητήν τε καί τῆς οἰκουμένης διδάσκαλον,
τόν τῶν Ἀθηναίων ἱεράρχην καί κήρυκα τῆς πίστεως,
τόν μέγαν καί πάνσοφον, πιστοί, ἐκφάντορα τῶν μυστηρίων
τοῦ Χριστοῦ, Ἱερόθεον ἐν ὕμνοις χρεωστικῶς
ἀνευφημήσωμεν ἅπαντες τόν βλύσαντα ὡς νάματα
ἡμῖν διδάγματα ἔνθεα σαφῶς καί Θεόν τῷ βίῳ
εὐφραίνοντα, τόν μόνον πολυέλεον.

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΤΟΥ ΣΑΡΟΒ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ

Στήν Ὀρθόδοξη Ἀνατολική παράδοση εἶναι πολύ συνηθισμένο πρᾶγμα οἱ ἅγιοι καί οἱ ἀναχωρητές νά ζοῦνε μαζί μέ διάφορα ἄγρια ζῶα. Ἡ ἁγιότης τους, πού ἀκτινοβολεῖ, ἔχει ἐξημερώσει τέλεια τά ζῶα αὐτά. Τά ζῶα αὐτά κατά κάποιο τρόπο συμμετέχουνε στήν ἁγία ζωή τῶν ἀσκητάδων, πού τά προστατεύουνε καί ἔχουν ἑνωθεῖ μ᾽ αὐτά μέ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, πού δέν κάνει διάκριση στά δημιουργήματά της.

Ἡ ἕνωση τῶν ἁγίων αὐτῶν ἀνθρώπων μέ τά ζῶα, καί μάλιστα μέ τά ἄγρια ζῶα, εἶναι ἕνα ἔργο πού βασίζεται στήν ἀρχή τῆς σύμπραξης τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἐμπνευσμένου ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, στό ἀναγεννητικό καί ἀπολυτρωτικό ἔργο τῆς Θείας Προνοιας, πού ἐνεργεῖ, ἐργάζεται ἀέναα γιά νά ὑψώσει ὄχι μόνο τόν ξεπεσμένο ἄνθρωπο, ἀλλά καί ὅλη τή δημιουργία μέσῳ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει πώς μαζί μέ τόν "ἄνθρωπο "συστενάζει καί συνοδύνει" ἡ φύση ὁλόκληρη καί πώς ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐλευθερωθεῖ ἀπό τή δουλεία τῆς ἴδιας τῆς ἀτέλειάς του - πού τήν ὀνομάζει δουλεία τῆς φθορᾶς - θά ἐλευθερωθεῖ καί ὅλη ἡ δημιουργία ἀπό τό νόμο τῆς ἑτερότητας καί τῆς φθορᾶς καί ὅλοι θά ζοῦν σέ μιά ἑνότητα μέ τή θεότητα καί θά γίνουνε πραγματικά παιδιά τοῦ Θεοῦ.

Κατά τήν ἐσωτερική παράδοση τοῦ ὀρθόδοξου ἀνατολικοῦ χριστιανισμοῦ τά ζῶα ἀκολουθήσανε τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τίς πρωταρχικές θεῖες ἀρετές του καί ἔχει γίνει ἕνα κομμάτι τῆς ὑλικῆς ξεπεσμένης φύσης, ἔτσι καί τά ζῶα ἔχασαν πολύτιμες ἰδιότητες τῆς ὑπαρξής τους. Ἀπό τήν ἄποψη ὅμως τῶν ἐκδηλώσεων, τόν ἄνθρωπο τόν χαρακτηρίζει ἡ πνευματική ἀρετή τῆς σύλληψης καί τῆς φαντασίας, ἐνῶ τά ζῶα τά χαρακτηρίζει ἡ ἰδιότητα τῆς αἰσθητικότητας καί τῆς συναίσθησης.

Κατά τή χριστιανική αὐτή ἀντίληψη τά ζῶα συμπληρώνουν τήν ἄνοδο καί τήν ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπου καί εἶναι ἐπιδεκτικά ἐξέλιξης.

Ὁ πρῶτος πού πραγμάτωσε τό " μ έ γ α ἔ ρ γ ο " τῆς σω - τηρίας τῶν ζώων ἀπό τόν " κ α τ α κ λ υ σ μ ό " - πού σημαί - νει τό χάσιμο τῆς ειδητικῆς κατάστασης ἑνός ὄντος μέσα στή δημιουργία καί τή συνταύτισή του μέ τό πρωτόγονο χάος- εἶναι ὁ Δίκαιος Νῶε. Ὅλα τά εἴδη,σάν ἕνα γένος, τά κλείνει μέσα στήν "Κ ι β ω τ ό", κλείνεται καί αὐτός μέ τή γενιά του καί ὅλοι "σ ώ ζ ο ν τ α ι".

Οἱ ἅγιοι τῆς Ὀρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας,ἀλλά καί τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας οἱ ἅγιοι, ἀγαποῦνε,προστατεύουνε καί ἐ- ξελίσσουνε τά ζῶα. Μέσα στήν ἀκτινοβολία τῆς προσωπικῆς ἐξέλι ξης τῶν ἁγίων ζοῦνε τά ζῶα καί βρίσκουνε τό χαμένο ἐξ αἰτίας τοῦ πρώτου ἀνθρώπου παράδεισό τους. Ἡ τελειότητα τοῦ ἀνθρώ - που γίνεται ἀπαραίτητη σάν " κ ό σ μ ο ς " γιά τήν ἀνόρθωσ η τοῦ ζώου καί τοῦ ξαναχαρίζει τίς χαμένες ἀπό τήν πτώση ἀρετές. Ἕνα τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα εἶναι ὁ Ἅγιος Σεραφείμ τοῦ Σαρόβ, πού εἶναι σύγχρονος σχεδόν ἅγιος καί ἔζησε πρίν ἀπό 130 χρόνια στή Ρωσσία.

Ὁ Ἅγιος Σεραφείμ γεννήθηκε τό 1759 στό Κούρσκ. Ἦτανε γιός ἑνός πλούσιου ἐπιχειρηματία καί στά μικρά του χρόνια ἔ- ζησε μέ πολλή ἄνεση στό πατρικό σπίτι. Ἀλλά ἀπό μικρός εἶχε μέ- σα του τή φλόγα τῆς ἐξέλιξης τοῦ πνευματικοῦ ἑαυτοῦ του καί μιά μέρα ἄκουσε στήν Ἐκκλησία τό Εὐαγγέλιο πού λέγει ὁ Χριστός: "ζητεῖτε καί δοθήσεται ὑμῖν,κρούετε καί ἀνοιγήσεται". Ἀλλά πῶς θά γίνει αὐτό τό πρᾶγμα, πού πίστεφε ἀπόλυτα ὅτι εἶ- ναι ἔτσι; Σθμβουλεύτηκε ἕνα μοναχό ἀπό κείνους πού χωρίς στέ- γη καί ὑπάρχοντα περιπλανιόντουσαν τότε στήν ἀχανῆ Ρωσσία μέ μόνο ἐφόδιο καί στήριγμα καί ὁδηγό στή ζωή τους τήν ἀδιάκοπη προσευχή πού εἶχαν πάντα στά χείλια τους: "Κύριε Ἰησοῦ Χρι - στέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με". Αὐτός τοῦ εἶπε πώς μόνο μέ τ ή νοερή προσευχή τή "ν ή ψ η", δηλαδή τό ξύπνημα τοῦ καλύτερου πνευματικοῦ ἑαυτοῦ του, θά ἀπολάψει τά πνευματικά ἀγαθά πού δίνει ἄφθονα ὁ Χριστός σ αὐτούς πού ζητᾶνε καί"κρούουν".

Ἔτσι, σέ ἡλικία δεκαεννιά χρόνων, μπῆκε σά μαθητευόμενος στό Μοναστήρι τοῦ Σαρόβ. Ἐκεῖ ἔδειξε μεγάλη εγκράτεια,ταπει- νοφροσύνη,απλότητα ψυχῆς καί πραότητα καί ἔτσι, σέ ἡλικία εἰ- κοσιεπτά χρόνων, χειροτονήθηκε μοναχός καί ὅταν ἔγινε τριαν - ταέξη χρόνων πῆρε τό χρῖσμα τοῦ ἱερέα. Ἀπό τό 1794 ὡς τά 1804 ἀποσύρθηκε μόνος μέσα στήν καρδιά τοῦ ἀπέραντου δάσους τῆς Τούλας. Ἤθελε ἐκεῖ,στήν ἀπόλυτη γαλήνη, μέ συντροφιά μόνο τά πουλιά, τά ἄγρια θηρία καί τά ζούδια τοῦ δάσους, νά πραγματώ- σει μέσα του τήν κατάσταση τῆς σταθερῆς καί πραγματικῆς εἰρή- νης τῆς ψυχῆς καί νά στερεώσει μέ σταθερό καί βέβαιο τρόποτήν ἕνωσή του μέ τόν ἀόρατο πνευματικό κόσμο. Ἐκεῖ μόνος του ἔ- φτιαξε μιά μικρή καλύβα μέ ξύλα καί ζοῦσε στήν ἀπόλυτη γαλήνη μέ τή συντροφιά τῶν ἀγριμιῶν τοῦ δάσους. Λύκοι καί τσακάλια

καί ἄγριες ὕαινες καί ἀλεποῦδες καί ἀρκοῦδες ἐρχόντανε κάθε μέρα καί κάθε νύχτα κοντά στόν ἅγιο, πού διαρκῶς προσευχότανε, τοῦ κάνανε συντροφιά καί μοιραζόντουσαν μαζί του τό ξερό κομμάτι τοῦ φρυγανισμένου ψωμιοῦ πού ἔτρωγε.

Ὅλα αὐτά τά ἄγρια θηρία κοντά στήν ἁγιασμένη ἀτμόσφαιρα τοῦ ἁγίου, μέ τήν αἰσθαντικότητά τους ζούσανε μιά καινούργια ζωή ἁγνότητας. Χάνανε τήν ἀγριάδα, πού εἶναι μιά ἐνάντια ἰδιότητα τῆς ἀγαθότητας καί πού τήν ἔχουνε ὄχι μόνο τά ἄγρια θηρία, ἀλλά καί οἱ ἀνεξέλικτοι ξεπεσμένοι ἄνθρωποι, καί ξαναβρίσκανε μέσα στήν ἀληθινή ἀγαθότητα καί ἀγάπη, πού τούς ἔδινε ὁ ἅγιος, τή χαμένη δική τους ἀγαθότητα. Μέσα στή σφαίρα τῆς ἐνεργείας τῆς ὑλικῆς του ὕπαρξης ὁ Ἅγιος Σεραφείμ δημιουργοῦσε τή νέα Κιβωτό τοῦ Νῶε καί τά ἄγρια ζῶα γινόντουσαν ἀγαθά καί ἥμερα. Τή σκληρή ἀγριάδα τή μεταστοιχείωνε σέ γλυκειά συναίσθηση. Ὅλα τά ἀγρίμια τοῦ δάσους μέσα στήν ἀγάπη τοῦ ἀσκητῆ ζούσανε τό χαμένο παράδεισό τους. Μιά ἄγρια ἀρκούδα εἶχε γίνει τόσο ἥμερη πού σάν ἄκακο ἀρνάκι ἔμενε πάντα κοντά στόν ἅγιο καί τόν ἀκολουθοῦσε κάνοντάς του συντροφιά στίς περιπλανήσεις του μέσα στό δάσος.

Στίς 12 τοῦ Σεπτέμβρη τοῦ 1804 μερικοί κακοῦργοι νομίσανε ὅτι ὁ ἅγιος εἶχε κρυμμένα χρήματα καί παραφύλαξαν κοντά στήν καλύβα του. Πρῶτα σκοτώσανε τήν ἄκακη ἀρκούδα του, πού κοιμότανε ἀμέριμνη στήν πόρτα τῆς καλύβας. Ἔπειτα μπήκαν μέσα καί ἄρχισαν νά χτυπᾶνε ἀλύπητα τόν ἅγιο γιά νά τόν ἀναγκάσουνε νά τούς πεῖ πού εἶχε κρυμμένα τά χρήματα. Ὁ Σεραφείμ ἄκακα δέχτηκε τά χτυπήματα καί δέν ἔκανε τίποτα ἄλλο παρά νά παρακαλεῖ μέσα ἀπό τά σφιγμένα ἀπό τόν πόνο χείλια του, γιά νά βοηθήσει ὁ Θεός τούς κακούργους.

Μιά ἑβδομάδα ἔμεινε μισοπεθαμένος ὁ ἅγιος, γεμάτος πληγές, καί τέλος περαστικοί ὁδοιπόροι φτάσανε στήν καλύβα καί βρήκανε τό Σεραφείμ νά ζεῖ ἀκόμα. Τούς εἴχανε τραβήξει τήν προσοχή οἱ θρηνώδικες φωνές καί τά λυπητερά οὐρλιάσματα τῶν ἀγριμιῶν τοῦ δάσους, πού θρηνοῦσαν γιά τά παθήματα τοῦ ἀγαθοῦ ἐρημίτη προστάτη τους.

Ἀπό τότε ὁ ἅγιος μεταφέρθηκε στό Μοναστήρι καί σακατεμένος ἔζησε τήν ὑπόλοιπη ζωή του.

Χίλιες μέρες ἔμεινε πάνω σέ μιά πέτρα κατά τό σύστημα πού ἐφαρμόζανε οἱ στυλίτες ἀσκητές. Διαρκῶς γονατιστός προσευχότανε καί κατέβαινε πολύ λίγο γιά νά πάρει λίγη τροφή καί νά ἀναπάψει γιά λίγο τό τραυματισμένο σῶμα του. Ὅλο τόν ἄλλο καιρό τῆς ζωῆς του τόν πέρασε μόνος μέσα στό κελλί του, ἕνα κελλί χωρίς κρεββάτι καί θέρμανση, μέ μόνα ἔπιπλα ἕνα τραπέζι, ἕνα καντήλι, πού ἔκαιγε συνέχεια μπροστά στήν εἰκόνα τῆς Παναγιᾶς Ἐλεούσας, καί τήν Καινή Διαθήκη, πού καθημερινά διάβαζε. Πάντα γονατιστός μπροστά στήν Παρθένα μέ

τά μάτια μισόκλειστα, γιατί εἶχανε ἀνοίξει τά ἀληθινά μάτια τῆς ψυχῆς του, ὁ Σεραφείμ διαρκῶς, συνεχῶς, ἀδιάκοπα, προσευχότανε. Δέ μποροῦσε πιά νά περπατήσει γιατί τά γηρατειά ἔκαναν τά σακατέματα τοῦ σώματός του πιό σκληρά καί τόν καταπονούσανε. Κάθε Κυριακή μετά τή Θεία Λειτουργία ἐρχότανε ὁ ἱερέας καί τοῦ ἔδινε τά ἄχραντα μυστήρια. Αὐτό τοῦ ἔδινε ὑπέρτατη εὐτυχία.

Στίς 25 τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1825 παρουσιάστηκε ἡ Μεγάλη Παρθένα, ἡ Θεοτόκος, μαζί μέ τούς ἁγίους Πέτρο τῆς Ρώμης καί Κλήμη τῆς Ἀλεξάντρειας, καί τοῦ μεταδώσανε ὑψηλά ἀπόρρητα τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τῆς δημιουργίας. Ἔτσι τελειώθηκε πνευματικά ὁ ἅγιος. Ἀπό κείνη τήν ἡμέρα ἀρχίζει νά δέχεται στό κελλί του ὅλους τούς ἀνθρώπους καί νά τούς εὐεργετεῖ μέ κάθε τρόπο. Θεραπεύει ἀρρώστους, κάνει καλά δαιμονισμένους καί τούς ξυπνάει ἀπό τό λήθαργο τῆς παραφροσύνης. Παρηγορεῖ τούς πονεμένους, δυναμώνει τούς ἀδύνατους, φωτίζει τούς σκοτισμένους. Γενικά γίνεται πηγή εὐεργεσίας, φωτισμοῦ καί ὑγείας καί δίνει σ' ὅλους πού τόν πλησιάζουν τήν ἀληθινή χαρά. Ἐκεῖνο πού χαρακτηρίζει αὐτή τήν περίοδο τῆς δράσης τοῦ ἁγίου εἶναι ὅτι ἐξημερώνει τά θηριώδη ἔνστικτα τῶν ἀνθρώπων καί ἀφαιρεῖ ἀπό αὐτούς τά πικρά καί θανατηφόρα δηλητήρια μιᾶς χυδαίας καί ξεπεσμένης ζωῆς.

Ερώτησε κάποτε ἕνας διανοούμενος τόν ἅγιο μέ τί τρόπο κατορθώνει καί πετυχαίνει αὐτά τά τόσο θαυμαστά πράγματα.

— Μά εἶναι πολύ ἁπλό πρᾶγμα, χαρά μου, τοῦ εἶπε. Τά πάντα κάνει ὁ ἄνθρωπος καί ὅλα τά πραγματοποιεῖ καί τά ἀδύνατα τά κάνει νά "γ ί ν ο ν τ α ι" δυνατά μέ τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀρκεῖ νά μπορέσει ὁ ἄνθρωπος νά ἑνωθεῖ μ' αὐτό καί νά ζεῖ μέσα στή σφαίρα τῆς θεϊκιᾶς του ἀκτινοβολίας.

Λίγο προτοῦ φύγει ἀπό τόν κόσμο τοῦτο ὁ ἅγιος, τοῦ παρουσιάστηκε πάλι ἡ Παρθένα καί μέ ἄφατη στοργή τοῦ ἔδωσε στό μέτωπο τό τελικό φίλημα τῆς ἀγάπης. Ο ἀσκητής κατάλαβε πώς αὐτή ἡ εὐτυχία ἤτανε τό τέρμα τοῦ πόνου, πού ἔδωσε σ' αὐτό τό πονεμένο καί ταλαιπωρημένο σαρκίο του τό ξεκίνημα γιά μιά νέα (καινή) ζωή μέ τό νέο πνευματικό σῶμα.

Ξαναβρίσκει τή χρυσή βασιλεία τοῦ Κρόνου κατά τόν Ησίοδο, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἀπό τήν πολλή ἀγαθότητα τοῦ Πρεσβύτατου Θεοῦ καί τή δική τους ἀγαθότητα ξαναγεννιοῦνται ἀφοῦ κοιμοῦνται γιά λίγο... Πετᾶνε τό φθαρμένο σκήνωμα καί μέ πυρήνα τήν ἄφθαρτη ψυχή τους ξαναξυπνοῦν μέ νέο σῶμα σέ μιά νέα (χ ρ υ σ ή) ζωή.

Ἔτσι ἔκανε καί ὁ Ἅγιος. Καλεῖ τόν ἱερέα. Δέχεται γιά τελευταία φορά στό γήινο κόσμο τό μυστήριο τῆς Ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, τή Θεία Εὐχαριστία, κατασπάζεται ὅλους τούς ἀδελφούς, ξαπλώνεται στό πάτωμα τοῦ κελλιοῦ του, σταυρώνει τά χέρια του, προσφέρει τίς τελευταῖες λέξεις τῆς νοερῆς προσευχῆς του καί κ ο ι μ ᾶ τ α ι "Ἔθνησκον δέ ὥσθ' ὕπνῳ δεδμημένοι" (Ησίοδος).

Τάσος Βαλάδωρος

Η ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΤΗΣ ΑΣΙΖΗΣ

Ν'ἀνυψώνεις τίς ψυχές στόν οὐρανό μέ τό τραγούδι καί τίς ποιητικές μεταφορές, νά πηγαίνεις ἀπό πόρτα σέ πόρτα τραγουδώντας, τί ὅμορφο καί χαρούμενο χρέος νά ὑπηρετεῖς τόν Κύριο. Νά τί εἶχε ἐπιχειρήσει ὁ ἴδιος ὁ Φραγκίσκος στήν Ασίζη καί τήν ποιητική τούτη ἀποστολή μεταβίβασε στούς ἀδελφούς του.

Δέν ξέρεις λοιπόν, ἀγαπημένε μου ἀδελφέ,ἔλεγε ὁ ἀδελφός Αἰγίδιος, πώς ἡ ἅγια Μετάνοια, ἡ ἅγια Ταπεινοφροσύνη κι ὁ ἅγιος Ἔρωτας κ' ἡ ἅγια Εὐσέβεια κ' ἡ ἅγια Χαρά καθιστοῦν τήν ψυχή τέλεια καλή καί τέλεια εὐτυχισμένη;

Πολλοί εἴταν στόν καιρό τοῦ Φραγκίσκου ἐκεῖνοι πού δέν τό ἤξεραν καί νά γιατί οἱ "καραγκιόζηδες τοῦ Θεοῦ"σκορπίστηκαν στόν κόσμο γιά νά τραγουδοῦν τίς ἀλήθειες αὐτές καί νά τίς φυτεύουν ὡς τά βάθη τῆς καρδιᾶς.

...Τό τάγμα ἀληθινά δέν εἶχε καμμιά ταχτικήν ὀργάνωση˚ τί ἄλλως τε εἶχε νά ὀργανώσει; "Δέν παίρνουν μαζί τους γιά τό δρόμο μήτε σακκούλα, μήτε ἔχουν τσέπες, μήτε ψωμί, μήτε χρήματα στή ζώνη τους, μήτε σαντάλια στά πόδια... Δέν ἔχουν μήτε μοναστήρια μήτε ἐκκλησίες μήτε καμμιᾶς λογῆς περιουσία , τίποτα ὅπου νά γύρουν ν'ἀναπαυτεῖ τό κεφάλι τους. Δέ φοροῦν γούνα, μοναχά μάλλινα ράσα μέ κουκοῦλες καί δέν ξέρουν μήτε επανωφόρι μήτε πελερίνες μήτε κανένα ἄλλο φόρεμα. Ἄν κανένας τούς καλέσει σέ γεῦμα, τρῶνε καί πίνουν ὅ,τι τούς προσφέρουν. Τούς δίνουν κάτι ἀπό συμπόνια; ἀρνιοῦνται νά κρατήσουν τίποτα γιά τήν αὐριανή μέρα. Κι ὄχι μονάχα μέ τά λόγια τους παρά καί μέ τήν τελειότητα τῆς διαγωγῆς τους καί μέ τήν ἁγιότητα τῆς ψυχῆς τους παρασύρουν πολλούς ἀνθρώπους ἀπ' ὅλα τά κοινωνικά στρώματα νά καταφρονοῦν τόν κόσμο, νά παρατοῦν πατρίδα καί σπίτι καί τά μεγαλύτερα ἀγαθά γιά νά φορέσουν τό ράσο τῶν μικρῶν ἀδελφῶν καί τό σκοινί γύρα ἀπό τά νεφρά τους.

Γιά ἀνθρώπους πού ζοῦσαν τέτοια ζωή δέν ὑπάρχει καθόλου ἀνάγκη ἀπό πολλούς νόμους καί κανονισμούς. "Χρειάζονται τίποτα ἄλλο οἱ κορυδαλοί ἀπό μιά ρουφιά νερό τῆς πηγῆς κι ἀπό τήν τροφή πού μαζεύουν στά χωράφια γιά νά χυμήξουν πάλι ψηλά στόν ἀγέρα καί νά κελαηδήσουν τόσο χαρούμενα τούς ὕμνους τους στό Θεό, πού εἶναι τόσο ὡραῖοι πού οἱ ἄνθρωποι ἀναγκάζονται νά διακόψουν τίς ἐργασίες τους καί νά σηκώσουν τά μάτια;"

Γι αὐτό ὁ ἀδελφός Φραγκίσκος ἀγαποῦσε πάνω ἀπ'ὅλα τά πουλιά τό σκουφάτο κορυδαλό κ'ἔλεγε:

– Ὁ ἀδελφός μας ὁ κορυδαλός ἔχει κουκούλα σάν κ'ἐμᾶς κ' εἶναι ἕνα πουλάκι ὅλο ταπεινοσύνη,γιατί πηγαίνει πάντα στίς ἄκρες τοῦ δρόμου νά βρεῖ ἕνα σπυρί σιτάρι. Τά φτερά του ἔχουν τό ἴδιο χρῶμα μέ τή γῆ καί μᾶς μαθαίνουν πώς δέν πρέπει νά φοροῦμε πολύχρωμα καί ακριβά ρούχα παρά ἁπλά καί φτωχά.

Κι'όταν χυμάει ψηλά στόν ουρανό ό άδελφός μας ό κορυδαλός,ύμνεῖ τό Θεό μέ περίσια χάρη ὄπως ἔχουν χρέος νά κάνουν κ' οἱ καλοί ἀδελφοί τοῦ τάγματος.

Γιοχάννες Γέργκενσεν (**Johannes Joergensen**). Ἀπό τό βιβλίο του "Ὁ ἅγιος Φραγκίσκος τῆς Ἀσίζης" Μετάφρ.Ν.Καζαντζάκη σελ. 174-175.

Ο ΚΟΡΥΔΑΛΟΣ

Τοῦ σιταροχρωμόφτερου κορυδαλοῦ
ἀκούγεται τό ταχινό τιτίβισμα
κι ὕστερα οἱ τρίλιες οἱ τρελλές του.
Πῶς πῆρε τό μαντάτο γιά τό λιόβγαλμα;
Ὁ μαῦρος δράκος τῆς νυχτιᾶς
τόν οὐρανό σφιχτοκρατάει ἀκόμα
μές στίς κουλοῦρες του τίς κρύες.
Δέ ροδοχάραξε ἡ αὐγή.

Πές μου γαλιάντρα μου πῶς τά κατάφερε
καί πέρασε τῆς χαραυγῆς ὁ κήρυκας
ἀνάμεσα ἀπ'τῆς μαύρης τῆς νυχτιᾶς τά διπλοσέντονα
κι ἀπό τή φυλλωσιά τοῦ δέντρου τῆς φωλιᾶς σου
κι ἦρθε σέ σένα;

Κανένας δέ σέ πίστεψε
ὅταν τιτίβιζες ταχύ ταχύ:
Πάει ἡ νυχτιά, ὁ Ἥλιος φτάνει.

Σύ πού κοιμᾶσαι ξύπνα.
Ξέσκεπος στάσου καί περίμενε
νά εὐλογηθεῖς ἀπό τό φῶς.
Χαρούμενα τραγούδησε τήν πίστη σου
μαζί μέ τόν κορυδαλό
τό σιταροχρωμόφτερο.

Γ. Ταγκόρ. Ἀπό τό "Φρουτομάζωμα". Λεύτερη ἀπόδ.Δ.Θεοδωρίδη.

ΕΔΩ ΕΔΩ

....Ἄκουσε ὁ Αἰγίδιος μιά τρυγόνα νά γουργουρίζει στόν κῆπο.

—Ἀδελφή μου τρυγόνα, τῆς εἶπε, θά μάθω ἀπό σένα πῶς νά ὑπηρετῶ τόν Κύριο. Γιατί λές πάντα: " Κουά! Κουά!" δηλαδή 'Εδῶ! 'Εδῶ! "κι ὄχι "Λά! Λά!" δηλαδή 'Εκεῖ! 'Εκεῖ! Ναί, ἐδῶ στή γῆ αὐτή, κι ὄχι ἐκεῖ στόν οὐρανό πρέπει νά ὑπηρετοῦμε τό Θεό. Ὦ ἀδελφή μου τρυγόνα, τί ὡραῖα πού γουργουρίζεις. Ὦ γιατί, γυιέ τοῦ ἀνθρώπου δέν παίρνεις παράδειγμα ἀπό τήν ἀδελφή μας τήν τρυγόνα;

Γ. Γέργκενσεν. Ἀπό τό "Ὁ ἅγιος Φραγκίσκος τῆς Ἀσίζης" Μετάφρ. Ν. Καζαντζάκη σελ. 214-215.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Σέ πεῦκο ἀνέβηκα μεγάλο
νά δῶ ποῦ πῆγε τ' ὄνειρό μου,
μά ἐγώ δέν εἶδα τίποτ' ἄλλο
ἀπό τόν κουρνιαχτό τοῦ δρόμου.

Σάν πᾶς τή στράτα-στράτα
τόν πόλεμο παράτα,
τόν πόλεμο παράτα
γιατί ὁ καιρός ἀνοίγει.

Στοῦ Κάστρου τήν παλιά τή βρύση
σκοτώσανε ἕνα περιστέρι.
Πές μου ποιό μάτι θά δακρύσει
καί ποιό θά τό ζεστάνει χέρι;

Τή στράτα-στράτα-στράτα
πάλι ὁ καιρός ἀνοίγει,
πάλι ὁ καιρός ἀνοίγει
κι ἀρχίζει τό κυνήγι.

Φύγε ἀπ τόν κάμπο περιστέρι
γιατί θά βγῶ κ' ἐγώ κυνήγι,
κι ἄν ἀστοχήσει μου τό χέρι
θά 'ναι ἡ ζωή σου ἐσένα λίγη
κ' ἐμένα ἡ πίκρα θά μέ πνίγει.

Σάν πᾶς τή στράτα-στράτα
τόν πόλεμο παράτα,
γιατί ὁ καιρός ἀνοίγει
κι ἀρχίζει τό κυνήγι.

Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα. Λεύτερη ἀπόδοση Νίκου Γκάτσου.

*

Σκληροί 'ναι οἱ ἄνθρωποι, μά ὁ ἄνθρωπος εἶναι πονόψυχος.

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. Ἀπό τά "Διαβατάρικα πουλιά".
Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη.

Ὁ Θεός τό φῶς τῆς λάμπας τῆς ἀνθρώπινης περσότερο ἀγαπάει ἀπό τό φῶς τῶν πιό μεγάλων ἀστεριῶν.

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. Ἀπό τά "Διαβατάρικα πουλιά"
Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη.

ΤΟ ΕΛΕΟΣ

Τό ἔλεος δέν εἶναι χαλαρή δωρεά ἀπ'τό περίσσεμα.Πάθος εἶναι σάν τήν ἐπιστήμη.

Εἶναι ἀνακάλυφη, σάν τήν ἐπιστήμη πού ἐρευνᾶ τό πρόσωπ ό Σου μές στήν καρδιά τήν πλασμένη ἀπό Σένα.

Ἄν ὅλα Σου τ'ἀστέρια τάχω ἀνάγκη, πόσο πιότερο ἔχω ἀνάγκη ὅλα μου τ'ἀδέρφια.

Δέ μούδωσες φτωχό νά θρέφω, μήτε ἄρρωστο νά δέσω τίς πληγές του.

Μήτε φωμί νά κόφω νά μοιράσω. Μά μούδωσες τό λόγο,πού γίνεται δεχτός πιό πλέρια ἀπ'τό φωμί κι ἀπ'τό νερό. Καί τήν ψυχή τή διαλυτή μές στήν ψυχή.

Κάνε νά βγεῖ ὁ λόγος μέσαθέ μου καταπῶς βγαίνουν τά σπαρτά, πού πᾶνε καί φυτρώνουνε παντοῦ, ὡς καί μές στή μέση τοῦ δρόμου.

Ὡσάν τό δέντρο πού μές στήν ἅγια του τήν ἄγνοια ἀπ' τόν καρπό του κέρδος δέν προσμένει μά δίνει ὅ,τι μπορεῖ.

Κ'εἴτε τόν κόβουν ἄνθρωποι τόν καρπό του εἴτε τά πουλ ι ά τ'οὐρανοῦ, γιά καλό τόχει.

Κι ὁ καθένας δίνει ὅ,τι μπορεῖ, ἄλλος φωμί κι ἄλλος τό σπόρο τοῦ φωμιοῦ.

Πώλ Κλωντέλ. Ἀπό τίς "Πέντε μεγάλες ὠδές.Μετάφρ.Μ.Οἰκονόμου.

Σ' ΟΛΑ ΟΣΑ ΖΟΥΝ

Ναί, τήν ἀγάπη καί τήν τρυφεράδα
δείχνει ὁ καλός παντοτινά
σ'ὅλα ὅσα ζοῦν
στή γῆ, στή θάλασσα καί στόν ἀγέρα,
πάνω καί κάτω-στά μικρά καί στά μεγάλα.
Ἔχει ὁ καλός καρδιά πονετικιά
καί πάντα κάποια σκέψη εὐγενικιά
γιά κάθε τί.
Οἱ πράξεις του εἶναι καλές,
ἡ θέλησή του ἤπια
κ'ἔχει λαλιά γεμάτη καλωσύνη καί συμπόνια.
Πίστη δέν ἔχει κειός
πού δέ λυπᾶται καί δέ συμπονεῖ.
Πόσοι πολλοί δέν ζοῦν σάν νά'ταν μοναχοί.
Σάν τοῦ ζητήσει τήν βοήθεια του,
πρόθυμα θά τή δώσει στόν ὀχτρό του.

Ἀπό τή "Μαχαμπαράτα", Μετάφρ. Δημ. Θεοδωρίδη.

ΓΙΑΤΙ;

Ἄν εἶν᾿ἀλήθεια πώς ἡ σπλαχνικότητα καί ἡ συμπόνια εἶναι στροφή πρός τόν ἑαυτό μας, πώς αὐτή ἡ στροφή μᾶς βάνει στή θέση τῶν δυστυχισμένων,γιατί τόσο λίγο ξαλάφρωμα ἀπό τή δυστυχία τους νά βρίσκουνε σ᾿ἐμᾶς οἱ δυστυχισμένοι;

Λά Μπρυγέρ

ΞΕΡΙΖΩΜΕΝΟ ΛΟΥΛΟΥΔΟ

Στοῦ τοίχου φύτρωσες τή χαραμάδα,
φτωχό,μικρό λουλούδι μου.
Ξεριζωμένο σέ κρατῶ στήν ἀπαλάμη μου.
Ἄν ἦταν μπορετό νά καταλάβω καί νά νοιώσω
τί εἶσαι σάν σύνολο καί τί εἶναι ἡ ρίζα σου,
τά πάντα, μέσα σ᾿ ὅλα,
θά ἔνοιωθα τί ᾿ναι ὁ Θεός
καί ὁ ἄνθρωπος πάνω στή γῆ.

Ἄλφρεντ Τέννυσον (Alfred Tennyson, 1809-1892)
Ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

ΣΤ' ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

-Τούς ἀνθρώπους, γυναῖκες κι ἄντρες,ἀπόσωσε ἡ θειά,πρέπει νά τούς κοιτάζουμε μέ σέβας, καί νά μήν τούς βλάφτουμε.

Ἀνασηκώθηκα ἀπό τήν καρέκλα μου χωρίς νά τό καταλάβω,χωρίς νά βάλω στό νοῦ μου ποῦ πηγαίνω.

-Κάθισε. Μή φεύγεις. Ὅπου νά ᾿ναι, θά χτυπήσει τήν πόρτα ἐκεῖνος ὁ δυστυχισμένος, καί δέ θέλω νά ᾿μαι μοναχή.

Ἤθελε νά πεῖ ἕνα Βούλγαρο αἰχμάλωτο πού ἐρχόταν στό χωριό ταχτικά κάθε Τετάρτη. Ἤτανε σακάτης, δέν μποροῦσε νά δουλέψει,καί τόν ἄφηναν νά θυροκουρταλεῖ γιά τό φωμάκι του.

-Πήγαινε ν᾿ἀνοίξεις. Νάτος κιόλας.

Τό σπίτι τό μπούκωσε μιά σιχαμερή μυρουδιά.

Ἡ θειά τοῦ ἔσπρωξε τήν καρέκλα νά καθίσει ἀφοῦ πρῶτας τοῦ ἔδωσε τό χέρι της:

-Ὅρισε. Ὅρισε καημένε!

Μέ τό δάχτυλό της ἔδειχνε τά χείλη της, θέλοντας νά τοῦ δώσει νά καταλάβει πόσα πονετικά λόγια εἶχε νά τοῦ πεῖ, ἄν ἤξερε τή γλῶσσα του.

-Χριστός! Χριστός! ἔλεγε ὁ Βούλγαρος

-Χριστός! Χριστός! ἀντιφωνοῦσε ἡ θειά .

Κάτω ἀπό τ᾿ὄνομα τῆς χάρης Του, οἱ φυλές τῶν ἀνθρώπων ἦταν μιά φυλή, οἱ ἐχτροί μονοιάζαν.

-Χριστός.

Έκοψε πάνω στό φωμοσάνιδο δυό μεγάλες φέτες άπ'τό καρβέλι, πῆρε ἕνα πήλινο πινάκι, πού τό'χε σκεπασμένο στό ράφι, καί τά'βαλε μπρός στόν ξένο, δίνοντάς του στό χέρι τό πηρούνι.

Όσο έκεῖνος ἔτρωγε, ἡ θειά γύρευε μέ τό μάτι τί εἶχε τό σπίτι νά τόν άποχερίσει. "Εἶναι φτωχό τό σπίτι μας, μά θά δεῖς πώς τό κατοικοῦνε χριστιανοί..." Κάτι τέτοιο ανάδευε στό νοῦ της. Ἡ ἀγάπη κι ὁ πόνος ξεχείλιζαν ἀπό τό στῆθος της:

-Άχ, γιέ μου, νά τό'ξερες πώς ἔχω παιδί θαμμένο στόν τόπο σου....

Μιλοῦσε ἔτσι στόν αἰχμάλωτο, κι ἄς μήν τήν καταλάβαινε.

-...Άραγε θά τό'τρωγες τότε τό φωμάκι μου; Καλύτερα πού δέν μποροῦμε νά κουβεντιάζουμε. Μᾶς φτάνει ὁ Χριστός.

-Τό ξέρω, χαροκαμένη μάνα, τό ξέρω... Καί τό τρώγω τό φωμάκι σου! εἶπε ὁ Βούλγαρος σκουπίζοντας τά χείλη του.

Γιά μιά στιγμή τό μάτι τῆς θειᾶς μου σκοτείνιασε. Τί ἦταν αὐτή ἡ κοροϊδία; Καταλάβαινε ὁ ξένος τή γλώσσα μας καί τό'κρυβε;

-Μή μοῦ θυμώσεις μάνα... Πρέπει νά κρύβουμαι, νά κάνω πώς δέν καταλαβαίνω τ'ἄπονα λόγια πού μοῦ λέγουν. Άλλιῶς πώς θά ζητιάνευα;... Μά τό'χα κάμει τάμα νά φανερωθῶ σέ κείνη πού θά μ'ἔλεγε παιδί της... Κρύβεται κανείς ἀπό τή μάνα του;

Ἡ θειά μου γονάτισε μπρός στά πόδια του. Έσκυψε, τοῦ φίλησε τά γόνατα. Ὁ ξένος ἔχυνε δάκρυα ποτάμι κι ἀναλύγκιαζε σά σκύλος.

-Εἶχα Έλληνα ἀφεντικό ἐκεῖ πού γεννήθηκα. Τό μέρος τό λέγαν Φιλιππούπολη, τόν ἀφέντη μου Γεράσιμο. Τόν εἶδα νά τόν σφάζουν στό ἴδιο αἷμα μέ τή γυναίκα του, μά κιότεψα νά πέσω μπρός στό μαχαίρι τοῦ φονιᾶ... Γι'αὐτό τώρα ζωντοκρίνουμαι.

-Άχ! Έχει στά μέρη σας τέτοια θεριά;

- Θεριά, μάνα, ἔχει παντοῦ. Αὐτά προκόβουν οἱ ἀθῶοι σφάζουνται... Ὥσπου νά πέσει τό θεϊκό σπαθί ἀπάνω στά θεριά.

- Ὁ Μεγαλοδύναμος νά τό στείλει στά κεφάλια τους. Άν δέν κάνει ἡ χάρη του γιά τούς ἀθώους, ἄς κάμει γιά τίς ἐκκλησιές καί τά μοναστήρια του, πού θ'ἀπομείνουν ὀρφανά ἄν χαθοῦν οἱ ἀθῶοι.

- Μή χολοσκᾶς. Αὐτοί 'ναι οἱ περισσότεροι. Όταν ἡ ζυγαριά γυρίσει ἀπό τό μέρος τῶν θεριῶν, η Γῆς θά βουλιάξει. Η Γῆς - λέμε στήν πατρίδα μου - εἶναι ἕνα δέντρο. Ὁ Διάβολος μοχτάει ὅλον τό χρόνο νά τό κόφει. Μά ὅταν εἶναι πιά στό τέλος καί δέν τοῦ λείβεται παρά μιά σκεπαρνιά, ὁ καταραμένος κουράζεται καί κάθεται νά ξαποστάσει. Τότε τό δέντρο γιαίνει μονομιᾶς ἀπό τίς πληγές του καί τινάζεται σάν πρῶτας ἀντρειωμένο.

- Ὁ Θεός νά γλυκάνει τά χείλη πού ξέρουν νά παρηγοροῦν. εἶπε ἡ θειά, καί σηκώθηκε στά πόδια της. Ἡ χάρη του σ'ἔστειλε σήμερα στό σπίτι μας νά μᾶς διδάξεις τήν ἀγάπη.

—Ἡ ἀγάπη, καλότυχη, εἶσαι ἐσύ ἡ ἴδια. Γι αὐτό, τό φωμί σου, ἄν εἶναι καί λιγοστό σάν τό ἀντίδωρο, χορταίνει ἐκεῖ πού θά τό δώσεις. Κάθε φορά πού ἦρθες στά τσαντήρια μας, ἡ Πείνα πῆρε στράτα κ'ἔφυγε ἀπό τήν ἄλλη τή μεριά.

-Βλέπεις πώς εἶμαι ἁμαρτωλή; Πᾶνε τόσες μέρες πού δέ σᾶς θυμήθηκα... εἶναι γιατί φοβήθηκα τό χωριό...

Πρώτη φορά τό ἄκουγα πώς τό χωριό δέν τό καλόβλεπε νά πηγαίνει φωμί μιά χαροκαμένη σέ κείνους πού χάσαν τό παιδί της.

Ὁ Βούλγαρος ἔκαμε νά φύγει. Τώρα τόν ἔβλεπα σέ τί κουρέλια ἦταν τυλιγμένος. Ἤτανε τό δίχως ἄλλο ἀγουρογερασμένος.Δέν εἶχε μηδέ μιάν ἄσπρη τρίχα. Μά τό κορμί του τό σαπίζαν οἱ πληγές, στό κάθε του σάλεμα βογγοῦσε.

Ἡ θειά, μάζευε ἁρπαχτά μερικά πράματα καί τά 'ριχνε σέ μιά μαντήλα. Τό μάτι μου πῆρε κάτι παξιμάδια, λίγα ξερά μύγδαλα κι ἕνα κομμάτι σαπούνι.

-Πᾶρε τα,γιέ μου. Καί νά'ρχεσαι νά μᾶς βλέπεις. Μήν περιμένεις νά γενεῖ Τετάρτη.

Τώρα ἦταν ἡ σειρά τοῦ ξένου νά γονατίσει μπρός στή θειά μου.

Ἐκείνη τοῦ ἔφευγε,κι αὐτός τήν ἀκολουθοῦσε. Τά πέταλα ἀπό τά γόνατά του δέν ἀκούστηκαν, γιατί τά'χε, φασκιωμένα στά κουρέλια· θά 'ταν καί κεῖνα πληγιασμένα.

Ὁ ξένος μᾶς εἶχε διδάξει τήν ἀγάπη, Δέν τό εἶπε ἡ ἴδια ἡ θειά μου; Δέ γύρευα ἄλλο μάθημα.

Π. Πρεβελάκης. Ἀπό τό μυθιστόρημά του. "Ὁ ἥλιος τοῦ θανάτου" (σελ. Ι80-Ι85, Ἀθῆναι βιβλιοπ. τῆς Ἑστίας, Ι959).

ΤΟ ΒΑΘΟΣ ΤΗΣ ΣΤΑΓΟΝΑΣ

Οἱ ἀριθμοί μου ἐξαντλήθηκαν μετρώντας τό βάθος
τῆς σταγόνας πού στάλαξε πάνω ἀπ τό φύλλο
τοῦ δέντρου στό χέρι μου. Ξανάρχισα πάλι
καί πάλι ἐξαντλήθηκαν.
Κύριε,
ποῦ τελειώνει τό φῶς;
ποῦ τλειώνει ἡ ἀγάπη;
ποῦ τελειώνουν τά χρώματα;

Νικηφόρος Βρεττάκος. Ἀπό τή συλλογή "Τό βάθος τοῦ κόσμου".

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

1862-1962

Εκατό χρόνια κλείνουνε φέτος από τή γέννηση τοῦ Πολέμη. Πήραμε τή συνήθεια νά γιορτάζουμε εκατόχρονα. Ἂς τιμήσουμε κι αὐτό τόν ποιητή πού τόσο στάθηκε ἄξιος νά τόν αγαπήσουν οἱ σύγχρονοί του καί νά τούς αγαπήσει. Εὐκαιρία εἶναι τοῦτες οἱ γιορτές γιά τίς νέες γενιές μιά ματιά νά ρίξουνε στό ἔργο πού ἔχουν αφήσει παλιότεροι πνευματικοί ἐργάτες, εὐκαιρία καί γιά κείνους τούς παλιούς, πού εὔκολα πολλές φορές οἱ νεώτεροί τους τούς λένε ξεπερασμένους, νά δοθεῖ προσοχή στό ἔργο τους ἀπό ἀκόμα νεώτερους, νά τό κοιτάξουνε καινούργια μάτια.

Ὁ Ἰωάννης Πολέμης (1862-1924) ἀνήκει, ὅπως κί ὁ Δροσίνης, στήν ποιητική σχολή πού ὀνομάστηκε Νέα Ἀθηναϊκή σχολή καί πού κυρίαρχη μορφή της εἶναι ὁ Παλαμᾶς. Στή σχολή πού συνδυάζοντας τήν παράδοση τοῦ Σολωμοῦ μέ τήν παράδοση τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ καί καθιερώνοντας τή δημοτική ἀνανέωσε τή νεοελληνική ποίηση. Μά μ'ὅλο πού ἀνήκει σ'αὐτή τή σχολή τήν ἐπηρεασμένη ἀπό τό ἀνακαινιστικό κίνημα τοῦ γαλλικοῦ παρνασσισμοῦ καί φιλοδόξησε νά γίνει ὁ Φρανσουά Κοππέ τῆς Ἑλλάδας, ὁ Πολέμης συνδέεται αἰσθηματικά μέ τούς πρωτυτερινούς του, τούς ρωμαντικούς. Εἶναι παρνασσικός στό στίχο του τόν ἁρμονικό, στίς ρίμες του τίς τεχνικές, μά τό ψυχικό του κλίμα εἶναι ρωμαντικό. Κι ἀπό τά ἔργα τῆς παρνασσικῆς σχολῆς ἰδιαίτερα ἀγαπάει ὅσα ἐμπνέονται κι ἀπ'αὐτό τό ψυχικό κλίμα. Εἶναι ποιητής αἰσθηματικός, ειδυλλιακός, ποτισμένος μέ λαϊκούς θρύλους, ἐθνικές ἱστορικές ἀναμνήσεις καί χριστιανικές ἰδέες.

Εἶναι ἀπό τούς πολυγραφότερους νεοέλληνες ποιητές. Ἄρχισε νά γράφει στίχους ἀπό δεκατριῶ χρονῶ. Καί ποτέ δέν ἔπαψε. Σέ κάθε ἐθνική καί κοινωνική ἐπικαιρότητα πρόσφερε τήν ποιητική του συμμετοχή.

Κ'εἶναι ἁπλά καί εὐκολονόητα τά ποιήματα τοῦ Πολέμη. Δέν εἶναι ποιήματα γιά λίγους μυημένους, προπονημένους στό διάβασμα δύσκολης ποίησης. Καμιά ερμητική τεχνοτροπία δέν τόν ἀπομονώνει. Προσιτά στούς πολλούς σταθήκανε πάντα τά νοήματα καί τά αἰσθήματά του, προσιτή ἡ γλώσσα του, προσιτοί οἱ ρυθμοί του.

Ἔτσι μποροῦμε νά ἐξηγήσουμε τή μεγάλη δημοτικότητα πού ἀπόκτησε, δημοτικότητα ἀνάλογη μέ τοῦ Ἀχιλλέα Παράσχου. Τόν ὀνομάσανε Παράσχο τῆς δημοτικῆς. Μά στόμφο δέν ἔχει ποτέ.

Τήν πρώτη του εμφάνιση τήν έκανε μέ τήν ποιητική συλλογή πού έχει τόν τίτλο "Ποιήματα" (1883). Ακολούθησαν οί "Χειμώνανθοι" (βραβεΐο Φιλαδέλφειου διαγωνισμού μοιρασμένο μέ τόν Παλαμά, 1888), τά "Αλάβαστρα" (1900), "Τό παλιό βιολί" (1909), τά "Σπασμένα μάρμαρα" (Εθνικό Αριστεΐο Γραμμάτων, 1918), τά "Ειρηνικά" (1918), τά "Κειμήλια" (1920), τά "Εξωτικά" (1921) καί ό "Εσπερινός" (1922). Έχει εκδώσει καί συλλογές γιά παιδιά. "Τά πρώτα βήματα", τήν "Παιδική λύρα". Έχει γράφει καί θεατρικά έργα, όπως τά μονόπραχτα "Ό τραγουδιστής", "Τό όνειρο", "Τό εικόνισμα", "Ή γυναίκα ή τό στοίχημα", καί τό τρίπραχτο λυρικό δράμα "Ό βασιλιάς Ανήλιαγος" τό βασισμένο σέ λαϊκό θρύλο. Έχει μεταφράσει τά "Ειδύλλια" τοΰ Θεόκριτου, τήν "Ηλέκτρα" τοΰ Ευριπίδη, τό "Κατά φαντασίαν ασθενής" τοΰ Μολιέρ καί τό μυθιστόρημα "Υπό τάς φιλύρας" τοΰ Αλφόνς Κάρ.

Ήταν άνθρωπος σπουδασμένος, καλλιεργημένος, μέ ευγενική ψυχή, μέ ζωηρά πνευματικά ενδιαφέροντα. Πολύ τόν τραβούσε καί τό μεταφυσικό, τό αόρατο. Ασχολήθηκε καί μέ τόν πνευματισμό. Ανήκε στόν κύκλο πού συνεδρίαζε στό σπίτι τοΰ αξέχαστου σατιρικοΰ ποιητή Γ. Σουρή. Καί ήτανε σπουδαΐο διάμεσο.

Πολλοί μεταγενέστεροί του πού τήν ποίησή του τήν είπαν άβαθη, υποτιμήσανε τά γνήσια ποιητικά του χαρίσματα, τήν αισθαντικότητα, τήν ευγένεια, τήν ελληνικότητα, τήν αμεσότητα. Ή κάθε εποχή έχει τά δικά της κριτήρια. Κ' ή νέα γενιά μας, πού έχει καλλιεργήσει τήν ιδέα πώς ή τέχνη είναι κοινωνικό λειτούργημα, δέ μπορεί νά μείνει ασυγκίνητη από τό παρών πού τόσο συχνά καί τόσο εγκάρδια έδωσε ό Πολέμης στό κάλεσμα τής γύρω του ζωής. Καί ίσως νά αξιολογήσει πιό σωστά τόν ποιητή πού τά ποιήματά του γίνανε τραγούδια καί τά τραγουδήσανε λαϊκά στόματα.

Μαρ. Οικονόμου

ΤΑ ΔΥΟ ΔΑΚΡΥΑ

Από τή γή δυό δάκρυα, θερμά μαργαριτάρια,
ανέβηκαν κ' εστάλαξαν στού Πλάστη τά ποδάρια.

Κι' είπε τό πρώτο τρέμοντας εμπρός στό θείο του θρόνο:
- Εμένα μ' έβγαλε ή καρδιά γιά τό δικό της πόνο.

Κι' ό Πλάστης αποκρίθηκεν: -Ούτε στιγμή μή χάνης·
σύρε νά γείνης βάλσαμο τόν πόνο της νά γιάνης.

Κ' είπε καί τ' άλλο τρέμοντας εμπρός στό θείο του θρόνο:
- Εμένα μ' έβγαλε ή καρδιά γιά κάποιο ξένο πόνο.

Κι' ό Πλάστης αποκρίθηκεν: Εσύ μαζί μου μείνε·
τής ευσπλαχνίας τά δάκρυα δικά μου δάκρυα είνε.

Ιωάννης Πολέμης, Από τά "Σπασμένα Μάρμαρα".

ΠΑΣΚΑΛ – ΡΟΥΣΩ
ΜΑΙΤΕΡΛΙΝΓΚ

Τό 1962 εἶναι ἔτος Πασκάλ καί ἔτος Ρουσώ καί ἔτος Μαίτερλινγκ.

Εξακολουθώντας κι ὁ Πελεκάν νά γιορτάζει τά τριακόσια χρόνια ἀπό τό θάνατο τοῦ Πασκάλ,τά διακόσια πενήντα ἀπό τή γέννηση τοῦ Ρουσώ καί τά ἑκατό ἀπό τή γέννηση τοῦ Μαίτερλινγκ ἀφιερώνει καί πάλι μερικές σελίδες σ'αὐτές τίς διαλεχτές προσωπικότητες.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ "ΣΤΟΧΑΣΜΟΥΣ" ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ

α) Τί τραγέλαφος πού εἶναι λοιπόν ὁ ἄνθρωπος,τί πλάσμα μοναδικό στό εἶδος του,τί τέρας,τί χάος,τί ἀντιφατικό ὑποκείμενο, τί θαῦμα. Κριτής γιά ὅλα τά πράματα, ἀδύναμο σκουλήκι τῆς γῆς, θεματοφύλακας τῆς ἀλήθειας, βόθρος αβεβαιότητας καί πλάνης , δόξα καί σκουπίδι τοῦ σύμπαντος (I) (Μέρ.Β΄ἄρθρ. α΄κεφ. 5).

β) Ὁ ἄνθρωπος, πού μόνο τόν ἑαυτό του ἀγαπάει,τίποτα δέ μισεῖ τόσο ὅσο νά εἶναι μόνος του μέ τόν ἑαυτό του. Ὅ,τι γυρεύει νά πετύχει, γιά τόν ἑαυτό του τό γυρεύει καί τίποτα δέν ἀποφεύγει ὅσο τόν ἑαυτό του (μέρ.Α΄ἄρθρ.ζ΄κεφ. IO).

(I). Σημ.μεταφρ. Αὐτά τά λόγια τοῦ Πασκάλ μᾶς φέρνουνε στό νοῦ τά πικρόχολα λόγια θαυμασμοῦ πού λέει ὁ Ἄμλετ στήν ὁμώνυμη τραγωδία τοῦ Σαίξπηρ.

"Τί ἀριστούργημα ὁ ἄνθρωπος. Τί εὐγενικό τό πνεῦμα του. Τί ἀπεριόριστη ἡ ἱκανότητά του, ἡ μορφή του καί ἡ κίνηση τί ἔκφραση, τί θαῦμα. στήν πράξη τί ἀγγελικό πλάσμα. στή νόηση τί Θεός. ἡ ὀμορφιά τοῦ κόσμου,τό πρότυπο τῶν ζώων.

Σαίξπηρ "Ἄμλετ πράξ.Α΄σκ.β΄μετάφρ.Β.Ρώτα.

Νιώθουμε τόν ἀντίλαλο ἀπό τό Α΄χορικό τῆς "Ἀντιγόνης" τοῦ Σοφοκλῆ. Παραθέτουμε χαραχτηριστικούς του στίχους.

Τοῦ κόσμου ἀπό τά θάματα
Δέν εἶναι τίποτ'ἄλλο
Πού νἆναι σάν τόν ἄνθρωπο
Περήφανο μεγάλο.
Σέ φουσκωμένα κύματα
Σέ θάλασσα ἀφρισμένη
Αὐτός ξέρει καί μπαίνει
Καί φύσαγε,νοτιά. (στίχ.332-337)
.. Αὐτός τό κάθε ἀνέλπιστο
Μέ τέχνη μηχανεύει
Πότε κακόν ορέγεται
Πότε καλό γυρεύει. (στίχ.365-366)

Μετάφρ. Κ.Μάνου σελ.26,27 Ἀθῆναι I905.

γ)-Γιατί μέ σκοτώνεις; Ἔ, σάμπως δέ ζεῖς στήν πέρα τήν ἀκροποταμιά; Φίλε μου, ἄν ἐζοῦσες σέ τούτη δῶ τήν ἀκροποταμιά, θά ἤμουνα φονιάς. Μιά καί μένεις ὅμως στήν ἀντικρινή,εἶμαι γενναῖος. Κι αὐτό πού κάνω εἶναι δίκαιο(μέρ.Α΄ἄρθρ.θ΄κεφ. 3).

γ)- Αὐτός ὁ σκύλος εἶναι δικός μου, λέγανε κεῖνα τά φτωχόπαιδα. Ἐδῶ εἶν' ἡ θέση μου κάτω ἀπ' τόν ἥλιο.Νά ποιά εἶν' ἡ ἀρχή καί ἡ εἰκόνα τοῦ σφετερισμοῦ τῆς γῆς.(μέρ.Α΄ἄρθρ.θ΄κεφ. 33).

Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΡΟΥΣΩ

ΜΙΑ Η ΛΑΤΡΕΙΑ

Ἡ λατρεία πού ζητάει ὁ Θεός εἶναι ἡ λατρεία τῆς καρδιᾶς . Κι αὐτή ἡ λατρεία, ἄν γίνεται μέ εἰλικρίνεια, εἶναι πάντα ὁμοιόμορφη... Ὁ Θεός θέλει νά λατρεύεται "ἐν πνεύματι καί ἀληθείᾳ". Αὐτό εἶναι χρέος τῆς κάθε θρησκείας, τοῦ κάθε τόπου , τοῦ κάθε ἀνθρώπου.

Ἀπό τόν "Αἰμίλιο" (βιβλ.Δ΄)

ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Συνείδηση! συνείδηση! ἔνστιχτο θεϊκό, φωνή ἀθάνατη καί οὐράνια. Ἐσύ πού σίγουρα ὁδηγεῖς ἕνα πλάσμα ἀνήξερο καί περιορισμένο. Ἀλάθευτε κριτή τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, πού κάνεις τόν ἄνθρωπο ὅμοιο μέ τό Θεό. Ἀπό σένα γίνεται ἀνώτερη ἡ φύση μας, ἀπό σένα γίνονται οἱ πράξεις μας ἠθικές. Δίχως ἐσένα τό μόνο πού νιώθω μέσα μου νά μέ ὑψώνει πάνω ἀπό τά ζῶα εἶναι τό θλιβερό προνόμιο νά παραδέρνω ἀπό πλάνη σέ πλάνη μέ τή βοήθεια μιᾶς νόησης πού εἶναι δίχως τάξη καί μιᾶς λογικῆς πού εἶναι δίχως ἀρχές.

Ἀπό τόν "Αἰμίλιο" (βιβλ.Δ΄)

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ

Ἄν ἐξετάσουμε ποιό πρᾶμα εἶναι τό μεγαλύτερο ἀγαθό, αὐτό πού πρέπει νά ἔχει γιά σκοπό του κάθε σύστημα νομοθεσίας, θά βροῦμε πώς τό ἀποτελοῦνε δυό βασικοί σκοποί,ἡ ἐλευθερία καί ἡ ἰσότητα. Ἡ ἐλευθερία,ἐπειδή μέ τοῦ κάθε ἰδιώτη τήν ὑποδούλωση χάνει δύναμη ὅλο τό κράτος. Ἡ ἰσότητα,ἐπειδή δίχως αὐτή ἡ ἐλευθερία δέ μπορεῖ νά ὑπάρξει.

Ἀπό τό "Κοινωνικό συμβόλαιο" (βιβλ. Β΄κεφ. ια΄)

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΟΥ ΕΦΡΑΞΕ

Ὁ πρῶτος πού ἔφραξε ἕνα κομάτι γῆ καί σοφίστηκε νά πεῖ: "Ἐτοῦτο δῶ εἶναι δικό μου" καί βρῆκε ἀνθρώπους ἀρκετά χαζούς γιά νά τό πιστέφουνε στάθηκε ὁ ἀληθινός ἱδρυτής τῆς ὀργανωμένης κοινωνίας. Ἀπό πόσα ἐγκλήματα, ἀπό πόσους πολέμους, ἀπό πόσα φονικά, ἀπό πόσες δυστυχίες, ἀπό πόσες ἀγριότητες θά ἔσωζε τό ἀνθρώπινο γένος ὅποιος ξεκόλλαγε τά παλούκια ἤ γιόμιζε χῶμα τό χαντάκι κ'ὕστερα φώναζε στούς ὅμοιούς του: "Ἔχετε τό νοῦ σας, μήν τόν ἀκοῦτε αὐτό τόν ἀπατεῶνα, χαθήκατε ἄν ξεχάσετε πώς οἱ καρποί ἀνήκουνε σέ ὅλους καί ἡ γῆ σέ κανένα (I).

Ἀπό τήν "Ἀνισότητα τῶν ἀνθρώπων" (μέρ. Β΄)
Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

Ο ΜΑΙΤΕΡΛΙΝΚ ΚΑΙ Η ΜΟΙΡΑ

Οἱ βιογράφοι τοῦ Μαίτερλινκ ὑποστηρίζουν πώς ὁ συγγραφέας ὁδηγήθηκε στίς πιό ἀληθινές ἀνακαλύψεις, στόν τομέα τῆς φιλοσοφίας του, χάρη στήν ἀγάπη του γιά μιά γυναίκα. Κι ὁ καθένας τό πιστεύει ὅταν ἀκούει τί λέει ὁ Μαίτερλινκ γιά τή γυναίκα: "Οἱ γυναῖκες, γράφει, γνωρίζουν πράγματα πού ἐμεῖς ἀγνοοῦμε. Ἔχουν τήν λάμπα τους ἐνῶ ἐμεῖς τή χάσαμε. Εἶναι οἱ μυστικές ἀδελφές ὅλων τῶν μεγάλων πραγμάτων πού δέν φαίνονται. Οἱ γυναῖκες ἔχουν διατηρήσει τό αἴσθημα τοῦ μυστικισμοῦ ἐπί τῆς γῆς. Ἄν ἐξαφανίζονταν, τό πνεῦμα θά βασίλευε μόνο του σέ μιά ἔρημο".

Ὁ Γάλλος συγγραφέας Ἐντουάρ Συρέ γράφει γιά τόν Μαίτερλινκ:

"Ἡ διαίσθηση τοῦ Μαίτερλινκ ξύπνησε καθώς διάβασε τούς μεγάλους μυστικούς συγγραφεῖς τοῦ παρελθόντος καί τῆς ἐποχῆς του. ...Ἀπό τούς ἀρχαίους, τόν Πλάτωνα, τόν Πορφύριο, τό Μάρκο Αὐρήλιο, τόν Ἅγιο Διονύσιο τόν Ἀρεοπαγίτη, ἀπό τόν Μεσαίωνα τόν Ρόϊσμπρουκ, τόν Γιάκομπ Μπέμ, καί ἀπό τούς μοντέρνους τόν Σπινόζα, τόν Κάντ, τόν Σοπενχάουερ. Ἐπίσης διάβασε μέ πάθος τόν Νοβάλις, τόν Καρλάϊλ, τόν Ἔμερσον, τόν Κόλεριτζ κλπ. πού στόν 19ο αἰώνα διακρίθηκαν σάν ἀπόστολοι τῆς ψυχῆς καί Ἱππότες τοῦ πνεύματος σέ ἀντίθεση μέ τόν θριαμβευτικό ὑλισμό.

Καί οἱ φιλοσοφικές μελέτες τοῦ Μαίτερλινκ π.χ. "Ὁ θησαυρός τῶν ταπεινῶν", "Ἡ Σοφία καί ἡ Μοίρα", "Ὁ θάνατος", "Πρίν ἀπό τή μεγάλη σιωπή" κλπ. ἔχουν ὅλες τήν ἐμπνευσμένη ἀνώτερη πνοή τοῦ καλοπροαίρετου ἐρευνητῆ πού ἀναζητάει δίχως προκατάληψη, δίχως σοφιστεῖες καί περιπλοκές, μέ μόνο ὁδηγό τή δίψα γιά τήν ἀλήθεια καί τό φῶς.

(I). Βλ. σελ. 16. Πρβλ ὅσα λέει ὁ Πασκάλ γιά τα φτωχόσπιτα (Στοχασμοί μέρ. Α΄ ἄρθρ. θ΄ κεφ. 33).

Στό βιβλίο του "Σοφία καί Μοίρα", ο Μαίτερλινκ προσπαθεῖ μαζί μέ πολλά ἄλλα ν'ἀποδείξει στόν ἄνθρωπο ὅτι ἡ Μοίρα πού φοβᾶται δέν εἶναι μιά τρομερή ἐξωτερική δύναμη, πού ἐναντίον της εἶναι δύσκολο ν'ἀγωνισθεῖ κανείς.

Ἡ Μοίρα εἶναι κάτι πού βρίσκεται κατά κάποιον τρόπο μέσα μας, προσδιορίζεται ἀπό τίς δικές μας ἱκανότητες, τά ἐλαττώματά μας, καί τά προσόντα μας, ἀπό τίς σκέψεις καί τίς πράξεις μας κι ἀπό τήν ποιότητα τῆς ψυχῆς μας. "Εἶναι ἀλήθεια, γράφει ὁ Μαίτερλινκ, πώς ἡ εὐτυχία ἤ ἡ δυστυχία, ἀκόμα κι ἄν προέρχονται ἀπό ἐξωτερική αἰτία, δέν ὑπάρχουν παρά μέσα μας. Ὅ,τι μᾶς περιστοιχίζει γίνεται ἄγγελος ἤ δαίμονας, ἀνάλογα μέ τή διάθεση τῆς καρδιᾶς μας. Ἡ Ἰωάννα Ντ' Ἄρκ ἄκουγε τίς Ἅγιες καί ὁ Μάκβεθ τίς μάγισσες. Καί εἶναι πάντα ἡ ἴδια φωνή. Ἡ Μοίρα γιά τήν ὁποία παραπονιόμαστε δέν εἶναι ἐκεῖνο πού νομίζουμε. Δέν ἔχει ἄλλα ὅπλα ἀπό κεῖνα πού ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τῆς προσφέρουμε...".

Ἀλλοῦ πάλι λέει: "Τό πιό ἐνεργητικό στοιχεῖο μέσα σ'αὐτό πού ὀνομάζουμε Μοίρα εἶναι μία δύναμη πού φτιάξαν οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι. Δέν βγαίνει σέ μιά δεδομένη στιγμή ἀπό τήν ἀνεξευρένητη κι ἀπύθμενη ἄβυσσο. Σχηματίζεται ἀπό τήν ενεργητικότητά μας, τούς πόθους, τίς σκέψεις, τούς πόνους καί τά πάθη τῶν ἀδελφῶν μας. Καί ἔπρεπε νά τά γνωρίζουμε αὐτά ἀφοῦ εἶναι ὅμοια μέ τά δικά μας. Θά ἔχουμε κατοχυρώσει πολύ τήν ἀσφάλειά μας, τή γαλήνη καί τήν εὐτυχία μας, τήν ἡμέρα πού ἡ νωχέλειά μας καί ἡ ἄγνοιά μας θά πάψουν νά ονομάζουν μοιραῖο ὅ,τι ἡ ἐνεργητικότητά μας καί η εξυπνάδα μας ἔπρεπε νά χαρακτηρίσουν σάν φυσικό καί ἀνθρώπινο..."

Τοῦτο μᾶς θυμίζει, ἔτσι σάν συγγενική νότα, τόν μεγάλο Ἰνδό φιλόσοφο Κρισναμούρτι, ὅταν γράφει στό βιβλίο του "Στά πόδια τοῦ Διδασκάλου": "Λύπες, δυσκολίες, ἀσθένειες, ὅλα αὐτά πρέπει νά εἶναι ἀδιάφορα στόν ἄνθρωπο καί δέν πρέπει νά ἐπηρεάζουν τήν ἠρεμία τῆς διανοιάς του. Αὐτά εἶναι τό ἀποτέλεσμα περασμένων πράξεων κι ὅ,τι ἔρχεται πρέπει νά τό ὑπομένεις μέ εὐχαρίστηση, γιατί πρέπει νά θυμᾶσαι πώς κάθε κακό εἶναι περαστικό καί πώς ἔχεις χρέος νά μένεις πάντα χαρούμενος καί ἤρεμος". Ἀλλοῦ πάλι λέγει ὁ Κρισναμούρτι: " Ὁ Θεός εἶναι τόσο Σοφία ὅσο καί Ἀγάπη". Καί ὁ Μαίτερλινκ γράφει: " Ἡ σοφία εἶναι πολύ περισσότερο ἕνας πόθος τῆς ψυχῆς μας ἀπό ἕνα προϊόν τῆς λογικῆς. Ζεῖ πάνω ἀπό τή λογική καί γι αὐτό κάνει πολλα πράγματα πού δέν ἐγκρίνει ἡ λογική. Ἔτσι μιά μέρα ἡ σοφία εἶπε στή λογική ὅτι ἔπρεπε ν'ἀποδώσει τό καλό γιά τό κακό καί ν'ἀγαπάει τούς ἐχθρούς της. Ἡ λογική ἀνέβηκε ἐκείνη τήν ἡμέρα πολύ ψηλά μέσα στό βασίλειό της καί τό παραδέχτηκε. Ἡ σοφία εἶναι τό φῶς τῆς ἀγάπης καί ἡ ἀγάπη θρέφει τό φῶς. Περισσότερο ὑψώνεται ἡ σοφία καί περισσότερο πλησιάζει τήν Ἀγάπη....

Θά μπορούσαμε ἔτσι νά συνεχίσουμε πολλή ὥρα καί νά βροῦμε ἀναλογίες ἀνάμεσα στόν Μαίτερλινκ καί στά ἄλλα μεγάλα πνεύματα τῆς ἐποχῆς μας. Ἀλλοῦ μᾶς θυμίζει τόν ἄγγλο ποιητή Κίπλινγκ καί ἀλλοῦ πάλι τοποθετεῖ τή βαθειά ἠθική κρίση τῆς ἐποχῆς πάνω σ

αυτήν τήν απογυμνωμένη καί θαρραλέα θέση,από τήν οποία ξεκίνησε καί ο σύγχρονος μεγάλος συγγραφέας Αλμπέρ Καμύ. Συμφωνούμε εδώ μέ τόν βέλγο συγγραφέα Roger Bodartόταν γράφει:" Από τόν Μαλρώ, τόν Μοντερλάν, τόν Σελίν ως τόν Σάρτρ καί τόν Καμύ, ή σύγχρονη εποχή ήταν ή εποχή τοῦ Ατόπου. Ο Μαιτερλινκ ήταν ο πρώτος πού έγραφε γιά τό Άτοπο. Ήταν καί ο πρώτος πού τό ξεπέρασε. Τά θεατρικά του έργα δέν είναι τοῖχος, πού απάνω του τά πρόσωπά του σπᾶνε τό κεφάλι τους. Εκεῖνος μέ τό πνεῦμα του σπάει τόν τοῖχο όπου αργότερα ο Κάφκα, ο Μαλρώ, ο Σελίν, ο Σάρτρ καί ο Καμύ χάσαν τό δρόμο τους." Επειτα,στό δεύτερο ήμισυ τῆς ζωῆς του,κατάστρεφε τόν Πύργο,πέτρα μέ πέτρα.Καί έγινε ο άνθρωπος πού κάνει ό,τι εκεῖνος θέλει μέ τά γεγονότα πού τοῦ συμβαίνουνε.Λέει:δέν υπάρχει παρελθόν άδειο ή φτωχό,δέν υπάρχουν φτωχά ή κατώτερα γεγονότα, μά μόνο γεγονότα πού τά υποδεχόμαστε μέ φτωχή καί κατώτερη διάθεση. Εδῶ ανακάλυψε μιάν αρετή,τήν αρετή τῆς "Καλῆς θελήσεως". Καί ή αρετή αυτή εἶναι τόσο παλιά πού τήν γνώρισαν ή Ινδία, ή Αίγυπτος καί μερικοί λεγόμενοι πρωτόγονοι λαοί.

Ζ.Μαμαλάκη. Από τό περιοδ.Νέα Εστία τῆς 15 Μαΐου 1962

Ο ΣΟΦΟΣ ΚΑΙ Η ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

Όσο πιό σοφοί γινόμαστε τόσο ξεφεύγομε από μερικές απ' τίς ορμέμφυτες μοῖρες μας. Μέσα στό κάθε πλάσμα υπάρχει κάποια επιθυμία γιά σοφία πού θά μποροῦσε νά μεταμορφώσει σέ συνειδητότητα τά πιό πολλά απ'τά τυχαῖα περιστατικά τῆς ζωῆς. Κι αυτό πού μεταμορφώθηκε σέ συνειδητότητα δέν ανήκει πιά στίς εχθρικές δυνάμεις. Ο πόνος πού ή ψυχή σας τόν άλλαξε καί τόν έκανε γλυκύτητα, επιείκεια ή υπομονετικά χαμόγελα,εἶναι πόνος πού δέν θά ξανάρθει δίχως πνευματικά στολίδια καί τό λάθος καί τό ελάττωμα πού θά κοιτάξατε κατάματα εἶναι λάθος καί ελάττωμα πού δέν μποροῦνε πιά νά σᾶς βλάψουν κι ούτε τούς άλλους μποροῦνε πιά νά τούς βλάψουν.

Υπάρχουνε αδιάκοπες σχέσεις ανάμεσα στό ένστιχτο καί στήν ειμαρμένη, τό ένα στηρίζει τ'άλλο καί περιδιαβάζουν χέρι μέ χέρι ολόγυρα στόν προσεχτικό άνθρωπο. Αλλά ο καθένας πού ξερει νά λιγοστεύει μέσα του τήν τυφλή δύναμη τοῦ ένστιχτου λιγοστεύει ολόγυρά του καί τή δύναμη τῆς μοίρας. Φαίνεται πώς δημιουργεῖ σάν ένα εἶδος απαραβίαστου άσυλου, ανάλογα μέ τή σοφία πού έχει, κ'εκεῖνοι πού τυχαίνει νά περάσουν μέσα στή φωτισμένη ζώνη αυτῆς τῆς συνειδητότητας πού έχει αποχτηθεῖ, δέν έχουν τίποτα νά φοβηθοῦνε από τήν τύχη όσο μένουνε σ'αυτή τή ζώνη. Βάλτε τόν Σωκράτη καί τόν Ιησοῦ Χριστό ανάμεσα στούς Ατρεΐδες κ'ή Ορέστεια δέν θά συμβῆ όσον καιρό θά βρίσκονται στό παλάτι τοῦ Αγαμέμνονα κι άν εἶχαν καθήσει στό κατώφλι τῆς Ιοκάστης, τοῦ Οιδίποδα δέν θά τοῦ ερχόταν στό νοῦ νά βγάλει τά μάτια του. Υπάρχουν δυστυχίες πού τό πεπρωμένο δέν τολμᾶ νά καταπιαστεῖ μ' αυτές,μπορο-

στά σέ μιά ψυχή πού τό έχει νικήσει άρκετές φορές κι ό σοφός πού περνᾶ σταματᾶ χίλια δράματα.

Εἶναι τόσο άλήθεια πώς ή παρουσία τοῦ σοφοῦ παραλύει τή μοίρα, πού δέν ύπάρχει ίσως ούτε ένα δράμα πού νά έχει μέσα του έναν άληθινό σοφό, κι άν έχει, τό γεγονός θά σταματήσει μοναχό του, πρίν άπ' τά δάκρυα καί τό αἷμα. Όχι μονάχα ποτέ δέν ύπάρχει δράμα άνάμεσα στούς σοφούς, μά πολύ σπάνια ύπάρχει δράμα γύρω στό σοφό. Δέν εἶναι δυνατό νά φανταστεῖ κανείς πώς ένα τραγικό γεγονός γίνεται άνάμεσα σ' έκείνους πού σοβαρά καταπιάστηκαν μέ τή συνείδησή τους, κ' οί ήρωες τῶν μεγάλων τραγωδιῶν έχουν ψυχές πού ποτέ βαθειά δέν ρωτοῦνε. Γι' αύτό ό τραγικός ποιητής δέν μπορεῖ παρά νά μᾶς δείξει μιά όμορφιά πού λίγο ή πολύ εἶναι άλυσοδεμένη, γιατί μόλις οί ήρωές του ύψώνονται τόσο ψηλά όσο οί άληθινοί ήρωες πρέπει ν' άνεβοῦνε, άφήνουν τά όπλα τους νά πέσουν καί τό δράμα δέν εἶναι πιά παρά ή άνάπαυση μέσα στό φῶς. Τό μόνο δράμα τοῦ σοφοῦ βρίσκεται μέσα στόν "Φαίδωνα", στόν "Προμηθέα", στά Πάθη τοῦ Χριστοῦ, στό φόνο τοῦ Όρφέα ή στή θυσία τῆς Άντιγόνης. Μά άς βάλουμε χωριστά αύτό τό δράμα, πού εἶναι τό μονάκριβο τῆς σοφίας, κι άς δοῦμε πώς οί τραγικοί ποιητές πολύ σπάνια τολμοῦνε ν' άφήσουν τόν σοφό νά έλθει γιά λίγο πάνω στή σκηνή. Φοβοῦνται τήν άνώτερη ψυχή, γιατί τά γεγονότα τή φοβοῦνται, κι ό φόνος πού γίνεται μπροστά σ' ένα σοφό δέν έχει τήν ίδια όψη μέ τόν φόνο πού γίνεται μπροστά σ' έκείνους πού ή ψυχή τους δέν γνωρίζει άκόμα τόν εαυτό της. Άν ό Οίδίποδας εἶχε μερικές άπ' αύτές τίς βεβαιότητες, πού κάθε άνθρωπος πού σκέπτεται μπορεῖ νά έχει, άν εἶχε μέσα του αύτό τό καταφύγιο, τό πάντα άνοιγμένο, πού ό Μάρκος Αύρήλιος π.χ. ήξερε νά τό χτίσει μέσα του, τί άλλο θά έκανε ή μοίρα καί τί άλλο θά έπαιρνε στά δίχτυα της παρά τό καθαρό φῶς πού σκορπᾶ ή μεγάλη ψυχή, πού γίνεται πιό όμορφη μέσα στήν ταλαιπωρία; Ποῦ βρίσκεται ό σοφός στόν "Οίδίποδα"; Εἶναι ό Τειρεσίας; Γνωρίζει τό μέλλον, άλλά άγνοεῖ πώς ή καλοσύνη κ' ή συγγνώμη κυριαρχοῦνε τό μέλλον. Γνωρίζει τήν ίερή άλήθεια, άλλά άγνοεῖ τήν άνθρώπινη άλήθεια. Άγνοεῖ τή σοφία πού παίρνει τή δυστυχία μέσα στά χέρια της γιά νά τῆς μεταδώσει τή δύναμή της. Αύτοί πού γνωρίζουν, δέν γνωρίζουν τίποτα άν δέν έχουν μέσα τους τή δύναμη τῆς άγάπης, γιατί ο άληθινά σοφός δέν εἶναι έκεῖνος πού βλέπει, εἶναι έκεῖνος πού βλέποντας πιό μακριά άγαπάει πιό βαθειά τούς άνθρώπους. Τό νά βλέπεις δίχως ν' άγαπᾶς εἶναι νά κοιτάζεις μέσα στά σκοτάδια.

Μωρίς Μαίτερλινκ. Άπό τό βιβλίο του "Σοφία καί Εἱμαρμένη".

(κεφ. ΙΒ' καί ΙΓ') Μετάφρ. Άγλ. Ζάννου.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΛΗΣΕΩΣ

Εἴμεθα τῷ ὄντι ἐλεύθεροι; Δυνάμεθα νά ἐκλέξωμεν ἑκουσίως; Εἴμεθα κύριοι τῶν πράξεών μας; Τό ζήτημα τῆς ἐλευθερίας τῆς θελήσεως εἶναι ἐξ ἐκείνων τά ὁποῖα ἀπησχόλησαν περισσότερον τήν φιλοσοφίαν καί τούς θεολόγους. Ὁ συμβιβασμός τῆς θελήσεως καί τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου μετά τῆς λειτουργίας τῶν νόμων τῆς φύσεως καί τῆς θείας βουλῆς φαίνεται τόσον δύσκολος ὥστε πολλοί πιστεύουν ὅτι εἴμεθα ὄργανα τυφλῆς εἱμαρμένης διευθυνούσης τάς τύχας τῶν ἀνθρώπων καί ἐπομένως ἀνεύθυνοι διά τάς πράξεις μας.

Τό αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἔμφυτον εἰς τήν ἀνθρωπίνην ψυχήν. Ἕκαστος ἄνθρωπος ἐξετάζων τόν ἑαυτόν του αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἐλεύθερος, καθώς αἰσθάνεται ὅτι εἶναι λογικός. Σκεπτόμεθα καί ἀποφασίζομεν νά πράξωμεν τοῦτο ἤ ἐκεῖνο καί ἔχομεν πλήρη συνείδησιν τῆς ἐλευθερίας καί πρό τῆς πράξεως καί κατ' αὐτήν καί μετ' αὐτήν. Πῶς θά ἦτο δυνατόν νά συμβαίνῃ τοῦτο ἄν δέν εἴμεθα ἐλεύθεροι; Ποῖος λ.χ. ἐσκέφθη ποτέ ἄν οἱ ὄνυχες ἤ ἡ κόμη του πρέπῃ νά αὐξήσουν ἤ ἄν πρέπῃ νά εἶναι εὐτυχής; Σκέπτεται ὅμως ἄν πρέπῃ νά διασκεδάσῃ μᾶλλον ἤ νά ἐκπληρώσῃ τό καθῆκον του, σκέπτεται ἄν πρέπῃ νά ζῇ συμφώνως πρός τήν συνείδησίν του ἤ πρός τάς ὑπαγορεύσεις τοῦ ἐγωϊσμοῦ καί τοῦ συμφέροντος. Αὐτή ἄρα η φύσις, ἡ ὁποία ἐξυμνήθη ὑπό τῶν ἀρχαίων ὡς ἡ ἀρίστη διδάσκαλος, μᾶς δεικνύει ὅτι ὑπάρχει διαφορά μεταξύ τῶν πράξεων αἱ ὁποῖαι τελοῦνται κατ' ἀνάγκην φυσικήν καί ἐκείνων τῶν ὁποίων ἡ ἐκτέλεσις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως καί τῆς ἐλευθέρας ἡμῶν ἐκλογῆς. Ὄχι μόνον πρό τῆς πράξεως σκεπτόμεθα, ἀλλά καί διαρκούσης τῆς πράξεως δυνάμεθα νά μεταβάλωμεν γνώμην καί μετά τήν πρᾶξιν ἔχομεν συνείδησιν τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν. Ὁσάκις π.χ. περιπίπτομεν εἰς κανέν ἄτοπον, αἰσθανόμεθα λύπην, ὅσον δέ μεγαλείτερον εἶναι τό ἄτοπον τόσον μεγαλειτέρα καί ἡ λύπη. Η λύπη αὕτη, διαφέρουσα καθ' ὁλοκληρίαν ἐκείνης τήν ὁποίαν αἰσθανόμεθα ὅταν μᾶς συμβῇ θλιβερόν τι γεγονός, εἶναι ἡ λεγομένη μεταμέλεια καί προέρχεται ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ κακοῦ τό ὁποῖον ἐπράξαμεν ἑκουσίως, ἐνῷ θά ἦτο δυνατόν καί νά τό ἀποφύγωμεν. Ποῖος, ἄν δέν ἔφθασεν εἰς μέγαν βαθμόν ἠθικῆς ἀναλγησίας καί πωρώσεως, δύναται νά μή λυπῆται ὅταν πράττῃ τό κακόν; Ποῖος, ἄν δέν ἔφθασεν εἰς βαθμόν ἀποθηριώσεως καί κτηνωδίας, δύναται νά μή ἀκούῃ τούς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως, ὅταν πράττῃ τό ἔγκλημα; Ποῖος τέλος, ἄν δέν κατήντησεν ἀναίσθητος, δύναται νά ἀπολαύῃ ἐσωτερικῆς γαλήνης, ὅταν γίνεται δοῦλος τῶν παθῶν του; Τό συναίσθημα τῆς τύψεως εἶναι τό πειστικώτερον ἐξ ὅλων τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιχειρημάτων. Δέν εἶναι ἀπάτη ἡ συνείδησις τῆς ἐλευθερίας. Γεγονός τόσον καθολικόν δέν εἶναι δυνατόν νά εἶναι προϊόν ἀπάτης.

Ἐκ τῆς ἰδέας, ἐκ τοῦ νόμου τῆς ἐλευθερίας πηγάζει κατ' ἀνάγ-

κην ὁ νόμος τῆς ἠθικῆς ὑποχρεώσεως, ὁ νόμος τοῦ καθήκοντος. Ὁ λέγων καθῆκον λέγει ἐλευθερίαν· ἐλευθερία καί καθῆκον εἶναι ἀχώριστα. Τό καθῆκον ἀναφέρεται μόνον εἰς ἐλεύθερα ὄντα. Ἐ ξ α ν α γ κ ά ζ ο ν τ α ι μόνον τά μοιραίως καί μηχανικῶς ἐνεργοῦντα ὄντα, ὑ π ο χ ρ ε ο ῦ ν τ α ι δέ μόνον τά λογικά καί ἐλεύθερα. Ἄνευ τῆς ἐλευθερίας τῆς θελήσεως δέν ὑπάρχει ὑπεύθυνον καί ἠθικός καταλογισμός. Ἐπαινούμεθα καί ἀμειβόμεθα διά μίαν καλήν πρᾶξιν, κατηγορούμεθα καί τιμωρούμεθα διά κακήν, ὑπέχομεν ἑνί λόγῳ τήν εὐθύνην τῶν πράξεών μας, διότι εἴμεθα ἐλεύθεροι τοῦτο μέν νά πράξωμεν, ἐκεῖνο δέ νά ἀποφύγωμεν. Δέν ὑπάρχει ἐν τῇ κοινωνίᾳ πρᾶξις μή στηριζομένη ἐπί τῆς ἐλευθερίας. Παρακλήσεις καί προτροπαί καί ὑποσχέσεις καί συμφωνίαι οὐδεμίαν σημασίαν ἔχουν ἄν ἐκεῖνοι πρός τούς ὁποίους ἀποτεινόμεθα δέν εἶναι ἐλεύθεροι νά ἀποδεχθῶσιν ἤ νά ἀπορρίψωσί τι, νά τηρήσωσιν ἤ νά παραβῶσι τάς ὑποσχέσεις καί τάς συμφωνίας. Ὁ Bossuet λέγει ὅτι "δυνάμεθα νά ἀμφιβάλωμεν ὀλιγώτερον περί τῆς ἐλευθερίας ἤ περί τῆς ὑπάρξεώς μας.

Καλ. Κουτσογιάννη. Ἀπό τήν διάλεξιν "Ἐλευθέρα θέλησις" τήν περιλαμβανομένην εἰς τό ἄρτι ἐκδοθέν Β' τεῦχος τῶν "Θεοσοφικῶν ὁμιλιῶν".

Η ΑΡΕΤΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

Στό προηγούμενο Δελτίο (ἀρ. 15) διαβάσαμε στό ἀπόσπασμα ἀπ' τούς "Στοχασμούς πάνω στή ζωή" τοῦ Κρισναμούρτι, πού δημοσιεύτηκε μέ τόν τίτλο "Ἡ ἀρετή", πώς ἡ ἀρετή εἶναι τῆς καρδιᾶς κι ὄχι τοῦ νοῦ. Ἄς θυμηθοῦμε καί τά λόγια τοῦ Βιβεκανάντα στό βιβλιαράκι του "Ἡ Βεντάντα στήν πράξη": "Ἡ καρδιά βλέπει τόν Κύριο κι ὄχι ὁ νοῦς. Ὁ νοῦς εἶναι σάν τόν ἀστυφύλακα ἤ τόν ἐργάτη πού ἀνοίγει τόν δρόμο τῆς καρδιᾶς". Κι ὅπως γράφει ὁ Κρισναμούρτι: "Ὅταν ὁ νοῦς καλλιεργεῖ τήν ἀρετή, αὐτό εἶναι ἕνας πανοῦργος ὑπολογισμός: Εἶναι μιά αὐτοάμυνα, μιά ἔξυπνη προσαρμογή στό περιβάλλον".

Ἄς καταλάβομε πώς ἅμα ὁ νοῦς "καλλιεργεῖ" τήν ἀρετή θά πεῖ πώς ἡ ἀρετή δέν ὑπάρχει - καί γι αὐτό τήν καλλιεργεῖ. Τή θέλομε γιατί ξέρομε πώς μ αὐτή στεριωνόμαστε ε μ ε ῖ ς οἱ ἴδιοι μέσα στό περιβάλλον πού ζοῦμε, κι ἀργότερα θά κερδίσομε τή "Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν". Ὑπάρχει ὁ φόβος μέσα μας πως δίχως τήν ἀρετή δέν μποροῦμε νά προσαρμοστοῦμε καί μέ τή σημερινή καί μέ τή μελλοντική ζωή στούς Ἄγνωστους Κόσμους. Σήμερα δέν μποροῦμε νά ζοῦμε μέσα στίς συγκρούσεις μέ τούς γύρω μας, δίχως ηρεμία, δίχως ἁρμονία. Ἐπειδη πολλές φορές, ἀκολουθώντας τήν τυφλή ἐπιθυμία τοῦ εγωϊσμοῦ μας, συγκρουστήκαμε μέ τό περιβάλλον μας, πρᾶγμα πού μᾶς ἔδωσε τόν πόνο, ὁ νοῦς μας ἄρχισε νά σκέπτεται πῶς ν ἀποφύγομε τόν πόνο, πῶς νά ζοῦμε δίσως συγκρούσεις, κ ἔτσι δημιούργησε τήν ἔννοια τῆς ἠθικῆς, δηλαδή τῆς αρε -

τῆς, καί προσπαθεῖ μέ τή συγκέντρωση, μέ τήν προσπάθεια,νά τήν καλλιεργήσει. Επειδή δέν τήν ἔχει. Επειδή θέλει νά ζήσει ἥσυχα καί νά γίνει ἀνώτερος ἀπ τούς ἄλλους καί νά ἐξασφαλιστεῖ μέσα στήν αἰωνιότητα. Καί λέει: "Θέλω νά φτάσω ἐ γ ώ στήν τελειότητα". Καί τότε ἡ καλλιεργημένη αὐτή ἀρετή, πού δέν ε ἶ ν α ι αὐθόρμητη, πηγαία, ἀληθινή, καταντᾶ ἤ μιά αὐτοάμυνα ἤ ἕνα ἐγωϊστικό σκαρφάλωμα καί ξεχώρισμα τοῦ ἐαυτοῦ μας ἀπ τούς ἄλλους,ἐκείνους πού δέν εἶναι σάν καί μ ᾶ ς, ἐκείνους πού δέν εἶναι "ἐνάρετοι". Τούς περιφρονοῦμε, τούς ἀποφεύγομε, δέν θέλομε τή συντροφιά τους. Καί τό ἁπλό κουτσομπολιό ἀπ αὐτό προέρχεται.Ταπεινώνοντας τόν ἄλλο νομίζομε πώς ἐξυψώνομε τόν ἐαυτό μας. Ἄκουσα κάποτε κάποια κυρία, πού πίστευε τόν ἐαυτό της πολύ ἐνάρετο, νά λέει: "Δέν θέλω νά κάθομαι πλάϊ στήν τάδε". Μά ὅπως γράφει κ' ἡ Μπέζαντ, ἡ πραγματικά ἐνάρετη δέν ἀποφεύγει τή μή ἐνάρετη, γιατί δέν φοβᾶται πώς θά χάσει τή δικιά της ἀρετή. Κ' ἡ κυρία ἐκείνη, πού φοβόταν νά καθήσει δίπλα στήν ὑποτιθέμενη "μή ἐνάρετη" γιά νά μή ... "μολυνθῆ", ἦταν "θεόσοφος" καί μιλοῦσε γιά τήν Αδελφότητα... Καί κάποιος ἄλλος, κι αὐτός "θεόσοφος", εἶπε κάποτε κουνώντας ἀπειλητικά τό δάχτυλό του: "Αὐτή δέν εἶναι ἀδε λ φή μου". Καί κάποιος ἄλλος, κι αὐτός κουνώντας τό δάχτυλό του, εἶπε: "Αὐτοί πρέπει νά ἐκτελεσθοῦν" ... Τόσο λίγο ζοῦνε τήν ἔννοια τῆς Αδελφότητας. Τόσο δέν τήν ἔχουν καταλάβει....

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδελφοί μας - ἀφοῦ ὅλοι εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι, καί οἱ μή ἐνάρετοι, κ ἐκεῖνοι πού βρίσκονται στά πιό χαμηλά σκαλοπάτια, κ οἱ πιό ἔκφυλοι, κ οἱ πιό ἐγκληματίες. Κι αὐτοί ἴσα ἴσα ἔχουν τήν πιό μεγάλη ἀνάγκη ἀπ τήν ἀγάπη μας, σάν τό διψασμένο χῶμα πού λαχταρᾶ γιά λίγες σταγόνες δροσιᾶς. Ὅπως γράφει ὁ Κρισναμούρτι: " Η ἀρετή εἶναι τῆς καρδιᾶς κι ὄχι τοῦ νοῦ". Μονάχα ἐκεῖνος πού ἔχει κλεισμένη τήν καρδιά του καί περιφρονεῖ τούς ἄλλους,πιστεύει πώς αὐτός βρίσκεται πιό ψηλά καί κλείνεται μέσα στούς τοίχους τοῦ ψυχροῦ ὑπολογισμοῦ καί τῆς δῆθεν ἀξιοπρέπειας."Πρέπει νά εἶναι κανείς τρωτός, ἀνοιχτός, γιά ν ἀντιμετωπίσει τή ζωή καί νά μήν εἶναι κλεισμένος μέσα στούς ἀξιοπρεπεῖς τοίχους τῆς ἀρετῆς" γράφει ὁ Κρισναμούρτι. Καλλίτερα νἄμαστε τρωτοί, ἀνοιχτοί καί νά μήν ἀποφεύγομε τίς ψυχολογικές μας φουρτοῦνες, πού θά μᾶς δώσουν τό μεγά λο τους μάθημα μέ τό φαρμάκι τοῦ πόνου, παρά νά κλεινόμαστε μέσα στόν φιλντισένιο μας πύργο τῆς "ἀρετῆς", μέσα στήν αὐτοάμυνά μας, καί νά παπαγαλίζομε τά ὡραῖα, μεγάλα λόγια καί νά καμαρώνομε πώς εἴμαστε ἀνώτεροι ἀπ τούς ἄλλους. "Τό ὑπέρτατο δέν εἶναι δυν α τό νά τό φτάσει κανείς. Δέν ὑπάρχει κανένα μονοπάτι, καμμιά μαθηματική, προοδευτική, ἀνάπτυξις πρός αὐτό. Η ἀλήθεια πρέπει νά ἔλθει μόνη της, δέν μπορεῖτε σεῖς νά πᾶτε στήν ἀλήθεια, κ ἡ καλλιεργημένη σας ἀρετή δέν θά σᾶς ὁδηγήσει σ αὐτήν. Εκεῖνο πού ἐπιτυγχάνετε δέν εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἀλλ ἡ δική σας προβαλλόμενη ἐ-

πιθυμία. Καί μόνο στήν άλήθεια ύπάρχει εύτυχία". Όταν ή καρδιά μας εἶναι άνοιχτή, τότε νιώθομε τόν άλλο, τόν πόνο του,τή χαρά του, σάν νάναι ὁ ἴδιος ὁ έαυτός μας. Καί τότε μόνο καταλαβαίνομε τί εἶναι άγάπη. Καί τότε δέν π ρ ο σ π α θ ο ῦ μ ε νά βροῦμε τήν άγάπη, δέν προσπαθοῦμε νά πᾶμε στήν άλήθεια(γιατί άλήθεια κι άγάπη εἶναι ἕνα) άλλά έκεῖνα ἔρχονται μέσα στήν άνοιχτή μας καρδιά, ὅπως ὁ ολόλευκος λωτός άντιφεγγίζει τοῦ Ήλιου τίς άχτίδες.

Μήν άγωνιζόμαστε νά πᾶμε στήν άλήθεια, γιατί τά σκοτεινιασμένα μάτια μας μές στήν πυκνή ομίχλη δέν βρίσκουνε κανένα μονοπάτι. Μά ἄς ρίξομε τό φῶς τῆς καρδιᾶς μας, τό φῶς τῆς άγάπης μας, κι ὅλα τά σύννεφα θά φύγουνε, κ'ή άλήθεια μπροστά μας θ' άναλάμψει.

Μιά στενή καρδιά, ἕνας μικρός νοῦς πῶς μποροῦνε ν'άντικρύσουνε τό άπέραντο μεγαλεῖο τῆς Αλήθειας; Πῶς μποροῦν νά δοῦνε τήν ἄφταστη ομορφιά της;

"Ένας μικρός νοῦς, γράφει ὁ Κρισναμούρτι, μπορεῖ νά έξασκεῖται στήν άρετή, άλλά θά έξακολουθήσει νά παραμένει μικρός". "Πῶς ὁ τάδε άδελφός, μοῦ εἶπε κάποτε ἕνας έπίσης "θεόσοφος"μπορεῖ νά τρώγει στό ἴδιο τραπέζι μαζί μας; Αύτός ὁ τάδε άδελφός άνήκει στή λεγόμενη "κατώτερη τάξη", κ'ἔτσι πῶς μπορεῖ νά καθήσει στό ἴδιο τραπέζι πού καθόμαστε έμεῖς.... οἱ άντιπρόσωποι τῆς λεγόμενης "άνώτερης τάξης;".... Κ'ἔπειτα λέμε τά μεγάλα λόγια "χωρίς διάκριση πίστεως, φυλῆς, χρώματος, τάξεως,γένους" .... Τά λέμε καί καμαρώνομε γιά τήν άνωτερότητά μας,άλλά άμέσως, μέ τήν πρώτη περίσταση, περιφρονοῦμε κι άποστρεφόμαστε έκείνους πού τούς θεωροῦμε "κατώτερούς" μας ή "διαφορετικούς " άπό μᾶς. Όχι μόνο πέντε ή έπτά (γιατί ή Θεοσοφική Ένωση μιλεῖ καί γι ἄλλες δύο), άλλά ἄπειρες διακρίσεις κάνομε. Άπειρες προκαταλήψεις ἔχομε. Προκαταλήψεις πού μᾶς κλείνουν μέσα στούς τοίχους τῆς αύτοάμυνάς μας, πού ὁ φόβος τούς ύψώνει ὀχυρά μας. "Άν δέ κατανοηθεῖ αύτή ή μικρότης, πῶς μπορεῖ νά ύπάρξει τό βίωμα τῆς πραγματικότητος; Πῶς μπορεῖ ἕνας μικρός ένάρετος νοῦς ν'άνοίξει γιά νά δεχθεῖ τό άπροσμέτρητο;" Ο ἄνθρωπος, άντί νά παπαγαλίζει ώραῖες, μεγάλες θεωρίες,ἄς προσπαθήσει νά δεῖ τήν ἴδια του τή μικρότητα, τά στενά τείχη τῶν προκαταλήψεών του, τό φόβο του. Όπως μᾶς λέγει ὁ Κρισναμούρτι , μόνο μέ τό νά βλέπομε βαθειά τί γίνεται μέσα μας, χωρίς νά κατακρίνομε καί χωρίς νά δικαιολογοῦμε, μόνο μέ τήν αύτεπίγνωση, ὅλα αύτά τά έμπόδια πού μᾶς χωρίζουν άπ'τήν άλήθεια θά διαλυθοῦνε. "Μέ τήν κατανόησι τῆς λειτουργίας τοῦ νοῦ, πού εἶναι ὁ έαυτός, γεννιέται ή άληθινή άρετή. Η άρετή δέν εἶναι μιά συσσωρευμένη έκδήλωσις, εἶναι ή αύθόρμητη επίγνωσις καί ή κατανόησις έκείνου πού εἶναι. Ὁ ν ο ῦ ς δέν μπορεῖ νά κατανοήσει..

Γιά νά κατανοήσει κανείς πρέπει νά ὑπάρχει ἡ θέρμη τῆς ἀναγνωρίσεως καί τῆς δεκτικότητος πού μόνο ἡ καρδιά μπορεῖ νά δώσει ὅταν ὁ νοῦς εἶναι σιωπηλός".

Κι ὅμως πόσο λίγη σημασία δίνομε στήν καρδιά. Καί δίνομε μεγάλη σημασία στόν ὑπολογιστικό νοῦ, στόν σκλάβο τῆς συνήθειας. Αὐτόν καλλιεργοῦμε καί φανταζόμαστε πώς εἶναι ἀνώτερος ἀπ'τήν καρδιά. Καί τήν καρδιά, τό συναίσθημα, τά θεωροῦμε κατώτερα, νομίζομε πώς εἶναι ἀδυναμία. Πόσες φορές ντρεπόμαστε νά τά δείξομε, ντρεπόμαστε ἀκόμα καί τήν ἀγάπη μας νά φανερώσομε, καί κλεινόμαστε μέσα σέ μιά ψυχρή, ὑπολογιστική ἀδιαφορία. Κι αὐτόν τόν ψυχρό νοῦ τόν θεωροῦμε ἀνώτερο ἀπ'τή θερμή ζωντανή καρδιά....

Κι ἄς ξαναποῦμε τά λόγια τοῦ Κρισναμούρτι: "Ὁ πόθος νά ε ἴ μ α σ τ ε κάτι, εἴτε ἀρνητικά, εἴτε θετικά, εἶναι ἡ ἄρνησις τῆς ἀρετῆς τῆς καρδιᾶς. Ἡ ἀρετή δέν εἶναι σύγκρουσις, ἐπίτευξις, παρατεταμένη ἐξάσκησις, ἀλλά μιά κατάστασις τοῦ "εἶναι"πού δέν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς προβολῆς τῆς ἴδιας μας τῆς ἐπιθυμίας. Δέν ὑπάρχει τό "εἶναι" ἄν ἀγωνιζόμαστε νά εἴμαστε κάτι. Στόν ἀγώνα γιά νά εἴμαστε κάτι ὑπάρχει ἀντίστασις καί ἄρνησις, βασάνισμα τοῦ σώματος καί ἀπάρνησις. Ἀλλά ἡ κατανίκησις αὐτῶν δέν εἶναι ἀρετή. Ἀρετή εἶναι ἡ ἠρεμία πού φέρνει ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπό τή δίψα μας νά ε ἴ μ α σ τ ε κ ά τ ι, καίαὐτή ἡἠρεμία εἶναι τῆς καρδιᾶς καί ὄχι τοῦ νοῦ. Μέ τήν ἐξάσκησι, μέ τόν ἐξαναγκασμό, μέ τήν ἀντίστασι, ὁ νοῦς μπορεῖ νά καταφέρει νά ἠρεμήσει, ἀλλά μιά τέτοια πειθάρχησις κατα-στρέφει τήν ἀρετή τῆς καρδιᾶς καί χωρίς αὐτήν δέν ὑπάρχει εὐλογία. Γιατί ἡ ἀρετή τῆς καρδιᾶς εἶναι ἡ κατανόησις".

Ἀγλ. Ζάννου

Ο ΚΑΜΠΙΡ

Ὅλος ὁ κόσμος ἔλεγε πώς ὁ ὑφαντής ὁ Κάμπιρ ἤτανε τοῦ Θεοῦ ὁ ἀγαπημένος καί γύρα του συνάζονταν ὁ κόσμος κοπαδιαστά γιατριά νά βρεῖ καί θάματα νά δεῖ μεγάλα. Μά ὡστόσο αὐτός δέν ἤτανε διόλου εὐχαριστημένος. Ἡ χαμηλή γενιά του ἄλλοτε τοὖχε χαρίσει τήν τόσο ἀκριβή ἀσημότητα καί μοναξιά πού αὐτός ἤξερε νά τή γλυκαίνει μέ τά τραγούδια του καί μέ τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ του. Γι αὐτό προσεύχονταν μέ τήν καρδιά του στό Θεό νά ξαναγίνει πάλι ἄσημος.

Ζήλεψαν οἱ βραχμάνες γιά τή φήμη του καί μέ μιά πόρνη συμφωνήσανε πῶς νά τόν ξευτελίσουνε.

Ὅτανε πῆγε στό παζάρι ὁ Κάμπιρ γιά νά πουλήσει τά φαντά του ἐκείνη τόν ἀδράζει ἀπό τό χέρι κι ἀρχίζει φωναχτά νά τόν κατηγοράει, λέγοντας πώς ἦταν ἕνας ἄπιστος, πώς τήν ξελόγιασε κι ὕστερα τήν παράτησε, κι ἀπό κοντά τόν ἀκολούθησε ως τό σπί-

τι του ὅπου καί μπῆκε μέσα καί στρογγυλοκάθισε. Ὁ Κάμπιρ τότες συλλογίστηκε πώς ὁ Θεός ξέρει ν'ἀπαντάει στίς προσευχές μέ τό δ ι κ ό του τρόπο.

Ὥρα πολλή δέν πέρασε καί κείνη ἡ γυναίκα ἄρχισε νά νοιώθει φόβου μεγάλου ἀνατριχιάσματα. Τότες στά γόνατά της πέφτοντας μέ κλάματα τόν παρακάλεσε λέγοντας " Ἀπό τό κρίμα μου τό μεγάλο σῶσε με". Κι αὐτός τῆς ἀπαντᾶ:"Ζῆσε στό φῶς τοῦ Θεοῦ".

Κι ὁ Κάμπιρ τραγουδώντας ὕφαινε στόν ἀργαλιό καί τά τραγούδια του σιγά σιγά καθάριζαν τούς μαύρους τούς λεκέδες τῆς καρδιᾶς τῆς πόρνης καί γιά ἀνταπόδοση τά λόγια του βρίσκανε φωλιά μές στή μελωδικιά φωνή της.

Μιά μέρα ὁ βασιλιάς, ἔτσι ἀπό καπρίτσο, στέλνει στόν Κάμπιρ προσταγή νά ρθεῖ καί νά τοῦ τραγουδήσει μέσα στό παλάτι του. Ὁ ὑφαντής ἀρνήθηκε, μά ποῦ κοτοῦσε ὁ μαντατοφόρος νά φύγει ἀπό τήν πόρτα τοῦ φτωχοῦ τοῦ Κάμπιρ χωρίς τήν προσταγή τοῦ βασιλιᾶ του νά ἐκτελέσει.

Ὁ βασιλιάς κι ὅλοι οἱ αὐλικοί ξαφνιάστηκαν, σάν εἴδανε νά μπαίνει μέσα στοῦ παλατιοῦ τή σάλα τή μεγάλη ὁ Κάμπιρ. Δέν ἦταν μόνος. Μαζί του ἐρχότανε καί κείνη η γυναίκα. Ἄλλοι σουφρώσανε τά φρύδια τους κι ἄλλοι κοροϊδευτικά χαμογελάσανε, μά ἡ ματιά τοῦ βασιλιᾶ σκοτείνιασε ἀπό θυμό γιά τή μεγάλη ξαντροπιά κι ἀποκοτιά τοῦ Κάμπιρ κι ὅρντινο ἔδωσε νά τούς πετάξουν καί τούς δυό μέ τίς κλωτσές ἔξω ἀπό τό παλάτι.

Ὁ Κάμπιρ κι ἡ γυναίκα κείνη γύρισαν ντροπιασμένοι πάλι σπίτι τους κι ὅτανε μέσα μπήκανε, ἡ γυναίκα ἀδράζοντας τά πόδια του γονατιστή τόν ρώτησε κλαίγοντας μ'ἀναφυλλητά "Γιατί, γιατί γιά τό χατήρι μου σύ νά δεχτεῖς νά ντροπιαστεῖς; Τιμώρα με στέλνοντάς με πάλι στά ντροπιασμένα τά σοκάκια". Κι ὁ Κάμπιρ τότες τῆς ἀπάντησε:"Πῶς νά τολμήσω καί νά διώξω τό Θεό μου ὅταν γυρίζει πίσω σπίτι μου σκυλοβρισμένος;"

Ρ. Ταγκόρ. Ἀπό τό "Φυγάδα". Λεύτερη ἀπόδ.Δημ.Θεοδωρίδη.

ΟΙ ΘΕΟΙ ΔΕΝ ΠΕΘΑΝΑΝ

Οἱ Θεοί δέν πέθαναν οὔτε γύρω μας οὔτε μέσα μας. Κοιμοῦνται μόνο. Κι ὅσοι ἀπό μᾶς τό γνωρίζουν δέν μποροῦν νά ζοῦν παρά γιά νά τούς ξυπνήσουν. Κάθε ὅμως φωνή μας, κάθε λέξη μας σπάζει μόλις πλησιάζει στήν περιοχή Τους καί χωρίς νά τούς ἀγγίξη, ξαναγυρίζει σέ μᾶς θρυμματισμένη κι ἄχρηστη. Δέν πρέπει ὅμως ν ἀπελπιζώμαστε. Ἄς μήν ἀπομακρυνθοῦμε ἀπ τήν ἀπρόσιτη σφαῖρα Τους - τήν οὐσία τοῦ ἑαυτοῦ μας - κι ἀκούραστοι ἄς προσπαθοῦμε νά ἐπικοινωνήσωμε μαζί Τους. Ποιός ξέρει... Μπορεῖ στό τέλος νά ἐπιτύχωμε τό Λόγο, πού θά ξανανοίξη καί γιά μᾶς τά ζωογόνα μάτια τοῦ Ἀπόλλωνος.

Δημ. Καπετανάκης. Ἀπό τό δοκίμιο " Ἡ Μυθολογία τοῦ Ὡραίου" τῆς συλλογῆς "Δοκίμια".

ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΦΤΑΣΑΜΕ ΤΩΝ ΚΙΜΜΕΡΙΩΝ

Στή χώρα φτάσαμε τῶν Κιμμερίων.
Πύκνωνε ἡ πάχνα στ᾽Οὐρανοῦ τό κρύσταλλο.
Κι᾽οἱ σκιές πυκνώναν τῆς μελαγχολίας.
Στόν πρῶτο κεραυνό πού ἀστροποβρόντησε,
τό καλοκαίρι ἔσβυνε λαβωμένο
Στῆς λεύκας ἔπαιζε ὁ ἄνεμος τήν κόμη
Σάν τόν τρελλό ἐραστή τά φύλλα ἀνάστρεφε
-βροχή ἀργυρά φλουριά πού παιχνιδίσαν
κι᾽ἔβρεξαν τίς ψιχάλες τους στά μάτια
φιλόβρεχε ἡ βαλανιδιά τά φύλλα της.
Τά ξερά φύλλα πέφτοντας στό χῶμα
τό χορό τους χόρευαν τοῦ θανάτου,
στροβιλισμένα σ᾽ὅλους τούς ἀνέμους,
κι᾽ἀπ᾽τήν ἐλευθερία τους μεθυσμένα.
Κυττάζουμε στερνή φορά τά ρόδα
νά μᾶς γίνουν μνήμη μές στό χειμώνα,
τραγούδι μουσικό καί νοσταλγία
ὥσπου νάρθει τό νέο καλοκαίρι
πού ἀδιάκοπα τά σπέρματα ἑτοιμάζουν,
στῆς γῆς τ᾽ἀνήλιαγα βάθη κλεισμένα.
Πιστά ἔχουν μές στούς κόλπους τους γραμμένα
τῶν λουλουδιῶν τό σχῆμα καί τό χρῶμα.
Κι᾽ἀντισηκώνοντας τῆς γῆς τό βάρος,
τό φῶς ἀναπολώντας θά παλαίψουν
στή ζωή ἤ στό θάνατο ν᾽ἀνοίξουν δρόμο.
Μυστικά μονοπάτια στό σκοτάδι,
πού ὁδηγοῦν ἀπ᾽τή νύχτα στήν ἡμέρα.
Τότε θά ξεπηδήσουνε στό φῶς της
τῶν βλασταριῶν τά χλωρά συντριβάνια.
Σάν λάβαρα οἱ ἀνθοί τους θ᾽ἀνεμίσουν
μιᾶς νίκης πού τελέστηκε στά σκότη.
Ἀπό τά χέρια τῶν Θεῶν δεχτήκαμε
ἴδια τό φῶς καί τό σκοτάδι, δῶρα.
Καί μές στίς πιό βαθειές μας νύχτες, θάμπιζε
πάντα ἕνα φέγγος ἀπό τίς φτεροῦγες
τῶν κύκνων, πού τραβοῦνε τό ἅρμα, ἀκόμα,
τοῦ Ἀπόλλωνα, ἀπ᾽τίς ὑπερβόρειες χῶρες.

(Ἀπόσπασμα)

Μελισσάνθη. Ἀπό τή "Λυρική ἐξομολόγηση".

ΧΙΝΟΠΩΡΟ

Ξεκαλοκαίριασε.

Μέσα στή σιγαλιά τῆς νύχτας
τό άφτί μπορεῖ, σάν θέλει,
νά άφουγκραστεῖ
καί τούς άχούς τῆς ἐποχῆς
τούς διαβατάρικους
νά ξεδιαλύνει.

Ἔφτασε τό Χινόπωρο
καί πεταρίζοντας ἐδῶ κι ἐκεῖ
μαζεύει τά κιτρινισμένα φύλλα τῶν δεντριῶν,
μ᾽αὐτά νά χτίσει τή φωλιά του
σ᾽ἀπαγκιασμένο μέρος.

Ἀπό μακρυά
ὁ ἀχός ἀκόμα ἀκούγεται
πού κάνουνε
οἱ ρόδες τοῦ ἀμαξιοῦ τοῦ μισεμοῦ
τοῦ πλούσιου τοῦ καλοκαιριοῦ,
πού φεύγει γι᾽ἄλλους τόπους.

Κι ἀργά καί κάπου
φτάνει στ᾽ἀφτιά μας
ἡ δύσκολη κομμένη
ἀνάσα τοῦ Γεροχειμώνα,
πού τό κρουστάλλινο παλάτι του
παράτησε στοῦ Πόλου τά παγόβουνα
κι ἀγάλι ἀγάλια
γιά τό Νοτιά τό γαλανό κατηφορίζει
τό γέρικο κορμί του
λιγάκι νά ζεστάνει στίς λιακάδες μας.

Τῶν πελαργῶν τά σμάρια
ὀργώνουνε τά βοσκοτόπια τ᾽οὐρανοῦ
καί σπέρνουνε τούς σπόρους τοῦ χιονιοῦ
γιά τή χριστουγεννιάτικη σοδιά.

Τά γκρίζα σύγνεφα
κάθε βραδιά
πᾶνε γιά ν᾽ἀπαγκιάσουνε
κοντά στίς φαλακρές βουνοκορφές
καί κεῖ στούς βράχους πάνω καθισμένα
ἀνάβουν τά τσιμπούκια τους
μέ τ᾽ἀστραπόβροντα τῶν τσακμακιῶν τους
καί λέν τίς ἱστορίες τους.

Κι ὁ ποιητής,
αὐτός ὁ αἰώνιος ἐραστής τῆς μάνας γῆς,
παίρνει τή λύρα του στά γόνατά του
καί μ' ἁπαλά χαϊδολογήματα
κοιτάζει νά τήν κάνει νά λαλήσει
κι ἁρμονικά ν' ἀνιστορήσει
τούς ἔρωτες
τοῦ Δειλινοῦ μέ τήν Αὐγή,
τοῦ Τραγουδιοῦ μέ τή Σιωπή,
τοῦ Πόνου μέ τήν Εὐτυχία,
τοῦ Χάροντα μέ τή Ζωή.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Τό γῆρας εἶναι τό φθινόπωρον τῆς ζωῆς· ἡ τελευταία του καμπή εἶναι ὁ χειμών. Καί μόνον μέ τό νά προφέρωμεν τήν λέξιν γῆρας αἰσθανόμεθα ἤδη τό ρῖγος νά παγώνη τήν καρδιά μας. Τό γῆρας κατά τήν κοινήν ἀντίληψιν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ μαρασμός, ἡ κατερείπωσις. Ἀνακεφαλαιώνει ὅλας τάς θλίψεις, ὅλα τά δεινά, ὅλους τούς πόνους τῆς ζωῆς. Εἶναι τό μελαγχολικόν καί θλιβερόν προοίμιον τοῦ τελευταίου ἀποχαιρετισμοῦ.

Αὐτό ἀποτελεῖ οἰκτράν πλάνην. Ἐν πρώτοις κατά γενικόν κανόνα οὐδεμία φάσις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἀπόκληρος τῶν δώρων τῆς φύσεως, ἀκόμη ὀλιγώτερον τῶν εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ. Διατί ὁ τελευταῖος σταθμός τῆς ὑπάρξεώς μας, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀμέσως προηγεῖται τοῦ στεφανώματος τοῦ πεπρωμένου, νά εἶναι θλιβερώτερος τῶν ἄλλων; Τοῦτο θά ἦτο ἀντίφασις - καί δέν εἶναι δυνατόν νά ὑπάρξη τοιοῦτόν τι εἰς τό θεῖον ἔργον. Τό πᾶν εἶναι ἁρμονία, ὅπως εἰς τήν ζῶσαν σύνθεσιν ἀψόγου συναυλίας. Ἀπεναντίας τό γῆρας εἶναι ὡραῖον, εἶναι μέγα, εἶναι ἅγιον. Θά τό μελετήσωμεν πρός στιγμήν ὑπό τό ἁγνόν καί γαλήνιον φῶς τῆς ἰδεαλιστικῆς φιλοσοφίας.

Ὁ Κικέρων ἔγραψεν εὔγλωττον πραγματείαν περί γήρατος. Ἀναμφιβόλως ἐπανευρίσκομεν εἰς τάς περιφήμους αὐτάς σελίδας κάτι ἀπό τήν ἁρμονικήν μεγαλοφυΐαν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνθρώπου, ἀλλά τό ἔργον τοῦτο εἶναι καθαρῶς φιλοσοφικόν καί περιέχει μόνον ἀπόψεις ψυχράς, ἄγονον καρτερίαν καί καθαρῶς ἀφηρημένας ἰδέας.

Εἰς ἄλλην σκοπιάν πρέπει νά τοποθετηθῶμεν διά νά ἐννοήσωμεν καί νά θαυμάσωμεν αὐτόν τόν μεγαλειώδη ἐπίλογον τῆς ἐπιγείου ὑπάρξεως.

Τό γῆρας ἀνακεφαλαιώνει τό ὅλον βιβλίον τῆς ζωῆς, συνοψίζει τά δῶρα τῶν ἄλλων ἐποχῶν τῆς ὑπάρξεως, χωρίς νά ἔχη οὔτε

τά ὀνειροπολήματά των οὔτε τά πάθη των οὔτε τάς πλάνας των. Ὁ γέρων εἶδε τήν μηδαμινότητα πάντων ὅσα ἐγκαταλείπει, διεῖδε τήν βεβαιότητα ὅλων ἐκείνων τά ὁποῖα πρόκειται νά ἔλθουν, εἶναι ὁραματιστής. Γνωρίζει, πιστεύει, βλέπει, περιμένει. Τό μέτωπόν του τό στεφανωμένον ἀπό λευκήν κόμην ὡς ἱερατικήν ταινίαν τῶν ποντιφήκων περιβάλλεται ἀπό μεγαλεῖον ὅλως ἱερατικόν.

Ἐλλείψει βασιλέων εἰς λαούς τινας διηύθυνον οἱ πρεσβύτεροι.

Τό γῆρας εἶναι ἐπί πλέον καί παρ' ὅλα ὅσα λέγουν μία ἀπό τάς ὡραιότητας τῆς ζωῆς καί βεβαίως μία ἀπό τάς ὑψηλοτέρας της ἁρμονίας. Λέγουσι συνήθως: τί ὡραῖος γέρων. Ἐάν τό γῆρας δέν εἶχε τήν ἰδιαιτέραν αἰσθητικήν του, διατί αὐτή ἡ ἀναφώνησις;

Ἐν τούτοις δέν πρέπει νά λησμονῶμεν ὅτι εἰς τήν ἐποχήν μας, ὅπως τό ἔλεγε καί ὁ Chateaubriand ὑπάρχουν πολλοί ἡλικιωμένοι-πρᾶγμα τό ὁποῖον δέν εἶναι τό ἴδιον- καί ὀλίγοι γέροντες. Τῷ ὄντι ὁ γέρων εἶναι ἀγαθός καί ἐπιεικής, ἀγαπᾶ καί ἐνθαρρύνει τήν νεότητα, ἡ ἰδική του καρδιά δέν ἔχει γηράσει καθόλου, ἐνῶ ὁ ἡλικιωμένος εἶναι ζηλότυπος, δυσμενοῦς διαθέσεως καί αὐστηρός καί ἐάν αἱ νέαι μας γενεαί δέν ἔχουν πλέον διά τούς προγόνους τόν βαθύν σεβασμόν τῆς ἄλλοτε, τοῦτο συμβαίνει ἀκριβῶς ἐπειδή οἱ ἡλικιωμένοι ἔχουν χάσει τήν ὑπερτέραν γαλήνην καί τήν στοργικήν εὐμένειαν αἵτινες ἄλλοτε ἀπετέλουν τήν ποίησιν τῶν ἀρχαίων ἑστιῶν. Τό γῆρας εἶναι ἅγιον, εἶναι ἁγνόν ὅπως ἡ πρώτη παιδική ἡλικία. Διά τοῦτο πλησιάζει τόν Θεόν καί βλέπει καθαρώτερα καί μακρύτερα εἰς τά βάθη τοῦ Ἀπείρου. Εἶναι εἰς τήν πραγματικότητα ἔναρξις ἐξαϋλώσεως. Ἁπτή ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ ἀϋπνία ἡ ὁποία εἶναι τό σύνηθες χαρακτηριστικόν αὐτῆς τῆς ἡλικίας. Τό γῆρας ὁμοιάζει μέ ἀγρυπνίαν παρατεταμένην, τήν ἀγρυπνίαν τῆς αἰωνιότητος, καί ὁ γέρων εἶναι ὁ προκεχωρημένος φρουρός εἰς τό ἔσχατον ὅριον τῆς ζωῆς. Ἔχει ἤδη τό ἕνα πόδι εἰς τήν γῆν τῆς ἐπαγγελίας καί βλέπει τήν ἄλλην ὄχθην καί τήν δευτέραν κλιτύν τοῦ πεπρωμένου. Ἐξ αὐτοῦ προέρχονται ἐκεῖναι αἱ περίεργοι ἀποσπάσεις, ἐκεῖναι αἱ παρατεταμέναι ἀφαιρέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκλαμβάνονται ὡς διανοητική ἀτονία καί αἱ ὁποῖαι εἰς τήν πραγματικότητα εἶναι ἁπλῶς στιγμιαῖαι κατοπτεύσεις τοῦ Ὑπερπέραν, δηλαδή φαινόμενα παροδικοῦ ἐκπατρισμοῦ. Ἰδού τί δέν κατανοεῖται πάντοτε.

Ἐλέχθη πολλάκις ὅτι τό γῆρας εἶναι ἡ ἑσπέρα τῆς ζωῆς, ὅτι εἶναι ἡ νύκτα. Ἡ ἑσπέρα τῆς ζωῆς πράγματι, ἀλλ' ὑπάρχουν τόσαι ὡραῖαι ἑσπέραι καί δύσεις τοῦ ἡλίου ἔχουσαι ἀντικατοπτρισμούς ἀποθεώσεως. Εἶναι ἡ νύκτα, ἀληθές καί τοῦτο, ἀλλά ἡ νύκτα εἶναι τόσον ὡραία μέ τά ἐξ ἀστερισμῶν κοσμήματά της. Ὅπως ἡ νύκτα, ἔχει καί τό γῆρας τούς γαλαξίας του, τούς λευκούς καί φωτεινούς δρόμους του, θαυμασίαν ἀνταύγειαν μακρᾶς ζωῆς γεμάτης ἀρετήν, καλωσύνην, τιμήν.

Τό γῆρας τό ἐπισκέπτονται τά πνεύματα τοῦ ἀοράτου κόσμου, ἔχει ἐκλάμψεις ἐνστικτώδεις, θαυμάσιον δῶρον μαντείας καί προφητείας. Εἶναι ἡ διαρκής διαμεσότης καί οἱ χρησμοί του εἶναι ἡ ἠχώ τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ. Ἰδού διατί αἱ εὐχαί τοῦ γέροντος εἶναι διπλά ἅγιαι. Ὀφείλει τις νά φυλλάτῃ εἰς τήν καρδίαν του τούς τελευταίους λόγους τοῦ ἀποθνήσκοντος γέροντος, ὡς τήν μακρυνήν ἠχώ φωνῆς ἀγαπημένης ἀπό τόν Θεόν.

Τό γῆρας, ὅταν εἶναι ἀξιοπρεπές καί ἁγνόν, ὁμοιάζει μέ τό ἔνατον βιβλίον τῆς Σιβύλλης, τό μόνον ἄξιον τῆς τιμῆς τῆς ἀποδιδομένης εἰς ὅλα τά ἄλλα, διότι τά ἀνακεφαλαιώνει καί ἐπαναλαμβάνον ὅλον τό ἀνθρώπινον πεπρωμένον ἀκυρώνει τά ἄλλα σιβυλλικά βιβλία (I).

Ἄς συνεχίσωμεν τάς ἐπί τοῦ γήρατος σκέψεις μας καί ἄς μελετήσωμεν τήν ἐσωτερικήν ἐργασίαν ἡ ὁποία γίνεται κατ' αὐτό. Λέγεται ὅτι ἀπό ὅλας τάς ἱστορίας ἡ ὡραιοτέρα εἶναι ἡ ἱστορία τῶν ψυχῶν. Καί εἶναι ἀλήθεια. Εἶναι ὡραῖον νά εἰσδύῃ τις εἰς αὐτόν τόν ἐσωτερικόν κόσμον καί ἐκεῖ νά ἀντιλαμβάνεται τούς νόμους τῆς σκέψεως, τάς μυστικάς κινήσεις τῆς ἀγάπης.

Ἡ ψυχή τοῦ γέροντος εἶναι μία κρύπτη μυστηριώδης φωτιζομένη ἀπό τήν ἀρχικήν χαραυγήν τοῦ ἄλλου κόσμου. Ὅπως αἱ ἀρχαῖαι μυσταγωγίαι ἐτελοῦντο εἰς τά βάθη τῶν αἰθουσῶν τῶν Πυραμίδων, μακράν τοῦ βλέμματος καί τοῦ θορύβου τοῦ ἀδιαφόρου καί ἀνυπόπτου πλήθους, οὕτω καί εἰς τήν ὑπόγειον κρύπτην τοῦ γήρατος τελοῦνται αἱ θεῖαι μυσταγωγίαι αἱ ἀποτελοῦσαι τό προανάκρουσμα τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ θανάτου. Οἱ μετασχηματισμοί ἤ μᾶλλον αἱ μεταμορφώσεις πού γίνονται εἰς τάς ἱκανότητας τῆς ψυχῆς ὑπό τοῦ γήρατος εἶναι ἀξιοθαύμαστοι. Αὐτή ἡ ἐσωτερικήεργασία συνοψίζεται εἰς μίαν καί μόνην λέξιν, τήν ἁπλότητα.

Τό γῆρας εἶναι ἁπλοποιητικώτατον ὅλων τῶν πραγμάτων. Ἁπλοποιεῖ κατά πρῶτον τό ὑλικόν μέρος τῆς ζωῆς. Καταργεῖ ὅλας τάς ψευδεῖς ἀνάγκας, τάς χιλίας τεχνητάς ἀνάγκας τάς ὁποίας ἡ νεότης καί ἡ ὥριμος ἡλικία μᾶς ἔχουν δημιουργήσει καί αἱ ὁποῖαι ἔχουν καταστήσει τήν περιπεπλεγμένην ὕπαρξίν μας ἀληθῆ αἰχμαλωσίαν, δουλείαν, τυραννίαν. Τό εἴπομεν ἀνωτέρω, τό γῆρας εἶναι ἔναρξις ἀποπνευματώσεως. Ἡ ἰδία ἁπλοποιητική ἐργασία γίνεται καί εἰς τήν διάνοιαν. Τά κεκτημένα καθίστανται διαφανέστερα. Εἰς τό βάθος τῆς κάθε λέξεως εὑρίσκει τις τήν ἰδέαν, εἰς τό βάθος κάθε ἰδέας βλέπει τις τόν Θεόν.

Ὁ γέρων ἔχει μίαν ἱκανότητα πολύτιμον, τήν ἱκανότητα τῆς λήθης. Ὅτι ὑπῆρξεν εἰς τήν ζωήν του μηδαμινόν ἐξαλείφεται. Τό

I. Σημ. μετ. Τά σιβυλλικά βιβλία εἶναι συλλογαί προφητειῶν ἀρχαιοτάτης μάντιδος.

μόνον τό όποῖον διαφυλάττει ὁ γέρων εἰς τήν μνήμην του ὡς εἰς τό βάθος χοάνης εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖον ὑπῆρξεν οὐσιῶδες. Τό μέτωπον τοῦ γέροντος δέν ἔχει πλέον τίποτε ἀπό τήν ὑπερήφανον καί προκλητικήν στάσιν τῆς νεότητος καί τῆς ὠρίμου ἡλικίας, κύπτει ὑπό τό βάρος τῆς σκέψεως ὅπως ὁ ὥριμος στάχυς.

Ὁ γέρων κύπτει τήν κεφαλήν καί τήν κλίνει ἐπί τῆς καρδίας του. Καταγίνεται νά μεταβάλῃ εἰς ἀγάπην ὅ,τι τοῦ απομένει ἀπό τάς ψυχικάς του ἱκανότητας, ἀπό τήν ρώμην του καί ἀπό τάς ἀναμνήσεις του. Τό γῆρας δέν εἶναι λοιπόν κατάπτωσις, εἶναι πράγματι πρόοδος, βῆμα πρός τά ἐμπρός, πρός τό τέρμα. Ὑπό τήν ἰδιότητα αὐτήν εἶναι εὐλογία τοῦ Οὐρανοῦ.

Λεόν Ντενί (Léon Denis)'Από τό βιβλίον του "Τό μέγα αἴνιγμα" (" La grande énigme ").Μετάφρ. Ἑλένης Κ. Γεωργαντᾶ.

ΗΡΘΕ Ο ΚΑΙΡΟΣ

Ἦρθε ὁ καιρός τοῦ τρύγου,
τοῦ τρύγου καί τῆς ζύμωσης
τῆς κάθε πείρας,
τοῦ μισεμοῦ τῆς Κόρης,
τοῦ ἀλετριοῦ,τῆς νιοσκαμένης γῆς,
τῆς νιᾶς σπορᾶς καί τῆς ἀπαντοχῆς
γιά βλάστηση καινούργια.
Ἦρθε ὁ καιρός
τῶν φύλλων τῶν χλωμῶν,
τοῦ τελευταίου τους χοροῦ
μέσα στήν ἀγκαλιά τοῦ Χάροντα,
τῶν παιχνιδιῶν τῶν σύγνεφων
μέ τούς ἀγέρηδες καί τή λιακάδα,
τῶν δάκρυων τ οὐρανοῦ,
τῶν μύριων τῶν ἀντίλαλων,
τῶν χίλιων δυό χρωμάτων,
Ἦρθ ὁ καιρός ἀδέρφια μου
γιά τούς καινούργιους μας ἀγῶνες.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Α' ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΓΟΤΘΙΚΑ ΒΙΤΡΩ

Τό Λοῦβρο ἔχει κάτι βιτρώ ἀπό παλιές γοτθικές ἐκκλησίες τοῦ Μεσαίωνα. Τά φωτίζουν ἀπό μέσα μέ τεχνητό φωτισμό καί δείχνουν ὅλη τήν ὀμορφιά καί τήν ἀξία τους. Ἀπό τότε ἤτανε γνωστή ἡ παράδοση τρισδιάστατης εἰκόνας σέ βιτρώ. Γιατί μέ τό φῶς ἀπό μέσα πού τά φωτίζει - καί τότε πού ἤτανε στίς ἐκκλησίες, φυσικά θά ἦταν ὁ ἥλιος - οἱ μορφές γίνονται ἀνάγλυφες παραστάσεις καί αἰσθάνεσαι ὅτι ἀποτελοῦν μιά φυσική πραγματικότητα στό χῶρο,ἀλλά σέ ἄλλο χρόνο, ὥστε αἰσθάνεσαι καί τό χρόνο στά περασμένα καί ζεῖς μιάν ἄλλη κατάσταση ὅταν τά προσέξεις καί τά αἰσθανθεῖς. Δέν εἶναι μεγάλα,εἶναι μικρά σέ διάμετρο αὐτά τά κρύσταλλα.

Ἔχει ἕνα, πού παρασταίνει τό ὄνειρο τοῦ Ἰακώβ μέ τήν οὐρανία κλίμακα. Γύρω εἶναι νύχτα βαθειά, ἀστροφωτισμένη. Καί ὅλη ἡ φύση φωτίζεται ἀπό τό μισοσκόταδο τῆς ἀστροφεγγιᾶς. Ὁ Ἰακώβ κοιμᾶται, εἶναι βυθισμένος σέ ὕπνο βαθύ, πού αἰσθάνεσαι πώς εἶναι θάνατος. Ὅλα σοῦ διαχέουν τήν αἴσθηση τῆς γαλήνης,τῆς ξεκούρασης, ἔπειτα ἀπό τόν κάματο τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Μά ἀπό πάνω ἀπό τό πρόσωπο τοῦ κοιμισμένου Ἰακώβ ξανοίγεται ἕνα νέο φῶς, ὄχι τῆς νύχτας καί τῶν ἄστρων πού λάμπουν, ἀλλά ἕνα φῶς ἄκτιστο (ὄχι τῆς ὑλικῆς κτίσης),πού ἀναδιπλώνεται μέ ἁρμονία γιά νά σχηματίσει μιά σκάλα πού κάθε σκαλοπάτι της εἶναι καί ἕνα ἀνέβασμα σέ πιό ἔντονο φῶς, γιά νά φτάσει στόν οὐρανό μέ τό ὕφος καί τό βάθος τοῦ φωτός. Στίς σκάλες κινοῦνται ἄγγελοι ὑπερούσιοι, ἄλλοι ἀνεβαίνουν καί ἄλλοι κατεβαίνουν. Ἀνεβαίνουν χαρούμενοι, κατεβαίνουν θλιμένοι. Ὅλα εἶναι φτιαγμένα ἀπό φῶς, ὅλες οἱ μορφές εἶναι ἀέρινες, θεῖες. Αἰσθάνεσαι ὅλη τή μακαριότητα τοῦ ὁράματος καί δέν μπορεῖς νά καταλάβεις γιατί ὁ ἄνθρωπος πιστεύει σάν πραγματικότητα τή νεκρή καί μισοσκόταδη φύση καί ὄχι τή φωτεινή πραγματικότητα πού ζεῖ καί κινεῖται καί ἀναπνέει μέσα στό φῶς.

Σ'ἕνα ἄλλο βιτρώ εἶναι ὁ καλός Σαμαρείτης,πού σκύβει μέ συμπόνια στό λαβωμένο τόν ἄνθρωπο. Ἔχει ξεπεζέψει ἀπό τό ἄλογό του καί δίπλα του στέκει τό ζῶο. Σκύβει κι αὐτό τό κεφάλι του μέ συμπόνια καί μέ τέτοια ἀγνότητα, ὥστε νομίζεις πώς ὅλο τό σύμπλεγμα τοῦ κυρίου καί τοῦ ἀλόγου καί τοῦ λαβωμένου ἀποτελοῦν μιά νέα κατάσταση ἐξέλιξης ζωῆς πού ἀκόμη καί τά ζῶα, ἀπό τήν πολλή ἀγνότητα τῶν ἀνθρώπων, ἔχουν φτάσει στήν κατάσταση πού ἦταν πρίν ἀπό τήν πτώση. Ὅταν βλέπεις αὐτή τή σκηνή ντρέπεσαι γιά τόν ἑαυτό σου. Θά ἤθελες πολύ νά ἤσουνα ὄχι ὁ καλός Σαμαρείτης, ἀλλά καί τό ἀλογάκι του, πού ἔχει τέτοια ἀγνότητα, κατανόηση καί συγ-

κατάβαση γιά τόν πλησίον του.

Ένα άλλο από τά βιτρώ μᾶς δείχνει τί εἴδους θά εἶναι ἡ Δευτέρα Παρουσία μέ τή σκηνή τῆς καταστροφῆς τῶν Σοδόμων. Εἶναι νύχτα καί ἡ πόλη μέ τά παλάτια της, τούς πύργους της, τά ποτάμια της, τίς γέφυρές της, ἔχει πάρει μιά απαράμιλλη ομορφιά, θά ζήλευε κανείς νά μένει σ'αυτή τήν ὡραία πόλη, πού δείχνει νά εἶναι ἕνας επίγειος παράδεισος. Άλλά στίς γέφυρες, στίς βάρκες, στίς πλατεῖες,τρέχει ἕνα πλῆθος τρομαγμένων ἀνθρώπων καί αἰσθάνεσαι πώς σ'ὅλους αὐτούς λείπουν οἱ φρένες. Γυναῖκες ὄμορφες,αφροδίτες καταστόλιστες, καί ἄντρες ὄμορφοι σάν τόν Άδωνη καί σάν τόν Ἡρακλῆ ρωμαλέοι,τρέχουνε νά κρυφτοῦν δειλοί καί απογυμνωμένοι. Άπό τόν ἤρεμο καί ὄμορφο ουρανό πέφτουνε ἀστροπελέκια, πού γίνονται τώρα ὄχι ουράνιο φῶς πού ανεβάζει επάνω αλλά φωτιά, φλόγα γήινη, πού σέ κάνει νά θέλεις νά κρυφτεῖς στά ἔγκατα τῆς γῆς. Ὅλα ἔχουν μιά ἠρεμία στήν ἐπιφάνεια,αλλά στό βάθος μιά δραματικότητα φοβερή. Πιό κοντά σ'εσένα, πού τά βλέπεις στό χῶρο προοπτικά, βρίσκεται μιά κορυφή γυμνοῦ βουνοῦ κι ἐκεῖ ὁ Λώτ, ὁ δίκαιος Λώτ, ατενίζει ὄχι πρός τήν ομορφιά τῆς ἁμαρτωλῆς πόλης, αλλά πρός τήν ἀντίθετη διεύθυνση καί πρός ἕνα ἄλλο φῶς, πού ἔρχεται από μιά γωνιά τοῦ γυμνοῦ βουνοῦ καί φωτίζει μόνο αυτόν καί τό βράχο τῆς θεϊκῆς ασφάλειας

Στήν παράσταση τοῦ Ἰακώβ βλέπεις τά τέσσερα στοιχεῖα στήν ἁρμονία τους, μέ κέντρο τό φῶς, τό ουράνιο φῶς, σάν πέμπτο στοιχεῖο, τό φῶς τῆς κλίμακας τοῦ Ἰακώβ, πού αναδιπλώνεται σέ ἀγγελικές μορφές καί σέ ανεβάζει στά ουράνια. Στά Σόδομα βλέπεις τά ἴδια στοιχεῖα στίς φθοροποιές εκδηλώσεις τους, πού σέ κάνουν νά αἰσθάνεσαι τή διαλυτική τους ενέργεια σέ ἀντίθεση πρός τό δίκαιο Λώτ, πού ἔχει σάν σέ ανώτερη σύνθεση ὅλες τίς αγνότερες ἀρετές αὐτῶν τῶν στοιχείων.

Τάσος Βαλαδῶρος

Β' ΘΕΑΤΡΟ

Ο "ΛΟΕΝΓΚΡΙΝ" ΤΟΥ ΒΑΓΚΝΕΡ

συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο τεῦχος

Στή δεύτερη πράξη τοῦ "Λόενγκριν" βλέπομε τήν Ὀτρούδη καί τόν Φρειδερίκο φορώντας παληά, φτωχικά ροῦχα νά κάθονται στά σκαλιά τῆς ἐκκλησίας. Εἶναι νύχτα. Έξω βαθύ τό σκοτάδι, μά τά παράθυρα τοῦ παλατιοῦ εἶναι φωτισμένα κι ακούγεται ἡ μουσική χαρμόσυνης γιορτῆς.

Τό κακό μέ τό καλό πάντα ἀντιπαλεύουν. Ὁ πόνος κ'ἡ χαρά. Θλιμένοι, ντροπιασμένοι, νά εκδικηθοῦνε θέλουν. Κ'ἡ Ὀτρούδη-τό πνεῦ-

μα τοῦ κακοῦ-κοιτάζει ἀπ'τό σκοτάδι της τά φωτεινά παράθυρα. "Νιώθω τό μίσος μου νά μεγαλώνει κι αὐτό θά φαρμακώσει τήν πρόσκαιρη χαρά τους". Ὁ Φρειδερίκος ἀντιστέκεται. "Πᾶμε νά φύγομε. Εσύ ὦ διεστραμένο πλάσμα, γεμάτο περηφάνεια, κατά - στρεψες τή δόξα μου καί τήν τιμή μου. Καί τώρα ἀπ'τούς ἀνθρώπους μακριά θά σέρνω τή ντροπή μου. Εσύ τόν θρόνο ἤθελες μαζί νά μοιραστοῦμε. Εσύ εἶδες πῶς ἐχάθηκε ὁ ἀδελφός τῆς Ἔλ - σας καί μοῦ εἶπες πώς ἐκείνη τόν ἐσκότωσε, ἐσύ τό θέλησες, τόν ἀρραβώνα μου μ'ἐκείνη νά χαλάσω, νά παντρευτῶ μέ σένα. Ὤ.τί παγίδα μοῦ ἔστησες"....

Μά ὁ Φρειδερίκος ἦταν ἕνας ἀδύναμος ἄνθρωπος. Καί ἦταν καί φιλόδοξος. Κ' ἔτσι πῶς μπορούσε ν'ἀντισταθεῖ στό πνεῦμα τοῦ κακοῦ. Ἡ Ὀτρούδη θρησκεία δέν εἶχε. Γεννήθηκε ἀπό μιά είδωλολατρική καί βάρβαρη γενιά. Τά μάτια της κοιτούσανε μές στό σκοτάδι καί γνώριζε τῆς Μαύρης Μαγείας τά μυστικά.

Τώρα τά παράθυρα τοῦ παλατιοῦ σκοτείνιασαν κ'ἡ Ὀτρούδη δείχνοντάς τα λέγει: "Ἡ νύχτα προχωρεῖ. Κοιμήθηκαν. Μές στό σκοτάδι βλέπω. Μά πές μου ποιός νᾶναι ἐκεῖνος πού στήν ἀκροποταμιά τόν εἴδαμε νά βγαίνει; Γιατί δέ θέλει τ'ὄνομά του νά τό πεῖ; Δέ θέλει τή γενιά του νά τή φανερώσει, γιατί ἀπ'τό δαίμονα κρατᾶ τή δύναμή του. Κι ἄν πεῖ ποιός εἶναι, σέ μιά στιγμή τή δύναμή του θά τή χάσει. Μονάχα ἡ Ἔλσα μπορεῖ νά τόν ρωτήσει, καί τό μυστήριο πού τόν κρύβει σάν σύννεφο νά δια - λυθεῖ. Κι ἀκόμα κι ἄν μιά σταγόνα ἀπ'τό αἷμα του χυθεῖ ἀπό χριστιανικό σπαθί, τότε ἀμέσως χάνεται τοῦ δαίμονα τό πνεῦμα".

Μές στά βαθειά μεσάνυχτα τό πνεῦμα τοῦ Κακοῦ, νῆμα μέ νῆμα, τό μαῦρο του μαλλί στή ρόκα του τό γνέθει.

Μά νά, ἕνα παράθυρο τοῦ παλατιοῦ ἀνοίγει κ'ἡ Ἔλσα ἀσπροντυμένη, τή χαρά καί τήν ἀγάπη τραγουδᾶ. Ἁγνή ψυχή πού τό "Κακό" δέν ξέρει. Μά τό "Κακό" ἐκεῖ κοντά καραδοκεῖ." Ἔλσα". "Ποιός μέ καλεῖ, ποιός εἶναι;" "Ἔλσα λυπήσου με. Ἐσύ τή δυστυχία μοῦ ἔδωσες". "Ὀτρούδη ἐσύ; Κοντά μου ἔλα". "Θεοί τοῦ μίσους, τοῦ θυμοῦ, ἐκδικηθεῖτε με, τή δύναμή σας δῶστε μου". Ἡ Ὀτρούδη μυστικά μές στήν καρδιά της τούς καλεῖ. "Ἔλσα πρόσεξε, ὦ εὔπιστη ἀθώα κόρη. Ἐκεῖνος πού σέ μάγεψε, σκλάβος τοῦ δαίμονα εἶναι. Κι αὐτός τόν προστατεύει. Σέ λίγο θά σ'ἀφήσει καί πάλι θά φύγει μακριά". "Ὄχι Ὀτρούδη, δέν ξέρεις σύ, δυστυχισμένη. Δέν ξέρεις τί γλυκειά εἶναι η χαρά τῆς καρδιᾶς πού πιστεύει. Ἡ ἁγνή ἀγάπη ποτέ δέν ἀμφιβάλλει. Ἔλα κοντά μου νά στή μάθω".

Κ'ἔφτασε ἡ ὥρα πού ἡ Ἔλσα νύφη, μέ πρόσωπο πού ἔλαμπε ἀπό οὐράνιο φῶς, στῆς ἐκκλησίας τά σκαλοπάτια φτάνει. "Ἔλσα σταμάτα, ἡ Ὀτρούδη φωνάζει. Δέν θέλω πιά πίσω σου νᾶμαι. Μπροστά σέ μένα σκύψε". "Ὀτρούδη σύ; φωνάζει ὁ κόσμος. Φύγε". "Ὄχι, ποτέ δέ θά ξεχάσω πώς τόν δικό μου τόν ἄντρα, πού τ'ὀ-

νομά του έχει δοξάσει, τόν ντρόπιασες εσύ. Καί τό δικό του τ'όνομα τό τιμημένο όλοι τό ξέρουν. Μά τοῦ δικοῦ σου τοῦ άντρα τ' όνομα κανένας δέν τό ξέρει". "Τρελλάθηκες γυναίκα, φύγε", ό κόσμος τῆς φωνάζει. Μ'αυτή δέ σταματᾶ. "Ποιός νάναι εκεῖνος πού τόν έφερε τό άσπρο τό πουλί; Ποιά εἶναι ή χώρα πού σ' αυτή τό φῶς πρωτόειδε; Γιατί σωπαίνει;" Κ'ή Έλσα απαντᾶ: "Ώ βέβηλη, προτοῦ σέ διώξουν, άκουσε. Πῶς μπορεῖ κανείς ν'αμφιβάλει γιά εκεῖνον πού ό Θεός στό μέτωπο τοῦ έβαλε τή θεϊκιά σφραγίδα; Μή βλαστημᾶς καί φύγε". Μά μέσα στήν αγνή ψυχή, τῆς απιστίας ό πρῶτος σπόρος μπῆκε...

Καί τώρα ό Λόενγκριν έρχεται δίπλα στόν βασιλιά καί μέ τή μεγαλόπρεπη πομπή του, φορώντας τή γαμήλια τή στολή. Μά τή στιγμή πού άνοιγε τῆς εκκλησίας ή πόρτα, ό Φρειδερίκος μπρός τους όρμησε. "Προτοῦ ν'αγωνιστεῖ μαζί μου, έπρεπε πρῶτα τ'όνομά του νά μᾶς πεῖ. Ποιός εἶναι; Από ποῦ τόν έφερε ό μαγεμένος κύκνος; Πρέπει νά μᾶς τό πεῖ". "Ούτε στόν βασιλιά. Ούτε σ'άλλον κανένα δεν θά πῶ τ'όνομά μου. Μονάχα μιά ψυχή μπορεῖ νά μέ ρωτήσει, μπορεῖ νά μ'αναγκάσει νά τό πῶ. Ή Έλσα". Ή ψυχή πού πιό πολύ τόν αγαποῦσε, μονάχα αυτή μποροῦσε νά ρωτήσει, καί μόνο τότε μποροῦσε νά τό πεῖ. "Μά πές μου Έλσα, τί έχεις; Γιατί στήν υποψία τήν καρδιά σου άνοιξες; Έλα Θεέ μου Εσύ καί δῶς της τή γαλήνη κ'ή αγάπη άς νικήσει". "Ώ δοξασμένε μου ήρωα, πού τή ζωή μου θάθελα γιά σένα νά τή δώσω. Απ'τῆς αμφιβολίας τό μόλυσμα μέ προστατεύει ή αγάπη μου ή νικήτρα". "Έλα Έλσα, ό Θεός θά μᾶς ενώσει".

Στήν τρίτη πράξη, μόλις ό γάμος έγινε γυρίσαν στό παλάτι κι όταν όλοι έφυγαν καί μείνανε μονάχοι, ό Λόενγκριν τή χαρά καί τήν αγάπη τραγουδᾶ. Μά μέσα στῆς αγάπης τή θεϊκιά τήν έκσταση, μέσα στό ουράνιο φῶς, κάτι σάν σύννεφο θαμπό έχει περάσει. Στῆς Έλσας τήν καρδιά τῆς αμφιβολίας τό φαρμάκι έχει σταλάξει: "Τ'όνομά μου πόσο γλυκά στά χείλια σου ακούγεται. Ώ τό δικό σου πότε κ'εγώ θά τό πῶ; Πές τό σέ μένα μονάχα. Κ'εγώ γιά πάντα θά τό κρατήσω μυστικό". "Αγάπη μου, ξέρεις από ποῦ έρχεται τό μυρωμένο αγέρι; Καί ποιό εἶναι τό λούλουδο πού ολόγυρά του τήν ευωδιά του σκορπᾶ; Κι όταν εγώ σέ πρωταντίκρυσα νά κλαῖς, γιά νάσέ σώσω καί νά σοῦ δώσω τήν αγάπη μου σέ ρώτησα ποιά εἶσαι; Όπως τά χείλια σου ρουφοῦν τό δροσερό αεράκι, δίχως ποτέ νά τό ρωτοῦν, έτσι κ'εγώ χωρίς κανένα δισταγμό τήν καρδιά μου σοῦ έδωσα". "Τά δάκρυά μου θέλεις νά στεγνώσεις, μά σύ θά φύγεις, θά σέ χάσω, μή μέ γελᾶς. Όχι, τό μυστήριο δέν τό θέλω πιά. Θέλω νά δῶ, θέλω νά μάθω, ώ πές μου, πές μου τ'όνομά σου".

Μά ποιά ψυχή τό θεϊκό τ'όνομα μπορεῖ νά μάθει; Ποιός νᾶναι αυτός, ό Αγγελιοφόρος τ'Ουρανοῦ, πού στίς στιγμές τῆς έκστασης μές στήν ψυχή μας κατεβαίνει; Ποιός νᾶναι; Πῶς τόν λένε; Μά ποιά ανθρώπινη ψυχή μπορεῖ νά τόν γνωρίσει;

"Ω Έλσα τί έκανες...." Εκείνη τή στιγμή μές στό δωμάτιο ορμάει ο Φρειδερίκος μέ τέσσερις πολεμιστές καί τό σπαθί γυμνό.Μά νικητής ο Λόενγκριν τούς υπηρέτες πρόσταξε μπροστά στό βασιλιά τό σώμα τό νεκρό νά πάνε." Αλοίμονο γιά πάντα η ευτυχία χάθηκε,καί τώρα τ'όνομά μου θά τό πώ..."

Μπροστά στόν κόσμο καί στόν βασιλιά ο Λόενγκριν,ντυμένος πάλι μέ τήν άστραφτερή του πανοπλία,τήν αλήθεια ξεσκεπάζει.Καί λέει γιά τό ιερό Βουνό,γιά τόν Ναό πού μέσα του οι ιππότες τό θεικό τό κύπελλο φυλάγουν,τό άγιο Γκράαλ, πού δίνει τή γαλήνι α Δύναμη,τήν σιγουριά τής Νίκης.Κι αυτός πού τό λατρεύει,με τη βοήθεια τ'Ουρανού στή Γή θ'αγωνιστεί,κρατώντας τήν ανθρώπινη τήν τύχη μές στά χέρια του,τό δίκηο,τήν αληθινή αρετή νά δώσει.Μ'άν πεί ποιός είναι κι άν ξεσκεπάσει τ'άγιο μυστικό,τότε η δύναμή του χάνεται,λυγίζει η καρδιά του, πρέπει νά φύγει πάλι, καί πίσω νά γυρίσει στό θεικό Βουνό. "Καί τώρα πρέπει νά τό πώ. Απ'τ'άγιο Γκράαλ τή δύναμή μου πήρα. Είμαι τού Πάρσιφαλ ο γυιός καί Λόενγκριν μέ λένε. Καί τώρα αντίο,αντίο."Ω"Ελσα,εσύ πού μές στά μάτια σου έλαμπε η ψυχή σου καί μούδωσες τήν πίστη στήν αγάπη σου, γιατί,γιατί δέ μπόρεσες μές στην ιερή σιωπή νά μεινεις;

"Ηθελε τά πάντα,τή ζωή του ολόκληρη νά τής δώσει,νά τής δώσει τό θεϊκό τό μήνυμα,μ'αυτή δέ στάθηκε άξια νά τό δεχθεί. Δέ στάθηκε άξια νά νιώσει τήν αλήθεια μέσα στην ιερή σιωπη. Η απιστία της, ή βέβηλη ανθρώπινη περιέργεια, πού θέλει νά πιάσει τό άπιαστο, τόν "εδιωξε μακριά.

Τού κάκου η "Ελσα τόν παρακαλεί."Μήν ξεσκίζεις τήν καρδιά πού σέ λατρεύει. Λυπήσου με, μή φύγεις"."Ο Θεός καί πάλι πίσω μέ καλεί. Ο Θεός σέ συγχωρεί, μά πρέπει νά φύγω". Ω τό στερνό τό αγκάλιασμα. Γιά ανάμνηση τής δίνει τήν τρομπέττα του,τό σπαθί του καί τού γάμου τους τό δαχτυλίδι.

Καί νά τ'ολόλευκο πουλί πού πάλι ήρθε. Ο Λόενγκριν γονατιστός προσεύχεται. "Έλσα τό ουράνιο Γκράαλ τόν πόνο σου τόν είδε καί γιά σένα τή μαγική αλυσίδα έσπασε, πού σκλάβο της τόν αδελφό σου τόν κρατούσε. Νά τος εδώ είναι πάλι.Στή νίκη τή Βραβάντη θά οδηγήσει".

Τό πνεύμα τού Κακού νικήθηκε. Η Οτρούδη έχασε τή δύναμή της. Κι ο Λόενγκριν πάνω στή βάρκα καί πάλι, που τώρα ενα ολόασπρο περιστέρι τήν τραβά, πέρα, μακριά στόν Ποταμό,χάνεται σιγά σιγά.

Γύρισε εκεί άπ' όπου ήρθε.Στή μακρινή,στήν άγνωστη κορφή. "Ερχεται Αγγελιοφόρος τ'Ουρανού τό μήνυμα τό θεϊκό νά δώσει στήν ψυχή μας όταν αυτή μέ θέρμη τόν καλεί." Ερχεται,σάν Αγάπη,σάν Πίστη,σάν υπέρτατη Χαρά,την ωρα που τού Ηλιου η Αχτίδα σαν σπαθιά ανοίγει τήν καρδιά μας.

Δέξου το. Ποτέ μή ρωτήσεις "ποιός είσαι". Ο ανθρώπινος ο νούς ποτέ δέ θά τό μάθει...

"Τ'όνομα πού μπορεί νά ονομαστεί δέν είναι τό αληθινό τό όνομα",είχε πεί κάποτε ο Λάο-Τσέ.Καί τώρα τήν ίδια αλήθεια είπε κι ο Βάγκνερ. Αγνώριστο,ασύλληπτο απ'τόν νού μας κι απ'τίς γήινες αισθήσεις μας,μονάχα μέσα στή φλόγα τής καρδιας,στήν πίστη, στήν αγάπη,μπορεί νά εκφραστεί.Καί μόνο τότε, μέ τού Γκράαλ τή θεϊκιά τή Δύναμη τόν άγιο τόν αγώνα τόν νικά.

Αγλ.Ζάννου

Γ' ΜΥΘΟΙ
Η ΑΡΑΧΝΟΚΛΩΣΤΗ
Α'

Μιά μέρα ὁ Βούδδας περιδιάβαζε μονάχος του πλάϊ στή λωτολίμνη τοῦ Παράδεισου.

Στή λίμνη ὅλα τά λωτολούλουδα τ'ἀνθισμένα ἦταν ἄσπρα σά μαργαριτάρια καί μές στή μέση οἱ χρυσαφένιοι τους οἱ ὕπεροι κ οἱ στήμονες ἀδιάκοπα σκορπούσανε στόν ἀγέρα ἀνείπωτη μοσκοβολιά.

Ἦτανε πρωΐ στόν Παράδεισο.

Στάθηκε ὁ Βούδδας ἀσάλευτος στήν ἀκρολιμνιά. Κι ἀνάμεσ' ἀπό τά φύλλα πού σκεπάζανε τό νερό εἶδε ἄξαφνα τί γινόταν ἀποκάτω.

Επειδή ἡ περιοχή τῆς Κόλασης εἶναι ἴσια κάτω ἀπό τή λωτολίμνη τοῦ Παράδεισου, καθαρά φαινότανε μέσ'ἀπ'τό νερό τό κρουσταλένιο, σά μέσα ἀπό στερεοσκόπιο, τό Ποτάμι τοῦ Τριπλοῦ Μονοπατιοῦ, πού πάει στό αἰώνιο τό σκοτάδι, καθαρά φαινόντανε καί τοῦ τρομεροῦ τοῦ Βελονόβουνου οἱ κορφές οἱ μυτερές.

Πῆρε τότες τό μάτι τοῦ Βούδδα ἕναν ἄνθρωπο πού τόνε λέγανε Καντάτα. Τόν εἶδε νά σέρνεται κεῖ κάτου καί νά σπαράζει μαζί μ' ἄλλους ἁμαρτωλούς.

Ετοῦτος ὁ Καντάτας ἤτανε ληστής. Εἶχε πολλά κρίματα στήν ψυχή του. Εἶχε κάνει φονικά, εἶχε βάλει φωτιά σέ σπίτια. Μά εἶχε στό ἐνεργητικό του μιά καλή πράξη. Κάποτε πού διάβαινε ἕνα βαθύσκιωτο λόγγο εἶδε μιά μικρή ἀράχνη νά σέρνεται στήν ἄκρη τοῦ δρόμου.

Ὁ Καντάτας σήκωσε στή στιγμή τό πόδι του ἕτοιμος νά τήν πατήσει τήν ἀράχνη. Ἄξαφνα ὅμως συλλογίστηκε: Ὄχι, ὄχι, ὅσο κι ἄν εἶναι μικρό ἐτοῦτο τό πράμα, ἔχει κι αὐτό ψυχή. Κρίμα εἶναι νά τό σκοτώσω, θἄναι ἄσπλαχνο. Τή λυπήθηκε τήν ἀράχνη καί τῆς χάρισε τή ζωή.

Εκεῖ λοιπόν πού κοιτοῦσε τήν Κόλαση ὁ Βούδδας, τό θυμήθηκε πώς αὐτός ὁ Καντάτας τῆς χάρισε τή ζωή τῆς ἀράχνης. Καί γι'ἀνταπόδοση κείνης τῆς καλῆς πράξης σκέφτηκε νά βρεῖ τρόπο νά τόν γλιτώσει ἀπό τήν Κόλαση. Τό ευτύχημα στάθηκε πώς κοιτώντας ἐκεῖ τριγύρω εἶδε μιάν ἀράχνη τοῦ Παράδεισου νά κλώθει μιάν ὅμορφη ἀσημοκλωστή πάνω στά λωτόφυλλα.

Τήν ἔπιασε σιγά σιγά τήν ἀσημοκλωστή ὁ Βούδδας στά χέρια καί τήν ἔριξε ἴσια κάτω στό βάθος τῆς Κόλασης ἀπό ἕνα ἄνοιγμα ἀνάμεσα στά λωτολούλουδα τά κάτασπρα σάν τά μαργαριτάρια.

Β'

Ὁ Καντάτας ἀνασηκωνότανε κ'ἔπεφτε μαζί μέ τούς ἄλλους τούς κολασμένους μές στήν Αἱματολίμνη, κάτω στήν Κόλαση.

Ἦτανε τό σκοτάδι πίσσαπαντοῦ κι ὅταν πότε πότε βλέπανε κάτι νά θαμποφέγγει, φανερωνότανε πώς ἦταν οἱ κορφές τοῦ τρομαχτικοῦ τοῦ Βελονόβουνου. Σιωπή τάφου βασίλευε παντοῦ καί τό μόνο π'

κουγότανε φορές φορές ἦταν ὁ ξεψυχισμένος ὁ ἀναστεναγμός τῶν κριματισμένων. Γιατί οἱ ἁμαρτωλοί πού ἤτανε κεῖ κάτω εἶχαν ἀποκάμει ἀπό τά πολλά καί διάφορα βασανιστήρια τῆς Κόλασης καί δέν εἴχανε τή δύναμη νά βγάλουνε μεγάλη φωνή.

Ὅσο λοιπόν κι ἄν ἤτανε μεγάλος ληστής ὁ Καντάτας,τόν ἔπνιγε τό αἷμα, τοῦ ἔκοβε τή λαλιά. Καί τό μόνο πού μποροῦσε νά κάνει ἤτανε νά παλεύει μές στή λίμνη σά βάτραχος πού ξεψυχάει.

Μά ἦρθε ἡ ὥρα του. Καίνη τήν ἡμέρα σηκώνοντας τυχαῖα τό κεφάλι καί κοιτώντας πρός τόν ουρανό, πάνω ἀπό τήν Αιματολίμνη, εἶδε μιάν ἀσημοκλωστή ἀράχνης νά γλιστράει πρός τά κάτω, πρός τό μέρος πού βρισκόταν αὐτός, ἀπό τόν πανύψηλο τόν ουρανό, καί ν ἀχνοφέγγει μές στή βουβή τή σκοτεινιά, λές καί φοβότανε μήν τηνε δεῖ ἀνθρώπου μάτι.

Σάν τήν εἶδε, τά χέρια του χτυπήσανε παλαμάκια ἀπ'τή χαρά του τήν πολλή. Ἀνίσως καί κατάφερνε νά πιαστεῖ ἀπό κείνη τήν κλωστή καί νά σκαρφαλώσει ἴσαμε τήν ἄκρη της, σίγουρα θά ξέφευγε ἀπό τήν Κόλαση. Ναί, ἄν ὅλα πηγαίνανε βολικά, μπορεῖ καί νάμπαινε στόν Παράδεισο. Τότες πιά ποτέ δέ θάπεφτε πάνω στό Βελονόβουνο μήτε καί θά βούλιαζε στήν Αἱματολίμνη.

Μόλις τοῦ ἤρθανε στό νοῦ τοῦτες οἱ σκέψεις, ἄδραξε τήν κλωστή, τήν ἔσφιξε γερά μέ τά δυό του χέρια κι ἄρχίνησε νά σκαρφαλώνει μ'ὅλη του τή δύναμη. Ἐπειδή ἤτανε ληστής μεγάλος,ἤτανε μαθημένος ἀπό τέτοιες δουλειές.

Μά ἡ Κόλαση βρίσκεται μακριά ἀπό τόν Παράδεισο, ποιός ξέρει πόσες χιλιάδες μίλια μακριά. Κι ὅσο καί ν'ἀγωνιζότανε ὁ Καντάτας, εὔκολο δέν ἤτανε νά βγεῖ ἀπό κεῖ μέσα. Ἀφοῦ σκαρφάλωσε κάμποση ὥρα, ἀπόκαμε στό τέλος καί ρούπι δέ μποροῦσε πιό πάνω ν'ἀνεβεῖ.

Μιά καί δέν ἤτανε σέ κατάσταση νά κάνει τίποτ'ἄλλο, σταμάτησε γιά νά ξαποστάσει.Καί κρεμασμένος ἀπό τήν κλωστή κοίταξε κάτω κάτω,πολύ μακριά. Ἐπειδή εἶχε σκαρφαλώσει μ'ὅλη του τή δύναμη, εἶδε μέ μεγάλη ἀπορία πώς ἡ Αἱματολίμνη, ὅπου βρισκότανε βουτηγμένος λίγο πρωτυτερα, ἤτανε κιόλας κρυμμένη στό βάθος τῆς σκοτεινιᾶς. Καί πώς τό τρομερό τό Βελονόβουνο μόλις καί θαμπόφεγγε ἀπό κάτω του. Ἄν προχωροῦσε μέ τέτοιο ρυθμό, θάβγαινε ὄξω ἀπό τήν Κόλαση πιό εὔκολα ἀπ'ὅ,τι νόμισε.

Ἔχοντας στριμένο στό χέρι του τῆς ἀράχνης τό νῆμα ὁ Καντάτας γελοῦσε κ'ἔβγανε φωνές χαρούμενες, φωνές τόσο δυνατές ὅσο ποτέ δέν εἶχε βγάλει ἀπό τότες πού πῆγε κεῖ κάτω. "Νίκη ! φώναζε, νίκη!".

Μά ξάφνου εἶδε πώς κάτω,χαμηλά, ἀμέτρητοι κολασμένοι εἴχανε πιαστεῖ ἀπό τήν κλωστή καί μέ μανία σκαρφαλώναν ἀπό πίσω του ὅλο καί ψηλότερα. Μοιάζανε σά στρατός ἀπό μυρμήγκια.

Σάν τό εἶδε αὐτό ὁ Καντάτας μισόκλεισε τά μάτια του μιά στιγμή καίτό μεγάλο του τό στόμα ἄνοιξε ἠλίθια ἀπό ἀπορία καί τρόμο.

Τούτη ἡ φιλή ἡ ἀραχνοκλωστή, πού θαρροῦσες πώς θάσπαγε ἀκόμα κι ἄν κρεμόταν αὐτός μονάχα, πῶς θά τό σήκωνε τέτοιο βάρος, πῶς θά τούς βαστοῦσε ὅλους κείνους τούς ἀνθρώπους;

Ἀνίσως κ'ἔσπαγε ἡ κλωστή μές στή μέση τοῦ ἀέρα, θάπεφτε κι αὐτός, ὕστερα ἀπό τόσο κόπο πούκανε ἴσαμε πού νά φτάσει ὡς ἐκεῖνο τό σημεῖο, θάπεφτε μέ τό κεφάλι, θά ξαναβούλιαζε στήν Κόλαση.

Μά στό ἀναμεταξύ ἑκατοντάδες καί χιλιάδες κριματισμένοι σερνόντανε ὄξω ἀπό τή σκοτεινή τήν Αἱματολίμνη καί σκαρφαλώναν ἀράδα μ'ὅλη τους τή δύναμη στήν φιλή καί γυαλιστερή κλωστή. Ἄν δέν ἔκανε στή στιγμή κάτι ὁ Καντάτας, θά κοβότανε δίχως ἄλλο ἡ κλωστή στά δύο, καί θάπεφτε. Βροντοφώναξε λοιπόν ὁ Καντάτας.

"Ἔ, ἐσεῖς, κολασμένοι. Εἶναι δικιά μου ἡ ἀραχνοκλωστή. Ποιός σᾶς ἔδωσε τήν ἄδεια νά πιαστεῖτε ἀπό δαύτη καί ν'ἀνεβεῖτε; Κατεβεῖτε κάτου. Κατεβεῖτε κάτου."

Κείνη ἴσα ἴσα τή στιγμή ἡ ἀραχνοκλωστή, πού ἴσαμε τότες καθόλου δέν ἔμοιαζε ἕτοιμη νά σπάσει, κόπηκε στά δυό μεμιᾶς στό σημεῖο πού βρισκόταν ὁ Καντάτας. Οὔτε φωνή δέν πρόφθασε νά βγάλει. Ἔπεσε μέ τό κεφάλι, ἔπεσε κάτω στό σκοτάδι στριφογυρίζοντας σά σβούρα.

Ἔπειτα μόνο ἡ παραδεισένια ἡ ἀραχνοκλωστή, ἡ φιλή καί γυαλιστερή, κομμένη κρεμότανε στόν οὐρανό τόν ἀφέγγαρο κι ἄναστρο.

Γ

Πλάϊ στή λωτολίμνη τοῦ Παράδεισου, ὁ Βούδδας τά εἶχε παρακολουθήσει ὅλα μέ προσοχή. Κι ὅταν ὁ Καντάτας βούλιαξε σάν πέτρα στόν πάτο τῆς Αἱματολίμνης, ἀρχίνησε ὁ Βούδδας νά βηματίζει μέ τήν ὄψη θλιμμένη.

Σίγουρα ἡ ἄπονη καρδιά τοῦ Καντάτα, πού μόνο τόν ἑαυτό του ἤθελε νά σώσει, καί τό πέσιμό του στήν Κόλαση τοῦ εἴχανε φανεῖ τοῦ Βούδδα πράματα πολύ λυπητερά. Μά τούς λωτούς τῆς παραδεισένιας τῆς λωτολίμνης καθόλου δέν τούς ἔγνοιαζε γιά τέτοια πράματα.

Τά λουλούδια τ'ἄσπρα σάν τά μαργαριτάρια κουνιόντανε γύρω ἀπό τά πόδια τοῦ Βούδδα. Καί μέ τό κούνημά τους ξεχυνότανε μέσ'ἀπ'τούς κάλυκές τους ἡ εὐωδιά τους ἡ ἀνείπωτη καί πλημμύριζε ὅλο τόν ἀγέρα.

Κόντευε μεσημέρι στόν Παράδεισο.

Ρυουνοσοῦκε Ἀκουταγκάβα, σύγχρονός μας γιαπωνέζος διηγηματογράφος. Ἀπό τή συλλογή " Ἱστορίες γκροτέσκικες καί παράξενες".

Μετάφρ. Μαρ. Γ. Οἰκονόμου

Β' Τ ΑΛΟΓΑ ΤΟΥ ΠΟ ΛΟ

ταοϊκός μύθος

Ὁ Πό Λό ἔβγαλε τ'ἄλογα ἀπ'τίς ἐρημιές πούχανε γεννηθεῖ,τά σημάδεψε μέ τ'ἀναμένο σίδερο καί τά κούρεψε, τούς φαλίδισε τά νύχια, τά καπίστρωσε καί τά πεδούκλωσε, τάκλεισε σέ σταύλους. Καί τό'να τρίτο ἀπ'αὐτά ψοφήσανε. Τότες τ'ἄφησε πεινασμένα καί διψασμένα, τάβαλε νά τρέξουνε καί νά καλπάσουνε, τά ξύστρισε καί τά στόλισε. Μπροστά τά βασάνιζε τό καπίστρι καί τό χαλινάρι,πίσω τά φόβιζε τό καμπσίκι. Καί τά μισά ψοφήσανε. Τά ἴδια τραβᾶνε καί τά δέντρα, κι ὁ πηλός ἀκόμα, στά χέρια τῆς "ἐπιτηδειότητας" πού ἐπεμβαίνει. Τό ἴδιο λάθος κάνουνε κεῖνοι πού κυβερνᾶνε τήν αὐτοκρατορία. Γιατί οἱ ἄνθρωποι ἔχουνε μερικά ἔνστιχτα οὐρανόσταλτα κ'ἡ ἐπέμβαση σ'ἐτοῦτα εἶν'ἡ αἰτία τῆς ἀνθρώπινης δυστυχίας.

Τσουάνγκ-τζού, μαθητής του Λάο-Τσέ (Δ'αἰώνας π.Χ.).Ἀπό τό βιβλίο τοῦ Σούτχιλ "Οἱ τρεῖς θρησκεῖες τῆς Κίνας".

Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ "ΤΑΟ ΤΕ ΤΣΙΝΓΚ"

Α' Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ

Σάν ὁ Σοφός ποθήσει νᾶναι ὁ στερνός ἐκεῖνος,
Ὁ πρῶτος τότε θᾶναι.
Σάν ἀγωνίζεται μέ μόχθο, δίχως νά θέλει κέρδος,
Ὅ,τι καί νά ποθήσει πιά
Δικό του θᾶναι τότε.

Ἀπό τό "Ταό Τέ Τσίνγκ" (ἀπόσπ.ἀπό τό ποίημα 7)
Μετάφρ. Αγλ.Ζάννου

Β' ΝΑ ΒΛΕΠΕΙΣ ΜΑΚΡΥΑ

Δίχως νά βγεῖς ἀπό τήν πόρτα
μπορεῖς τόν κόσμο ὅλο νά ξέρεις·
δίχως νά ρίξεις μιά ματιά ἀπό τό παράθυρο
μπορεῖς τούς δρόμους τ'οὐρανοῦ τέλεια νά γνωρίζεις·
ὅσο μακρύτερα πηγαίνεις, τόσο λιγότερα μαθαίνεις·
γι'αὐτό ὁ σοφός δέν περπατᾶ καί φτάνει·
δίχως νᾶναι περίεργος τ'ὄνομα κάθε πράγματος γνωρίζει·
δέν ενεργεῖ κι ὅμως ολοκληρώνει.

Ἀπό τό "Ταό Τέ Τσίνγκ" (ποίημα 47) Μετάφρ. Ρίτας Μπούμη Παππᾶ

ΗΛΙΟΣ Κ' ΕΓΩ

Θά πρέπει νά 'μαι ἥλιος κ' ἐγώ: τῆς θεότητας νά βάφω πρέπει τό ἄχρωμο πέλαγος μέ τίς δικές μου αχτίδες.

Ἄγγελος Σιλέσιος (Angelus Silesius 1624–1677), γερμανός μυστικιστής ποιητής καί κληρικός τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, πού τό πραγματικό του ὄνομα εἶναι Γιόχαν Σέφλερ (Johann Scheffler). Ἀπό τήν ποιητική συλλογή του " Ο χερουβικός στρατοκόπος." Der cherubinische Wandersmann.

Μετάφρ. Ἄρη Δικταίου.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΚΑΟΥΤΑΜΑ

συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο δελτίο

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Εἴδαμεν τήν ἁπλῆν ἱστορίαν τοῦ Γκαουτάμα. Ἐνῶ ὅμως ἡ ἱστορία του ἦτο ἁπλῆ, ὁ κόσμος ζητεῖ ἐκπλήξεις καί θαύματα. Δέν ἱκανοποιεῖται μέ τό γεγονός ὅτι ἐπί τοῦ πλανήτου τούτου ἀνεφάνη ἕνας ἄνθρωπος ἱκανός νά σκεφθεῖ περί τοῦ παρόντος καί τοῦ μέλλοντος καί περί αὐτῆς τῆς κατ' οὐσίαν φύσεως τῆς ὑπάρξεως. Ἕνας ἀξιότιμος Πάλι, γραμματεύς, περιγράφει πῶς ὅταν ἤρχισεν ο ἀγών μεταξύ τοῦ Λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου καί τοῦ ἄρχοντος τοῦ πονηροῦ, συνέβησαν διάφορα τρομακτικά καί ὑπερφυσικά φαινόμενα, πῶς ὁ ροῦς τῶν ποταμῶν ἐγύρισε πρός τά ὀπίσω καί αἱ κορυφαί τῶν ὑψηλῶν βουνῶν κατέρρευσαν κλπ. Ἀντί τῶν φαινομένων τούτων ἡ αὐθεντική ἱστορία διατηρεῖ τήν μορφήν ἑνός μοναχικοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος βαδίζει πρός τό Μπεναρές. Εἴπαμεν ὅτι ἐξαιρετική προσοχή ἐδόθη εἰς τό δένδρον κάτω ἀπό τό ὁποῖον ὁ Γκαουτάμα ἐδέχθη τόν φωτισμόν καί τό ὁποῖον ὠνομάσθη δένδρον Μποντί, δηλαδή δένδρον τῆς Γνώσεως. Δυστυχῶς οἱ μαθηταί τοῦ Γκαουτάμα ἐνδιεφέρθησαν περισσότερον διά τήν διατήρησιν τοῦ δένδρου του παρά τῆς σκέψεώς του, τήν ὁποίαν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς διεστρέβλωσαν.

Εἰς τό Μπεναρές ὁ Γκαουτάμα ἀνεζήτησε τούς πέντε μαθητάς του, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦσαν νά ζοῦν ἀσκητικήν ζωήν. Ὑπάρχει παράδοσις κατά τήν ὁποίαν αὐτοί ἐδίστασαν νά τόν δεχθοῦν, ὅταν τόν εἶδαν νά τούς πλησιάζῃ, διότι, ὅπως εἴδαμεν, εἶχεν ἀρνηθῆ τόν ἀσκητισμόν, τόν βασανισμόν τοῦ σώματος, καί δι αὐτό τόν εθεώρουν ἀποστάτην. Ἡ δύναμις ὅμως τῆς προσωπικότητός του τούς ἔκαμε νά ὑποχωρήσουν καί νά δεχθοῦν νά τόν ἀκούσουν νά ἀναπτύσσῃ τάς νέας του πεποιθήσεις. Ἐπί πέντε ἡμέρας ἐξηκολούθησεν ἡ μεταξύ των συζήτησις καί ὅταν ἐπί τέλους τούς ἔπεισεν ὅτι εἶχε δεχθῆ τό φῶς τόν ἀνεκήρυξαν Βούδδαν. Ὑπῆρχεν εἰς τάς Ινδίας δοξασία ὅτι κατά μακρά χρονικά διαστήματα ἡ σοφία επα -

νέρχεται εἰς τήν γῆν καί ἀποκαλύπτεται εἰς τό ἀνθρώπινον γένος διά στόματος κάποιου λεγομένου Βούδδα (Ι). Συμφώνως πρός τήν δοξασίαν αὐτήν ὑπῆρξαν πολλοί Βοῦδδαι, ὁ δέ Γκαουτάμα Βούδδας εἶναι ὁ τελευταῖος τῆς σειρᾶς μέχρι σήμερον. Εἶναι ὅμως ἀμφίβολον ἐάν ὁ Γκαουτάμα ἐδέχθη τόν τίτλον αὐτόν. Εἰς τάς ὁμι λ ίας του οὐδέποτε ἀπεκάλεσε τόν εαυτόν του Βούδδαν.

Ἐσχημάτισε τότε μαζί μέ τούς μαθητάς του ἕν εἶδος Ἀκαδημίας εἰς τό Πάρκον τῶν Δορκάδων τοῦ Μπεναρές. Ἔκτισε καλύβας καί ἐμάζευσε καί ἄλλους ὀπαδούς. Κατά τήν περίοδον τῶν βροχῶν παρέμενον ἐκεῖ καί ἐσυζητοῦσαν. Καί κατά τήν ξηράν ἐποχήν τοῦ ἔτους διεσκορπίζοντο εἰς ὅλην τήν χώραν καί ἐδίδασκον τάς νέας δοξασίας, ἕκαστος μέ τόν ἰδικόν του τρόπον.

Ὁλόκληρος ἡ διδασκαλία των ἐγίνετο, ὅπως φαίνεται, προφορικῶς. Κατά πᾶσαν πιθανότητα δέν ὑπῆρχεν ἀκόμη γραφή εἰς τάς Ἰνδίας. Δέν πρέπει νά λησμονῶμεν ὅτι εἰς τούς χρόνους τοῦ Βούδδα εἶναι ἀμφίβολον ἐάν ἀκόμη καί τό κείμενον τῆς Ἰλιάδος εἶχε γραφῆ. Ὁ Διδάσκαλος λοιπόν συνέθετε στίχους συντόμους καί νευρώδεις, ἀφορισμούς καί καταλόγους διαφόρων θεμάτων, τά ὁποῖα ἀνέπτυσσον εἰς τάς ὁμιλίας των οἱ μαθηταί του. Ἦτο δέ πολύ ὑποβοηθητικόν δι᾽ αὐτούς νά ἔχουν τά θέματα αὐτά καί τούς ἀφορισμούς ἠριθμημένα: ἡ Ὀκταπλῆ Ὁδός, αἱ Τέσσαρες Ἀλήθειαι καί οὕτω καθεξῆς. Ἡ ἀπαρίθμησις ὅμως αὐτή ἦτο ἀπαραίτητος διά νά ἐνθυμεῖται καλύτερον ὁ λαός τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατά τήν ὁποίαν ἡ γραφή ἦτο ἀδύνατος.

(Συνεχίζεται),

Χ.Τζ.Οὐέλς. Ἀπό τήν Παγκόσμιον Ἱστορίαν".
Επεξεργασία Νίτσας Ξύνδα.

Η. ΔΥΝΑΤΗ ΦΩΝΗ

Ἡ φωνή πού τή γῆν ὀμορφαίνει.
Ἡ φωνή ἐκεῖ ψηλά,
τοῦ κεραυνοῦ η φωνή,
μέσα απ τά σκοτεινά σύννεφα
ἀντιλαλεῖ πάλι καί πάλι
ἡ φωνή πού τή γῆν ὀμορφαίνει.

Ἡ φωνή πού τή γῆν ὀμορφαίνει.
Ἡ φωνή ἐδῶ κάτω,
τῆς ἀκρίδας ἡ φωνή,
μέσα ἀπό λουλούδια καί χόρτα
ἀντιλαλεῖ πάλι καί πάλι
ἡ φωνή πού τή γῆν ὀμορφαίνει.

Τραγούδι τῶν ἰνδιάνων τοῦ Ναβάχο (Β. Ἀμερική)
Μεταφρ. Ἄρη Δικταίου

Ι.Σημ.συντ.Κατά τήν Θεοσοφικήν διδασκαλίαν τό ὄνομα Βούδδας σημαίνει βαθμόν Μυήσεως (τήν ὀγδόην Μύησιν).

Η ΠΡΟΑΙΩΝΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΚΑΙ Η ΜΠΑΓΚΑΒΑΝΤ ΓΚΙΤΑ

Πάνω ἀπό εἰκοσιπέντε αἰῶνες ἔχουνε περάσει ἀπό τότε πού πρωτογράφτηκε κεῖνο πού ὀνομάζεται προαιώνια φιλοσοφία.Στό διάστημα αὐτῶν τῶν αἰώνων ἐκφράστηκε πότε μερικά πότε ὁλοκληρωτικά, πότε μέ τή μιά μορφή πότε μέ τήν ἄλλη, πολλές πολλές φορές. Στή βε-ντάντα καί στούς ἑβραίους προφῆτες, στό Ταό Τέ Τσίνγκ καί στούς πλατωνικούς διαλόγους, στό Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννη καί στή μαχα-γιανική θεολογία (Ι), στόν Πλωτίνο καί στό Διονύσιο τόν Ἀρεοπαγίτη,στούς πέρσες σουφί καί στούς χριστιανούς μυστικιστές τοῦ Μεσαίωνα καί τῆς Ἀναγέννησης ἡ προαιώνια φιλοσοφία μίλησε ὅλες τίς γλῶσσες τῆς Ἀσίας καί τῆς Εὐρώπης καί χρησιμοποίησε τήν ὁρολογία τῆς κάθε μεγάλης θρησκείας. Μά πίσω ἀπ'ὅλο αὐτό τό ἀνακάτωμα ἀπό γλῶσσες καί μύθους, ἀπό τοπικές ἱστορίες κι ἀπό διδασκαλίες ἀποκλειστικές καί χωριστικές ὑπάρχει πάντα ἕνας ἀνώτερος κοινός συντελεστής, ἡ προαιώνια φιλοσοφία, στή χημική της ἄς ποῦμε καθαρότητα. Αὐτή τήν τέλεια καθαρότητα εἶναι βέβαιο πώς καμιά λεχτική διατύπωση τῆς φιλοσοφίας δέ μπορεῖ νά τήν ἐκφράσει, ὅσο κι ἄν εἶναι διατύπωση ἀδογμάτιστη, ὅσο κι ἄν εἶναι διαλεχτικά συγκρητιστική(2). Τό ἴδιο τό γεγονός ὅτι ἔγινε ἡ διατύπωση σέ μιά ὁρισμένη ἐποχή ἀπό ἕναν ὁρισμένο συγγραφέα, πού μεταχειρίστηκε τή μιά ἤ τήν ἄλλη γλῶσσα, αὐτόματα δίνει κάποιας κοινωνικῆς ἤ προσωπικῆς προκατάληψης τή σφραγίδα, κάποια μονομέρεια, στίς διδασκαλίες πού διατυπώνονται. Μόνο ἡ μυστική θεώρηση, πού ξεπερνάει τά λόγια, ἀκόμα καί τήν προσωπικότητα, μπορεῖ πραγματικά νά γνωρίσει τήν προαιώνια φιλοσοφία. Οἱ μαρτυρίες ἐκείνων πού μ'αὐτό τόν τρόπο τή γνωρίσανε δείχνουνε πολύ καθαρά πώς ὅλοι τους, ἰνδουϊστές, βουδδιστές, ἑβραῖοι, ταοϊστές, χριστιανοί, μωαμεθανοί, τό ἴδιο πράμα δοκιμάσανε νά περιγράψουνε, τό ἴδιο ἀπερίγραφτο γεγονός.

(Ι).Σημ.μετ. Ὁ βουδδισμός χωρίζεται σέ δυό κλάδους. Στό βουδδισμό τοῦ μαχαγιάνα (τοῦ μεγάλου φορέα) καί στό βουδδισμό τοῦ χιναγιάνα (τοῦ μικροῦ φορέα). Ὁ χιναγιανικός βουδδισμός, ὁ νότιος, πού εἶναι διαδομένος στήν Κεϋλάνη, στή Βιρμανία καί στήν Ταϊλάνδη (στό Σιάμ), εἶναι πολύ ἁπλός. Ὁ μαχαγιανικός βουδδισμός, ὁ βόρειος, πού διαδόθηκε στήν Κίνα καί στό Θιβέτ, ἔχει ἀναπτύξει πολυσύνθετη θεολογία.

(2)Σημ.μετ. Συγκρητισμός ὀνομάστηκε ἡ τάση πού ἔχουν ὁρισμένοι φιλόσοφοι νά συνδυάζουνε μέσα στό σύστημά τους στοιχεῖα παρμένα ἀπό πολλά καί διάφορα φιλοσοφικά συστήματα. Ὁ ὅρος προέρχεται ἀπό τούς ἀρχαίους Κρητικούς, πού μ'ὅλες τίς ἐσωτερικές τους διαφορές ἑνωνόνταμε μόλις παρουσιαζότανε κοινός ἐχτρός.

Στίς περσότερες θρησκεῖες οἱ ἀρχέγονες οἱ ἱερές γραφές εἶναι ποιητικές κι ἀσυστηματοποίητες. Ἡ θεολογία γενικά παίρνει τή μορφή λογικῆς ἑρμηνείας τῶν παραβολῶν καί τῶν ἀφορισμῶν πού περιέχονται στίς ἱερές γραφές. Τίς πιό πολλές φορές κάνει τήν ἐμφάνισή της σέ ὑστερότερη φάση τῆς θρησκείας. Ἡ Μπαγκαβάντ Γκιτά βρίσκεται ἀνάμεσα ἀπό τίς ἱερές γραφές κι ἀπό τή θεολογία. Γιατί συνδυάζει τήν ποιητικότητα τῶν ἱερῶν γραφῶν και τήν ξεκάθαρη μεθοδικότητα τῆς θεολογίας. Γι αὐτό τό βιβλίο μποροῦμε νά ποῦμε, γράφει ὁ Ἀνάντα Κ. Κοομαρασβάμυ στό θαυμάσιο ἔργο του πού ἐπιγράφεται "Ὁ ἰνδουϊσμός καί ὁ βουδδισμός", πώς εἶναι περίληψη ὅλης τῆς βεδικῆς διδασκαλίας, τῆς διδασκαλίας πού βρίσκεται μέσα στίς αρχαιότερες τίς βέδες καί τίς βραχμάνες καί τίς οὐπανισάντ, καί πώς ἐπειδή γι αὐτό τό λόγο ἀποτελεῖ τή βάση ὅλων τῶν ὑστερότερων ἐξελίξεων μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἡ ἑστία ὅλης τῆς ἰνδουϊκῆς θρησκείας. Μά τούτη η ἑστία τῆς ἰνδουϊκῆς θρησκείας εἶναι καί μιά ἀπό τίς πιό ξακάθαρες καί περιεχτικές συνόψεις της πού ἔχουνε γίνει ἴσαμε τώρα. Νά γιατί ἔχει μόνιμη ἀξία γιά ὅλη τήν ἀνθρωπότητα κι ὄχι μονάχα γιά τούς Ἰνδούς.

Στήν καρδιά τῆς προαιώνιας φιλοσοφίας βρίσκουμε τέσσερις βασικές διδασκαλίες.

Πρώτη. Ὁ αἰσθητός κόσμος τῆς ὕλης καί τῆς ἐξατομικευμένης συνείδησης, ὁ κόσμος τῶν πραγμάτων καί τῶν ζώων καί τῶν ἀνθρώπων - ἀκόμα καί τῶν θεῶν - εἶναι ἡ ἐκδήλωση ἑνός Θεϊκοῦ Βυθοῦ, πού μέσα του ὑπάρχουν ὅλες οἱ μερικές πραγματικότητες καί πού δίχως αὐτόν θά ἦταν ἀνύπαρχτες.

Δεύτερη. Οἱ ἄνθρωποι μποροῦνε νά τόν γνωρίσουνε τό Θεϊκό Βυθό. Κι ὄχι μονάχα μέ τή λογική σκέψη. Μποροῦνε νά νιώσουνε τήν ὕπαρξή του καί μέ τήν ἄμεση ἐνόραση, πού εἶν ἀνώτερη ἀπό τή σκέψη καί τίς παρεκβάσεις της. Αὐτή ἡ ἄμεση γνώση ἑνώνει τό γνώστη μέ τό ἀντικείμενο τῆς γνώσης.

Τρίτη. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει διπλή φύση, τό ἐγώ τοῦ κόσμου τῶν φαινομένων καί τόν αἰώνιο Ἑαυτό, πού εἶναι ὁ ἐσώτερος ἄνθρωπος, τό πνεῦμα, τῆς θεϊκότητας ἡ σπίθα πού ὑπάρχει μέσα στήν ψυχή. Ἄν τό θελήσει ὁ ἄνθρωπος τοῦ εἶναι μπορετό νά ταυτιστεῖ μέ τό πνεῦμα, κ' ἔτσι νά ταυτιστεῖ μέ τό Θεϊκό Βυθό, πού ἔχει τήν ἴδια ἤ ὅμοια φύση μέ τό πνεῦμα.

Τέταρτη. Ἡ ζωή τοῦ ἀνθρώπου στή γῆ ἕνα καί μόνο σκοπό καί προορισμό ἔχει. Νά ταυτιστεῖ ὁ ἄνθρωπος μέ τόν αἰώνιο Ἑαυτό του κ' ἔτσι νά φτάσει στήν ἑνωτική γνώση τοῦ Θεϊκοῦ Βυθοῦ (Συνεχίζεται).

Ἄλντος Χάξλεϋ (Aldous Huxley) ὀνομαστός σύγχρονός μας ἄγγλος λογοτέχνης καί κριτικός. Ἀπό τήν εἰσαγωγή του στῆς Μπαγκαβάντ Γκιτά τήν ἀγγλική μετάφραση τῶν Σβάμι Πραμπαβανάντα (Swami Prabhavananda) καί Κρίστοφερ Ἴσεργουντ (Christopher Isherwood).

Μετάφρ. Μαρία Οἰκονόμου

ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ, ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ;

Ἡ καταφατική θέση στά ρωτήματα ἄν ὑπάρχει ἑνότητα μεταξύ τῶν θρησκειῶν, τῶν θρησκειῶν καί τῆς φιλοσοφίας ὑποχρεώνει, γιά μιά κάποια ὁλοκληρωμένη καί πολύ γενική εἰκόνα, νά μνημονευτοῦνε ἁπλῶς οἱ κυριώτεροι σταθμοί καί πρωτεργάτες τῆς μιᾶς τέτοιας προσπάθειας.

Τοῦτο γίνεται στίς μέρες μας ἀπαραίτητο καί γιά ἕνα ἀκόμα λόγο, πρωτοφανῆ στήν ἱστορία τῶν θρησκειῶν. Ὑψηλοί ἐκπρόσωποι θρησκειῶν, Πάπαι, πατριάρχαι, ἀρχιεπίσκοποι διαφόρων χριστιανικῶν δογμάτων καί αἱρέσεων,ἔρχονται γιά πρώτη φορά σ'ἐπαφή καί ὄχι μόνο μεταξύ τους ἀλλά καί μέ ὑψηλούς ἐκπροσώπους ἄλλων θρησκειῶν.

Μνημονεύεται ἁπλῶς τό ταξίδι τοῦ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα τό 1959 σέ μουσουλμανικές χῶρες καί τό προσκύνημά του σέ μουσουλμανικά τεμένη, ἡ ἀλλαγή τακτικῆς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας μέ τόν σημερινό της Πάπα Ἰωάννη ΚΓ', τό ταξίδι τοῦ δόκτορα Φίσσερ, ἀρχιεπίσκοπου τοῦ Κάντερμπούρυ στήν Κωνσταντινούπολη καί στό Βατικανό καί οἱ τόσες ἄλλες προσπάθειες καί ἐπαφές γιά τήν ἕνωση τῆς προδομένης θρησκείας τοῦ Ναζωραίου, πού ὁ ἄρραφος χιτώνας Του ἔχει σκιστεῖ σέ διάφορα κομμάτια ἤ ὅπως ἔγραφε ὁ Παῦλος στούς Κορινθίους μέ τρόμο "μεμέρισται ὁ Χριστός". Οἱ τελευταῖες φράσεις εἶναι τοῦ κ. Στ. Α. Νικολαΐδη.

Πρῶτος λοιπόν ὁ Ἀμμώνιος Σακκᾶς ἔκανε μιά ἀξιόλογη καί σοβαρή τέτοια προσπάθεια. Χρόνια καί χρόνια δούλεψε γιά νά σπάσει τούς φανατισμούς, τά μίση καί ἀπευθύνθηκε στούς Σαδδουκαίους καί στούς Ἰουδαίους, στούς Ἐθνικούς καί στούς Χριστιανούς, λέγοντας πώς ὅλοι τους εἶναι παιδιά τῆς ἴδιας μάνας, τοῦ ἴδιου πατέρα, κλαδιά καί παρακλάδια τοῦ ἴδιου δένδρου, τῆς μιᾶς καί μόνης θρησκείας,τῆς θρησκείας τῆς Σοφίας.

Οἱ μαθητές του Ὠριγένης, Λογγίνος, Πλωτίνος, τάζουνε γιά σκοπό τους τήν ἕνωση ὅλων τῶν θρησκειῶν, τῶν αἱρέσεων,τῶν Ἐθνῶν,κάτου ἀπό ἕνα κοινό σύστημα ἠθικῆς, θεμελιωμένο στίς αἰώνιες καί ἀπαρασάλευτες ἀλήθειες, πού ὑπάρχει,πού εἶναι, πού βασιλεύει, πού κυριαρχεῖ σέ ὅλες τίς θρησκεῖες,ἐθνικές καί παγκόσμιες, ἱστορικές καί ἐξ ἀποκαλύψεως.

Ἡ ἱδρύτρια τῆς σύγχρονης θεοσοφίας Ἑλένα Πετρόβνα Μπλαβάτσκη δουλεύει ἀσταμάτητα πάνου στό "οὐδεμία θρησκεία ὑπερτέρα τῆς ἀληθείας" καί"τό κλειδί πού ἀνοίγει τήν πύλη τῆς μιᾶς θρησκείας πρέπει ν'ἀνοίγει ὅλες τῆς πύλες τῶν θρησκειῶν ἀλλοιῶς δέν εἶναι κλειδί".

Ἰδανικό τοῦ Βιβεκανάντα στάθηκε "Τό ἰδανικό μιᾶς παγκόσμιας θρησκείας", γιατί στήν καρδιά τῆς κάθε θρησκείας ἀγωνίζεται μιά πανανθρώπινη λαχτάρα.

Ἡ συγκριτική σήμερα μελέτη τῶν θρησκειῶν, τῶν θρησκειῶν καί τῆς φιλοσοφίας προσπαθάει νά κάμει τούς ἀνθρώπους λιγώτερο τοὐλάχιστον φανατικούς καί μισαλλοδόξους, νά μελετήσουν τίς θρησκεῖες καί τή φιλοσοφία χωρίς προκαταλήψεις, φόβους, πεποιθήσεις ὑπεροχῆς καί προπαντός μέ ἀνεκτικότητα,γιατί κατά τή γνώμη τοῦ Σρί Ἀουρομπίντο ἡ ἀνεκτικότητα μᾶς δίνει τή δύναμη τῆς πνευματικῆς διεισδυσης, τῆς ἀληθινῆς γνώσης τῆς θρησκείας καί καταρρίπτει τούς φραγμούς ἀνάμεσα στίς διάφορες πίστεις.

Ἔτσι θά μπορέσουνε νά μαλακώσουν οἱ διαφορές τῶν λαῶν καί νά βροῦνε μέ τόν καιρό οἱ λαοί τήν εἰρήνη, ἀφοῦ προηγούμενα βεβαιωθοῦνε ὅλοι πώς στή ζωή μιά καί ἀδιαίρετη ὑπάρχει καί ἐκδηλώνεται Ἀλήθεια, πού βρίσκεται παντοῦ καί πάντα σέ κάθε μορφῆς κόσμο, πού πᾶσα ὥρα καί στιγμή εἶναι, ὑπάρχει, μά καί ἔρχεται καί θέλει ἰδεῖ πᾶς ὀφθαλμός καί πᾶσαι αἱ φυλαί τῆς γῆς , τό Α καί τό Ω, ὁ Ἦν καί ὁ Ἐρχόμενος.

Καί τότε ἀπό ὅλες τίς θρησκεῖες θάχει γίνει ἡ Μία,ἀφοῦ Μία εἶναι, ὅπως ἀπό τό Ἕνα γίνανε τά ὅλα. Καί ἡ ζωή, ὁ πολιτισμός, ὁ ἄνθρωπος θά συνεχίζουνε τήν πορεία τους, γιατί ἀνατριχιαστικό τό κάλεσμα "Προχωρῆστε, προχωρῆστε. Ἡ ρόδα γυρίζει".Δέ σταματάει ποτέ. Καί οὔτε φυσικά ὅταν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά πίνουνε καί θά μεθᾶνε ἀπό τό ἴδιο δισκοπότηρο.

Θάναι τότε ἡ ζωή γιομάτη ἁρμονία καί εἰρήνη, ἀγάπη καί ἀλήθεια, γιατί ὁ Θεός τῆς ἀγάπης καί θά ἐκδηλώνεται
καί θά φαίνεται πώς ἐκδηλώνεται σέ ὅλους τούς λαούς κατά τόν ἴδιο τρόπο καί ὄχι ὅπως τώρα διαφορετικά καί κομματιασμένα. Θάναι τότε πού θά φωτίζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπό τό λευκό φῶς καί ὄχι ἀπό τοῦ φάσματος. Τότε ὁ Ἦν δέν θάναι καί ὁ Ἐρχόμενος, ἀλλά ὁ Ἦν καί ὁ Ἐλθών.

Καί ὅλα σήμερα δείχνουνε πώς οἱ λαοί τῆς γῆς βρίσκουνε τά πεπρωμένα τους γιά τήν τρανή τους τήν πορεία. Σάν τοῦτο πραγματικότητα γενεῖ καί γιά τόν πιό μικρό κι ἀπόμακρο λαό, τότενες θάναι ἕτοιμο τό ὑφάδι καί τό στημόνι πού θά ὑφανθεῖ καί θά πλεχθεῖ ἀπ ὅλους τούς λαούς τῆς γῆς μαζί, ἡ μιά καί μόνη οἰκογένεια, ἡ παγκόσμια ἀδελφωμένη οἰκογένεια.

ΤΕΛΟΣ

Λάμπης Λοῦκος

ΝΥΧΤΑ ΨΥΧΡΗ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ

Νύχτα ψυχρή τοῦ Νοέμβρη
χάρισέ μου τά παγωμένα χείλη σου.

Χάρισέ μου τό σῶμα σου
σκεπασμένο μέ τ' ἄστρα.

Κάμε νά κυλήσει
ἀπό τόν οὐρανό τῶν χειλιῶν σου
ὁ φωτεινός λόγος
πού πάντα περίμενα.

Φέρε με πιό κοντά στήν ἀληθινή ζωή.
Χτες ἀκόμα ἤμουνα παιδί
πού πίστευε στήν ἀγαθότητα τοῦ χιονιοῦ.
Η κάμαρά μου εἶναι γεμάτη
ἀπό τρομαγμένα βλέμματα,
ἀπό τό πράσινο χορτάρι τῆς ἀναμονῆς.

Βοήθησέ με νά μείνω ἁπλός
σάν ἕνα δέντρο μέσα στή θύελλα,
σάν ἕνα φύλλο πού παραμιλεῖ,
τόσο ἁπλός
ὅπως τό πρῶτο βρύο τῆς χρονιᾶς,
ὅπως τό κέρινο φῶς
γύρω ἀπ' τά δάχτυλα μιᾶς πεθαμένης.

Τάκης Βαρβιτσιώτης

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

Χαρ. Τρικούπη 26

Εἶναι πνευματικὸ σωματεῖο ἀνεγνωρισμένο μὲ ἀπόφαση τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ἀρ. 18684/1959 καὶ καταχωρημένο στὸ βιβλίο ἀνεγνωρισμένων σωματείων στὶς 2.1.60 μὲ αὔξοντα ἀριθμὸ 3054.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΗΣ

. . . .

Ἄρθρον 4ον Τὸ ἐν γένει πνεῦμα καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Θ. Ἑν. κανονίζει ἡ ἀκόλουθος διακήρυξις:

«Ἡ Θ. Ἑν. εἶναι ἀφοσιωμένη εἰς τὰς Θεοσοφικὰς ἀρχὰς χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ καμμίαν θεοσοφικὴν ὀργάνωσιν.

Ἀκολουθεῖ τὰς θεοσοφικὰς διδασκαλίας τὰς διατυπωθείσας ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς θεοσοφικῆς κινήσεως εἰς τὸν κόσμον, μεγάλης Διδασκαλίσσης τῶν θεοσοφικῶν ἀρχῶν Ἕλενας Πετρόβνας Μπλαβάτσκυ καὶ τῶν διαδόχων αὐτῆς συγγραφέων θεοσόφων, ἐκπαιδευτῶν παγκοσμίου φήμης, δὲν ἀσχολεῖται ὅμως οὔτε μὲ τὰς ἀτομικὰς διχογνωμίας οὔτε μὲ τὰς μεταξὺ ὁμάδων διαστάσεις.

Ἡ ἐργασία τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ καὶ οἱ σκοποὶ τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει εἶναι τόσον ὑψηλοὶ καὶ τόσον ἐργώδεις ὥστε οὔτε χρόνος διαθέσιμος οὔτε καὶ πόθος ὑπάρχει διὰ νὰ ἀσχοληθῇ αὐτη μὲ οἱασδήποτε διχογνωμίας ἢ θεοσοφικὰς αἱρέσεις.

Ἡ ἐργασία καὶ οἱ σκοποὶ τῆς Θ. Ἑν. ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς θεοσοφίας, προπάντων δὲ ἀποβλέπει αὐτη εἰς τὸ νὰ τίθενται εἰς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν αἱ θεοσοφικαὶ διδασκαλίαι, ὥστε νὰ καταστῇ κατορθωτὴ ἡ συνταύτισις μὲ τὸ ΕΑΥΤΟ, ἡ ὁποία μόνον δύναται νὰ δώσῃ τὴν βαθυτάτην πεποίθησιν ἐπὶ τὴν παγκόσμιον ἀδελφότητα.

Ἡ Θ. Ἑν. διακηρύσσει ὅτι ἀσάλευτον θεμέλιον τῆς ἑνότητος ὅλων τῶν θεοσόφων ἀνεξαρτήτως τούτου διαμονῆς καὶ ἰδιαιτέρας ἐν γένει καταστάσεως ἑκάστου, εἶναι ἡ ταυτότης τοῦ σκοποῦ, τῶν τάσεων καὶ τῶν διδασκαλιῶν καὶ ὅτι ἡ βάσις αὐτη τοὺς συνδέει μεταξύ των ἀδιασπάστως

Ἡ Θ. Ἑν. θεωρεῖ πραγματικοὺς θεοσόφους ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔχουσι ἀφιερώσει τὴν ζωήν των εἰς τὴν πραγματικὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν παραδέχεται διακρίσεις πίστεως, φυλῆς, φύλου, τάξεως, χρώματος, ἠθικῆς ἀξίας ἢ συμμετοχῆς εἰς οἱονδήποτε ὀργάνωσιν.

Ἡ Θ. Ἑν. δέχεται εἰς τοὺς κόλπους της ὅλους τοὺς συμφωνοῦντας μὲ τοὺς ὅρους τῆς παρούσης διακηρύξεως καὶ ἐπιθυμοῦντας εἰλικρινῶς ὅπως διὰ τῆς μελέτης καὶ παντὸς ἄλλου μέσου καταστῶσιν ἱκανότεροι νὰ βοηθοῦν καὶ νὰ διδάσκουν τοὺς ἄλλους Ἡ Θ. Ἑν. θεωρεῖ πραγματικοὺς θεοσόφους, ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι προσκεκολλημένοι εἰς καμμίαν λατρείαν καὶ εἰς καμμίαν αἵρεσιν, καὶ ὅμως ἀνήκουν εἰς ἑκάστην ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς πάσας.

Ἄρθρον 7ον.— Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ γίνωσι μέλη τῆς Θ. Ἑν. ὑπογράφουσι τὴν ἀκόλουθον δήλωσιν:

Συμφωνῶν μὲ τοὺς σκοποὺς τῆς Θ. Ἑν. ὅπως διατυποῦνται οὗτοι εἰς τὴν διακήρυξιν αὐτῆς, ἐπιθυμῶ νὰ γίνω μέλος τῆς Στοᾶς . . . . (ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τῆς Στοᾶς) μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ ἐγγραφή μου δὲν συνεπάγεται δι' ἐμὲ ἄλλην ὑποχρέωσιν ἐκτὸς ἐκείνης τὴν ὁποίαν ὁρίζω κατωτέρω».

Γιὰ περισσότερες πληροφορίες ἀπευθυνθῆτε: Χαρ Τρικούπη 26, ἰσόγειον, κάθε Τρίτη καὶ Παρασκευὴ ὥρα 7.30'-9 μ.μ.

Ὁδὸς ἄνω κάτω μία

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ